

**RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
ZA LATA 2021-2022**

WYKONAWCA:

EKOSTANDARD

Pracownia Analiz Środowiskowych

ul. Wiązowa 1B/2, 62-002 Suchy Las

Adres do korespondencji

Ul. Szafirowa 4/6, 62-002 Suchy Las

www.ekostandard.pl

email: ekostandard@ekostandard.pl

tel. 505 006 914

AUTORZY OPRACOWANIA:

Rober Siudak

Maria Czajka

Emilia Sikora

Spis treści

Spis tabel	4
Spis rycin.....	7
Wykaz skrótów	8
1. Wstęp	9
2. Charakterystyka Województwa Podkarpackiego	10
2.1. Położenie	10
2.2. Demografia.....	13
2.3. Klimat	15
3. Ocena realizacji poszczególnych celów i zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego.....	16
3.1. Upowszechnienie informacji o stanie środowiska	17
3.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza	18
3.3. Ochrona przed hałasem	38
3.4. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.....	61
3.5. Gospodarowanie wodami.....	65
3.5.1. Wody powierzchniowe	66
3.5.2. Wody podziemne	70
3.6. Gospodarka wodno-ściekowa	92
3.6.1 Sieć wodociągowa	92
3.6.2 Sieć kanalizacyjna	96
3.7. Gleby i zasoby geologiczne.....	101
3.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	116
3.9. Zasoby przyrodnicze	121
3.10. Zagrożenia poważnymi awariami	138
3.11. Monitoring	141
4. Wnioski i rekomendacje dotyczące aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.....	143
5. Streszczenie	153

Spis tabel

Tabela 1. Powierzchnia powiatów województwa podkarpackiego	10
Tabela 2. Dane dotyczące ludności w województwie podkarpackim w roku bazowym oraz w latach 2021-2022	13
Tabela 3. Klasyfikacja stref województwa podkarpackiego w latach 2019, 2021, 2022 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi.	19
Tabela 4. Zestawienie deklaracji złożonych przez mieszkańców województwa podkarpackiego do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.....	21
Tabela 5. Liczba wymienionych/zmodernizowanych kotłów wraz z podaniem zmiany sposobu ogrzewania.....	22
Tabela 6. Udział powierzchni obszarów objętych przekroczeniami w odniesieniu do całej strefy.....	23
Tabela 7. Wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM _{2,5} na terenie miasta Rzeszowa w latach 2019, 2021,2022	24
Tabela 8. Charakterystyka sieci gazowej na terenie województwa podkarpackiego	24
Tabela 9. Charakterystyka sieci ciepłej na terenie województwa podkarpackiego	28
Tabela 10. Ograniczanie emisji komunikacyjnej na terenie województwa podkarpackiego.	28
Tabela 11. Zestawienie emisji z zakładów objętych sprawozdawczością w latach 2019, 2021, 2022.....	29
Tabela 12. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2021-2022.....	32
Tabela 13. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2021-2022.....	34
Tabela 14. Zestawienie zadań realizowanych przez instytucje w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2021-2022.....	35
Tabela 15. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2021- 2022.	36
Tabela 16. Zestawienie punktów referencyjnych badań monitoringowych poziomu hałasu drogowego w województwie podkarpackim	40
Tabela 17. Wyniki pomiarów długookresowego średniego poziomu dźwięku A w [dB] przeprowadzonych w 2022 r. na terenie województwa podkarpackiego	42
Tabela 18. Wyniki pomiarów równoważnego poziomu dźwięku A w [dB] przeprowadzonych w 2022 r. na terenie województwa podkarpackiego	43
Tabela 19. Zadania związane z budową, przebudową, modernizacją i remontami dróg realizowane przez gminy w latach 2021-2022	48

Tabela 20. Pozostałe rodzaje zadań zrealizowanych przez gminy w latach 2021-2022.....	48
Tabela 21. Zadania zrealizowane przez powiaty w latach 2021-2022.....	49
Tabela 22. Zadania zrealizowane przez instytucje działające na terenie województwa podkarpackiego w latach 2021-2022	50
Tabela 23. Natężenie pola elektromagnetycznego w wybranych miejscowościach województwa podkarpackiego w roku 2021.....	62
Tabela 24. Natężenie pola elektromagnetycznego w wybranych miejscowościach województwa podkarpackiego w roku 2022.....	63
Tabela 25. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy w obszarze interwencji „ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym” w latach 2021-2022.....	64
Tabela 26. Charakterystyka JCWPd na terenie województwa podkarpackiego	72
Tabela 27. Charakterystyka głównych zbiorników wód podziemnych na terenie województwa podkarpackiego	73
Tabela 28. Zestawienie infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym obwałowania oraz zbiorników na terenie województwa podkarpackiego	74
Tabela 29. Zadania realizowane w ramach gospodarowania wodami przez gminy w latach 2021-2022	75
Tabela 30. Zadania realizowane w ramach gospodarowania wodami przez powiaty w latach 2021-2022	75
Tabela 31. Rodzaje zadań realizowanych przez instytucje w latach 2021-2022	76
Tabela 32. Zadania realizowane w ramach gospodarowania wodami przez instytucje w latach 2021-2022	77
Tabela 33. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego	92
Tabela 34. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie województwa podkarpackiego	96
Tabela 35. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy w obszarze interwencji „gospodarka wodno-ściekowa”.....	99
Tabela 36. Liczba producentów ekologicznych prowadzących działalność w zakresie produkcji rolnej w województwie podkarpackim w roku bazowym oraz latach 2021-2022	102
Tabela 37. Charakterystyka gruntów w województwie podkarpackim w latach 2019-2022	103
Tabela 38. Charakterystyka punktów pomiarowo-kontrolnych w ramach monitoringu chemizmu gleb ornych Polski zlokalizowanych na obszarze województwa podkarpackiego	105
Tabela 39. Zestawienie wybranych właściwości gleb badanych w ramach Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski na obszarze województwa podkarpackiego w 2015 oraz 2020 roku	106

Tabela 40. Zestawienie odczynu i potrzeby wapnowania gleb w okresie 01.01.2021-31.12.2022 r.	111
Tabela 41. Zestawienie zasobności gleb w makroelementy w okresie 01.01.2021-31.12.2022 r.	112
Tabela 42. Zestawienie zasobów surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu.....	113
Tabela 43. Zadania realizowane w ramach ochrony gleb przez gminy w latach 2021-2022	114
Tabela 44. Zadania realizowane w ramach ochrony gleb przez powiaty w latach 2021-2022	114
Tabela 45. Zadania realizowane w ramach ochrony gleb przez instytucje w latach 2021- 2022	115
Tabela 46. Odpady zebrane selektywnie na terenie województwa podkarpackiego w roku bazowym oraz w latach 2021-2022	116
Tabela 47. Dane dotyczące odpadów komunalnych w latach 2018, 2021, 2022 na terenie województwa podkarpackiego	118
Tabela 48. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy w obszarze interwencji „gospodarowanie odpadami”	119
Tabela 49. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji „gospodarowanie odpadami”.....	120
Tabela 50. Liczba planów i zadań ochronnych Natura 2000 oraz liczba planów ochrony rezerwatów przyrody ustanowionych w latach 2019, 2021, 2022.	122
Tabela 51. Wykaz wskaźników związanych z zasobami przyrodniczymi województwa podkarpackiego za lata 2019, 2021, 2022	122
Tabela 52. Zadania związane z ochroną przyrody realizowane przez gminy w latach 2021-2022.....	126
Tabela 53. Zadania związane z ochroną przyrody realizowane przez powiaty w latach 2021- 2022	127
Tabela 54. Zadania związane z ochroną przyrody realizowane przez instytucje w latach 2021-2022.....	128
Tabela 55. Zadania związane z ochroną przyrody realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w latach 2021-2022.....	137
Tabela 56. Zadania zrealizowane przez gminy w latach 2021-2022	140
Tabela 57. Zadania zrealizowane przez powiaty w latach 2021-2022.....	140
Tabela 58. Zadania zrealizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach monitoringu środowiska	142

Tabela 59. Zestawienie wskaźników realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2030-2023 z perspektywą do 2027 r.146

Spis rycin

Rycina 1. Podział administracyjny Województwa Podkarpackiego.....	12
Rycina 2. Gęstość zaludnienia w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022	14
Rycina 3. Klimatogram miasta Rzeszowa.....	15
Rycina 4. Ludność korzystająca z sieci gazowej w roku bazowym oraz w latach 2020, 2021.	26
Rycina 5. Długość sieci gazowej na 100 km ² w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022. .	27
Rycina 6. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.	30
Rycina 7. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.	31
Rycina 8. Długość sieci wodociągowej na 100 km ² w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.....	93
Rycina 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w roku bazowym oraz w latach 2020, 2021.....	94
Rycina 10. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.....	95
Rycina 11. Długość sieci kanalizacyjnej na 100 km ² w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.....	97
Rycina 12. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w roku bazowym oraz w latach 2020, 2021.....	98
Rycina 13. Lesistość w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.	124
Rycina 14. Udział powierzchni prawnie chronionych w powierzchni ogółem w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.	125

Wykaz skrótów

aPGW – Aktualizacja planów gospodarowania wodami	PM _{2,5} – Pył zawieszony, aerozole atmosferyczne o średnicy nie większej niż 2,5 µm
BdPN – Bieszczadzki Park Narodowy	PSZOK – Punkt selektywnej zbiórki odpadów
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	PSPA – Potencjalny sprawca poważnej awarii
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	PZDW – Podkarpacki Zarząd Dróg w Rzeszowie
GDOŚ – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
GIOŚ – Generalna Inspekcja Ochrony Środowiska	RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GPR – Generalny Pomiar Ruchu	RFIL – Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
GUS BDL – Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych	RFRD – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
IUNG – Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa	RPO – Regionalny Program Operacyjny
JCW – Jednolita część wód	RLM – Rzeczywista liczba mieszkańców
JCWP – Jednolita część wód powierzchniowych	RWMS – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
JCWpd – Jednolita część wód podziemnych	RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
MPN – Magurski Park Narodowy	UE – Unia Europejska
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PGR – Państwowy Rejestr Granic	WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
PGWWP – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	WPGO – Wojewódzki Program Gospodarki odpadami
PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska	WRPO – Wojewódzki Regionalny Program Operacyjny
PM ₁₀ – Pył zawieszony, mieszanina zawieszonych w powietrzu cząsteczek o średnicy nie większej niż 10 µm	ZDR – Zakład dużego ryzyka
	ZZR – Zakład zwiększonego ryzyka

1. Wstęp

Celem niniejszego Raportu jest ocena realizacji zadań proekologicznych w latach 2021–2022, wykonanych podczas obowiązywania „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020–2023 z perspektywą do 2027 r”. Ocena ta ma służyć sformułowaniu wniosków niezbędnych do aktualizacji Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego.

Ocena realizacji celów i zadań ochrony środowiska jest realizowana na wszystkich szczeblach administracji. Ocenę sporządza się co dwa lata w formie raportu i zgodnie z art. 18 ust 2. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 t.j. z późn. zm.) przedstawia się Sejmikowi Województwa.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań Programu jest wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe. Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrują zaawansowanie realizacji Programu w skali rocznej i umożliwiają dokonywanie niezbędnych bieżących korekt.

W kolejnych rozdziałach w sposób syntetyczny przedstawione zostały informacje na temat zadań proekologicznych oraz celów zawartych w „Programie ochrony środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020 -2023 z perspektywą do 2027 r.”, zrealizowanych w latach 2021–2022. Raport obejmuje zarówno analizę zrealizowanych zadań, jak i poniesionych nakładów finansowych.

Przy sporządzeniu dokumentu wykorzystano dane instytucji posiadających bazy danych zagregowane do poziomu województwa podkarpackiego, powiatów oraz gmin, m.in. z Głównego Urzędu Statystycznego, danych będących w posiadaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego oraz dane geoprzestrzenne instytucji działających w zakresie ochrony środowiska.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres realizacji zadań proekologicznych od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2022 roku.

2. Charakterystyka Województwa Podkarpackiego

2.1. Położenie

Województwo podkarpackie położone jest w południowo-wschodniej części Polski i sąsiaduje z trzema województwami: lubelskim, małopolskim, świętokrzyskim oraz graniczy z dwoma krajami, od południa ze Słowacją, a od wschodu z Ukrainą. Stolicą regionu i siedzibą Samorządu Województwa Podkarpackiego i Wojewody Podkarpackiego jest miasto Rzeszów. W województwie podkarpackim znajduje się 21 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu (Rzeszów, Krosno, Tarnobrzeg, Przemyśl) oraz 160 gmin (16 miejskich, 36 miejsko-wiejskich, 108 wiejskich)¹. Poniżej przedstawiono powierzchnię powiatów województwa. Największym z nich jest powiat Lubaczowski, a najmniejszym Miasto Krosno. Z kolei rycina 1 ukazuje rozmieszczenie powiatów.

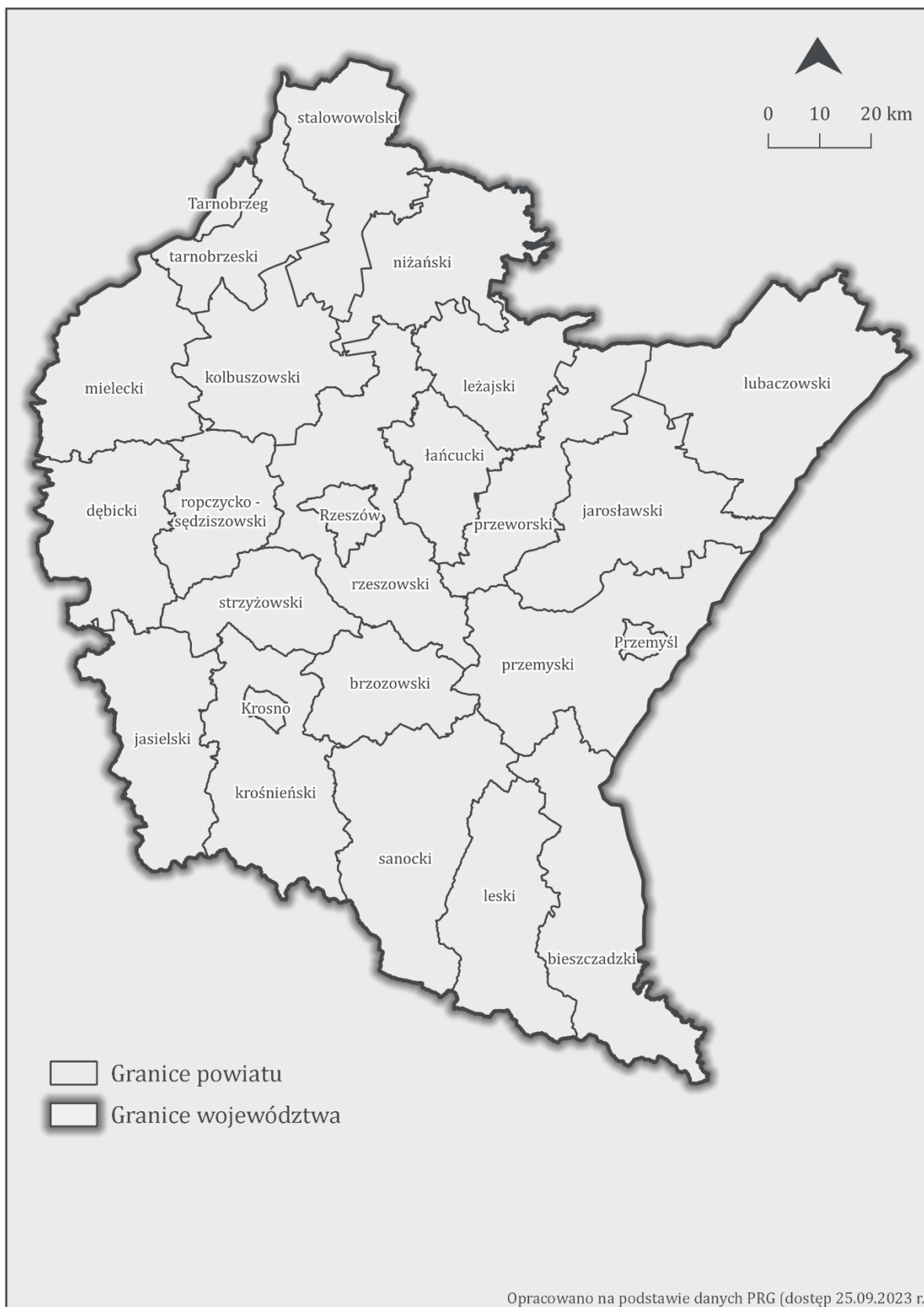
Tabela 1. Powierzchnia powiatów województwa podkarpackiego

L.P.	Powiat	Powierzchnia [ha]
1.	Bieszczadzki	113 912
2.	Brzozowski	53 933
3.	Dębicki	77 705
4.	Jarosławski	102 888
5.	Jasielski	83 087
6.	Kolbuszowski	77 316
7.	Krośnieński	99 195
8.	Leżajski	58 386
9.	Lubaczowski	130 831
10.	Łańcucki	45 184
11.	Mielecki	88 051
12.	Niżański	78 557
13.	Przemyski	121 116

¹ [Bank Danych Lokalnych, GUS](#)

L.P.	Powiat	Powierzchnia [ha]
14.	Przeworski	69 784
15.	Ropczycko-Sędziszowski	54 830
16.	Rzeszowski	114 475
17.	Sanocki	115 642
18.	Stalowowolski	83 173
19.	Strzyżowski	50 347
20.	Tarnobrzegi	52 106
21.	Leski	83 490
22.	Powiat m. Rzeszów	12 901
23.	Powiat m. Krosno	4 471
24.	Powiat m. Tarnobrzeg	8 540
25.	Powiat m. Przemyśl	4 617

Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#) – dane za 2022 rok, (data dostępu: 25.09.2023 r.)

Rycina 1. Podział administracyjny Województwa Podkarpackiego

2.2. Demografia

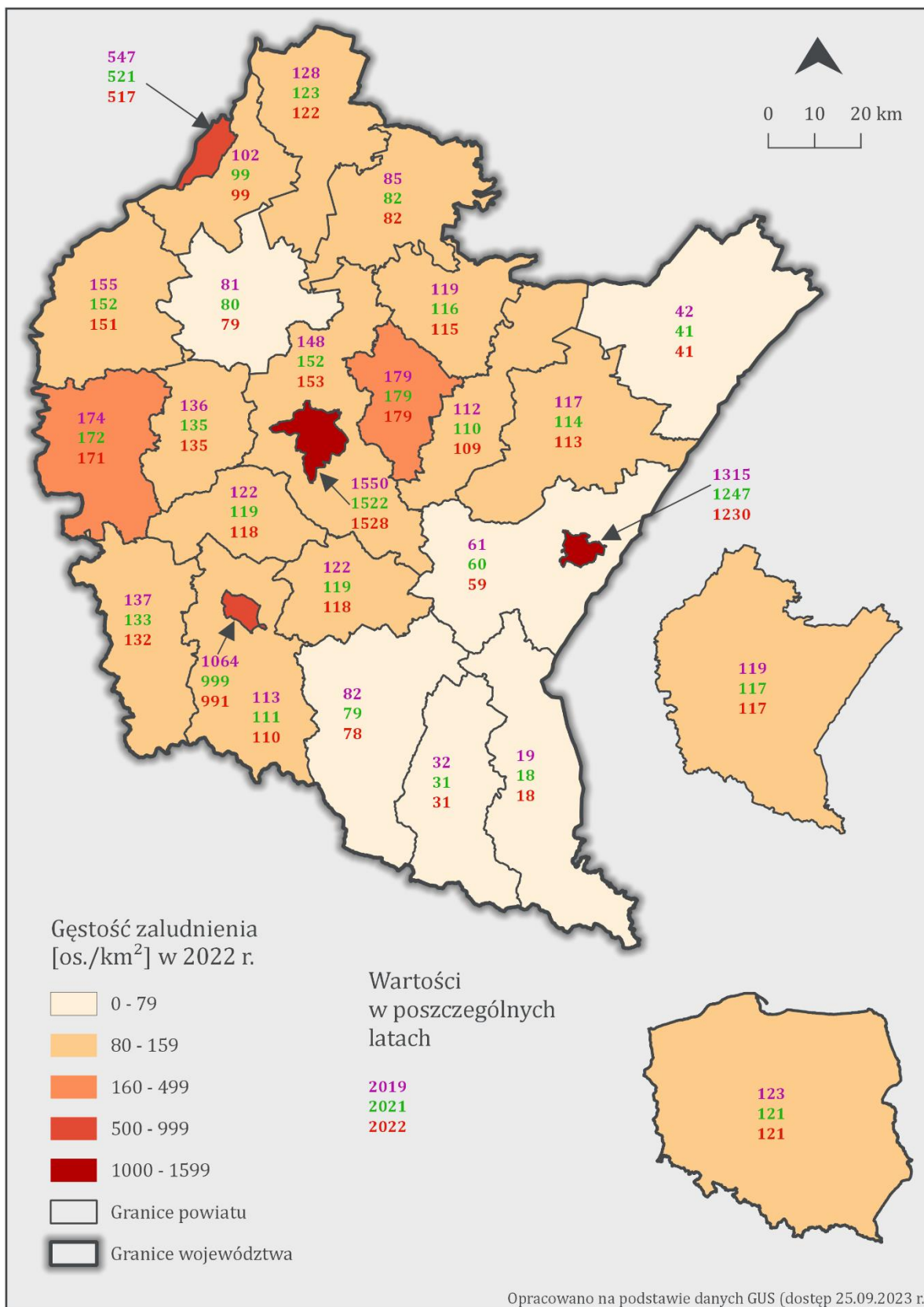
Według danych GUS liczba mieszkańców województwa podkarpackiego zmniejszyła się w odniesieniu do roku bazowego, tym samym zmniejszyła się gęstość zaludnienia. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety. Na przestrzeni analizowanych lat obserwuje się spadek liczby kobiet jak i mężczyzn zamieszkujących województwo podkarpackie (tabela 2).

Tabela 2. Dane dotyczące ludności w województwie podkarpackim w roku bazowym oraz w latach 2021-2022

Rok	Liczba mieszkańców [tys. os.]	Gęstość zaludnienia [os/km ²]	Kobiety [os.]	Mężczyźni [os.]
2019	2 127,16	2 378	1 085 330	1 041 834
2021	2 085,93	2 261	1 064 845	1 021 087
2022	2 079,10	2 215	1 061 474	1 017 624

Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 25.09.2023 r.)

Poniższa mapa przedstawia gęstość zaludnienia na terenie województwa podkarpackiego. Największą liczbę mieszkańców w odniesieniu do powierzchni odnotowano w Mieście Rzeszów, z kolei najmniejszą w Powiecie Bieszczadzkim.

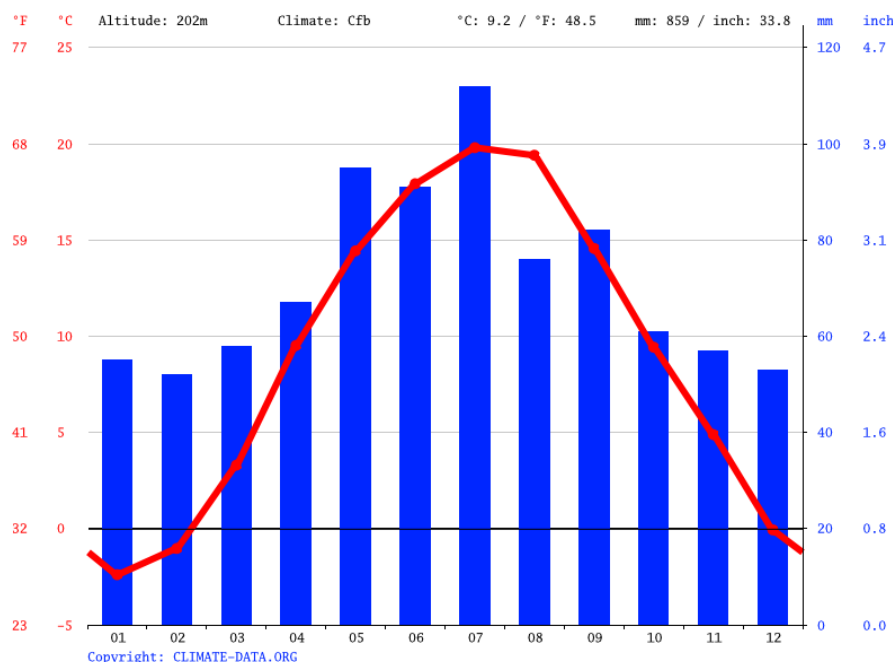

Rycina 2. Gęstość zaludnienia w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022

2.3. Klimat²

Województwo podkarpackie leży na pograniczu klimatu morskiego Europy północno-zachodniej i wschodnioeuropejskiego klimatu kontynentalnego. Klimat województwa w dużej mierze determinowany jest przez ukształtowanie terenu, które sprzyja występowaniu lokalnych warunków pogodowych i klimatycznych. Występują tutaj trzy regiony klimatyczne: górski (południowa część województwa – Beskid Niski i Bieszczady), podgórski (część środkowa – Pogórze Karpackie) oraz nizinny (północna część województwa – Kotlina Sandomierska).

Ilość opadów zależna jest od regionu, na południu województwa obserwuje się ich zwiększoną ilość, mianowicie do 1200 mm, z kolei na północy jest to około 565 mm. W województwie podkarpackim dominują wiatry zachodnie, południowo-zachodnie i południowe. Temperatura roczna waha się od +6°C na południu do +8°C na północy.

Rycina 3. Klimatogram miasta Rzeszowa

W stolicy województwa, czyli w mieście Rzeszów panuje klimat umiarkowany ciepły. Występują tutaj znaczne opady w ciągu roku, a średnia roczna temperatura wynosi 9.2 °C. Najsuchszym miesiącem jest luty, a miesiącem najbardziej deszczowym jest lipiec. Powyższy wykres przedstawia średnie sumy opadów miesięcznych na terenie miasta Rzeszowa wraz ze średnią temperaturą powietrza.

² [Stan środowiska w województwie podkarpackim Raport 2020](#), GIOŚ

3. Ocena realizacji poszczególnych celów i zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego

Program ochrony środowiska wyznacza kierunki działań mających na celu poprawę stanu środowiska i ograniczenie negatywnego oddziaływania działalności człowieka. Podstawowe ogólne wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko określające efektywność działań proekologicznych to:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych, poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawa jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy tj. metale ciężkie, trwałe zanieczyszczenia organiczne, substancje zakwaszające, pyły i lotne związki organiczne),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- wzrost lesistości, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów;
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

W warstwie społeczno-administracyjnej następujące wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa opisują jakość zarządzania środowiskiem:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

3.1. Upowszechnienie informacji o stanie środowiska

Duże znaczenie dla możliwości upowszechniania informacji o stanie środowiska i realizacji Programu ma powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem, określone w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.).

Obecnie informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest poprzez:

- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- publikacje Ministerstwa Środowiska,
- publikacje służb państwowych: Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny,
- Państwową Inspekcję Sanitarną,
- programy i plany strategiczne oraz inne opracowania jednostek samorządu terytorialnego,
- prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej,
- programy telewizyjne i radiowe,
- publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo badawczych,
- publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe,
- targi i giełdy ekologiczne,
- akcje i kampanie edukacyjne i promocyjne, konkursy w szkołach,
- Internet,
- prasę lokalną.

3.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Stan czystości powietrza w województwie podkarpackim uzależniony jest od wielu czynników, m.in. od warunków klimatycznych, wielkości emisji zanieczyszczeń przemysłowych, energetycznych, komunikacyjnych etc. Całe województwo podkarpackie objęte jest monitoringiem powietrza prowadzonym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, za pośrednictwem Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska GIOŚ w Warszawie.

Na mocy ustawy Prawo Ochrony Środowiska wykonuje się roczną ocenę jakości powietrza. Ocena i wynikające z niej działania odnoszone są do niżej wymienionych stref:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy;
- miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy;
- pozostałego obszaru województwa.

Oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas:

- w klasyfikacji podstawowej:
 - klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych;
 - klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny lub poziomy docelowy;
- w klasyfikacji dodatkowej:
 - klasa A1 – brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu $PM_{2,5}$, dla fazy II, tj. $\leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
 - klasa C1 – odnotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu $PM_{2,5}$, dla fazy II, tj. $> 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
 - klasa D1 – stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego;
 - klasa D2 – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

W województwie podkarpackim klasyfikacji jakości powietrza dokonuje się w dwóch strefach: Miasto Rzeszów oraz strefa podkarpacka.

Klasyfikacja wiąże się z określonymi wymogami, co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeśli spełnia ona przyjęte standardy). Podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy stanowią wyniki oceny uzyskane na obszarze o najwyższych poziomach stężeń danego zanieczyszczenia w strefie.

Na terenie województwa podkarpackiego zlokalizowane jest 110 stanowisk pomiarowych jakości powietrza działających w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Pomiar automatyczny prowadzony jest na 63 stacjach, na pozostałych stanowiskach pomiar prowadzony jest w sposób manualny.

Przy analizowaniu poniższych danych należy mieć na uwadze, że nadanie klasy C dla danej strefy nie oznacza, że poziom dopuszczalny lub docelowy został przekroczony w całej strefie, a jedynie w co najmniej jednym punkcie pomiarowym tej strefy. Stan jakości powietrza w strefach województwa podkarpackiego w latach 2019, 2021 oraz 2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Klasyfikacja stref województwa podkarpackiego w latach 2019, 2021, 2022 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi.

2019 r.	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń													
Nazwa strefy	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}		Pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃	
Miasto Rzeszów	A	A	A	A	A ¹	A ¹²	A	C	A	A	A	A	A ¹	D ²³
Strefa podkarpacka	A	A	A	A	C ¹	C ¹²	C	C	A	A	A	A	A ¹	D ²³
2021 r.	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń													
Nazwa strefy	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}		Pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃	
Miasto Rzeszów	A	A	A	A	A ¹	C ¹²	C	C	A	A	A	A	A ¹	D ²³
Strefa podkarpacka	A	A	A	A	A ¹	C ¹²	C	C	A	A	A	A	A ¹	D ²³
2022 r.	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń													
Nazwa strefy	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}		Pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃	
Miasto Rzeszów	A	A	A	A	A ¹	A ¹²	A	A	A	A	A	A	A ¹	D ²³
Strefa podkarpacka	A	A	A	A	A ¹	A ¹²	A	C	A	A	A	A	A ¹	D ²³

¹ – poziom docelowy

² – poziom dopuszczalny (II faza)

³ – klasa strefy dla poziomu celu długoterminowego

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie podkarpackim. Raport wojewódzki za rok [2019](#), [2021](#), [2022](#).

W strefie podkarpackiej w 2019 roku odnotowano przekroczenia dla pyłów $PM_{2,5}$, PM_{10} oraz dla benzo(a)pirenu. Poziom benzo(a)pirenu przekroczony został także w strefie Miasto Rzeszów. W roku 2021 w obydwu strefach przekroczono poziom dopuszczalny pyłu $PM_{2,5}$ oraz poziom docelowy pyłu PM_{10} i benzo(a)pirenu. W roku kolejnym odnotowano przekroczenie dla benzo(a)pirenu w strefie podkarpackiej. W latach podlegających analizie nie osiągnięto poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Biorąc pod uwagę wyniki rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim na przestrzeni 3 lat, zauważono poprawę jakości powietrza w 2022 roku, szczególnie w odniesieniu do zanieczyszczeń pyłem zawieszonym $PM_{2,5}$ oraz PM_{10} .

Nadanie klasy C dla poszczególnych zanieczyszczeń wiąże się z koniecznością sporządzenia programu ochrony powietrza mającego na celu przedstawienie kierunków działań mających przyczynić się do przywrócenia naruszonych standardów jakości powietrza.

W województwie podkarpackim sporządzono 2 programy ochrony powietrza, zarówno dla strefy podkarpackiej jak i strefy miasto Rzeszów. Programy te zostały uchwalone przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 28 września 2020 r. Obecnie trwają prace nad zaktualizowaniem obydwu programów, z uwagi na przekroczenia w zakresie poziomów dopuszczalnych pyłów PM_{10} oraz $PM_{2,5}$ wraz z rozszerzeniem związanym z osiągnięciem krajowego celu redukcji narażenia z uwzględnieniem poziomu docelowego benzo(a)pirenu łącznie z Planem Działań Krótkoterminowych. Proces aktualizacji programów jest obecnie w fazie legislacyjnej.

W celu poprawy jakości powietrza na terenie województwa prowadzi się modernizację oraz wymianę kotłów grzewczych. Nieefektywne źródła ciepła najczęściej zamieniane są na odnawialne źródła energii lub przyłącza do sieci gazowej (tabela 5).

Działania na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce wspierane są przez Centralną Ewidencję Emisyjności Budynków (CEEB), która została uruchomiona 1 lipca 2021 roku przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego. Ewidencja ta zobowiązuje właścicieli lub zarządców budynków i lokali mieszkalnych oraz niemieszkalnych do złożenia deklaracji informującej o źródle ciepła znajdującym się w budynku. Z uwagi na niemożność rozgraniczenia danych za lata 2021, 2022 poniższa tabela przedstawia liczbę deklaracji, jaka została złożona przez mieszkańców województwa podkarpackiego do dnia 28 czerwca 2023 r. Z uwagi na krótki okres funkcjonowania Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków oraz na wynikający z tego tytułu obowiązek złożenia deklaracji o źródle ciepła przez wszystkich właścicieli lub zarządców budynków stwierdza się tendencję wzrostową dla tego wskaźnika w odniesieniu do roku bazowego.

Tabela 4. Zestawienie deklaracji złożonych przez mieszkańców województwa podkarpackiego do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków

Typ deklaracji	Liczba deklaracji złożonych do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków [szt.]
Typ A	543 433
Typ B	38 040

A – dotyczy źródła/źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych

B – dotyczy źródła/źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach niemieszkalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych pozyskanych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Tabela 5. Liczba wymienionych/zmodernizowanych kotłów wraz z podaniem zmiany sposobu ogrzewania

Rok	Nazwa strefy	Liczba wymienionych, zmodernizowanych kotłów [szt.]	Zmiana sposobu ogrzewania [szt.]						
			Przyłącze do sieci ciepłowniczej	Przyłącze do sieci gazowej	Odnawialne źródła energii	Ogrzewanie elektryczne	Ogrzewanie olejowe	Kotły węglowe kl. 5 lub spełniające wymogi Ekoprojektu	Kotły opalane biomasą kl. 5 lub spełniające wymogi Ekoprojektu
2021	Strefa podkarpacka	21 084	43	12 895	5 772	169	99	728	1 378
	Strefa miasto Rzeszów	897	0	724	128	8	0	10	27
Razem		21 981	43	13 619	5 900	177	99	738	1 405
2022	Strefa podkarpacka	11 686	83	7 955	2 228	315	56	422	627
	Strefa miasto Rzeszów	312	1	213	69	3	0	1	25
Razem		11 998	84	8 168	2 297	318	56	423	652

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z Programu ochrony powietrza zawierających dane za rok 2021, 2022, udostępnionych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego.

W odniesieniu do Rocznej Oceny Jakości Powietrza sporządzanej w formie raportu przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, poza nadaniem poszczególnych klas dla wymienionych zanieczyszczeń, wyznaczono także powierzchnie przekroczenia poziomów dopuszczalnych wraz z udziałem tej powierzchni w odniesieniu do całej strefy (tabela 6).

Tabela 6. Udział powierzchni obszarów objętych przekroczeniami w odniesieniu do całej strefy

2019 r.	Udział obszaru przekroczenia w powierzchni strefy [%]				
Nazwa strefy	PM _{2,5}		PM ₁₀	B(a)P	O ₃
Miasto Rzeszów	-	-	-	85,51	100
Strefa podkarpacka	0,1	0,72	0,2	13,01	100
2021 r.	Udział obszaru przekroczenia w powierzchni strefy [%]				
Nazwa strefy	PM _{2,5}		PM ₁₀	B(a)P	O ₃
Miasto Rzeszów	-	8,42	11,4	87,31	81,73
Strefa podkarpacka	-	0,42	0,5	16,01	72,33
2022 r.	Udział obszaru przekroczenia w powierzchni strefy [%]				
Nazwa strefy	PM _{2,5}		PM ₁₀	B(a)P	O ₃
Miasto Rzeszów	-	-	-	-	100
Strefa podkarpacka	-	-	-	3,0	94,23

¹ – poziom docelowy

² – poziom dopuszczalny (II faza)

³ – poziom celu długoterminowego

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie podkarpackim. Raport wojewódzki za rok [2019](#), [2021](#), [2022](#).

Co roku na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska publikowane jest obwieszczenie Ministra Klimatu w sprawie wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w dużych miastach i aglomeracjach.

Dokument ten zawiera:

- wykaz aglomeracji i miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy, w których wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} przekracza wartość pułapu stężenia ekspozycji
- wykaz aglomeracji i miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy, w których wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} nie przekracza wartości pułapu stężenia ekspozycji (20 µg/m³).

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} na terenie miasta Rzeszowa. W odniesieniu do roku bazowego wartość wskaźnika zmniejszyła się w 2021 roku. W roku kolejnym nie uległa zmianie (tabela 7).

Tabela 7. Wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} na terenie miasta Rzeszowa w latach 2019, 2021, 2022

Rok	2019	2021	2022
Wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM _{2,5} [µg/m ³]	21	16	16

Źródło: Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w dużych miastach i aglomeracjach za lata [2019](#), [2021](#), [2022](#).

Sieć gazowa

Długość czynnej sieci gazowej na terenie województwa podkarpackiego w 2021 roku zwiększyła się, wzrosła także liczba przyłączy do budynków, w tym do budynków mieszkalnych. W związku z tym obserwuje się zwiększoną liczbę odbiorców gazu, a także większe zużycie surowca przez gospodarstwa domowe oraz na cele ogrzewania mieszkań.

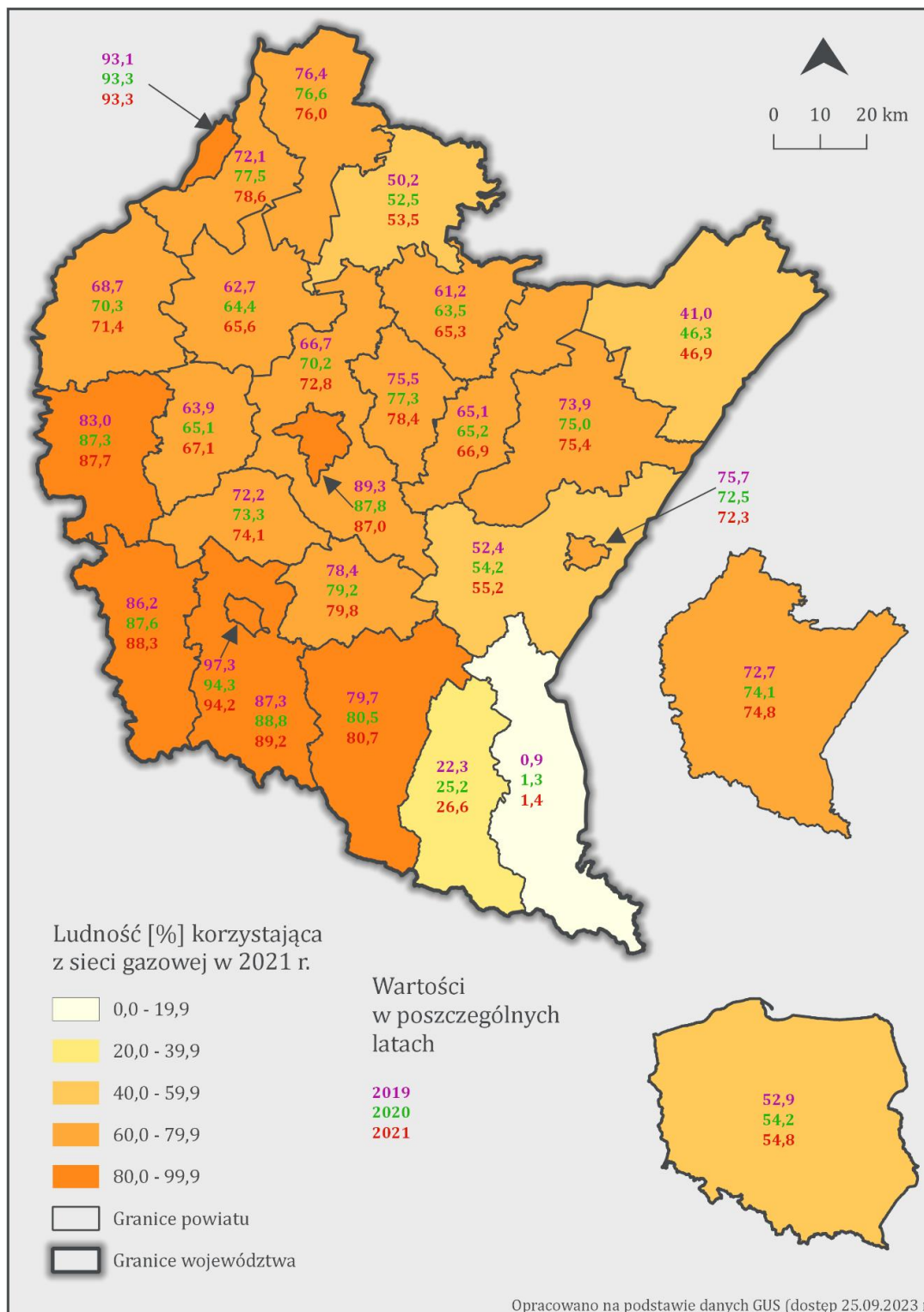
Tabela 8. Charakterystyka sieci gazowej na terenie województwa podkarpackiego

Rok	Długość czynnej sieci gazowej ogółem [km]	Przyłącza do budynków ogółem [szt.]	Przyłącza do budynków mieszkalnych [szt.]	Odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) [szt.]
2019	20 375,9	369 682,0	354 118,0	508 016,0
2021	21 138,4	387 160,0	371 167,0	536 292,0
2022	21 364,9	393 366,0	377 169,0	545 449,00

Rok	Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp.]	Ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]	Zużycie gazu przez gospodarstwa domowe [MWh]	Zużycie gazu na cele ogrzewania mieszkań [MWh]
2019	183 241,0	1 546 219,0	2 907 693,4	1 950 276,5
2021	244 157,0	1 618 170,0	3 930 598,0	2 247 962,4
2022	249 501,0	1 614 125,0	3 515 771,8	3 009 608,5

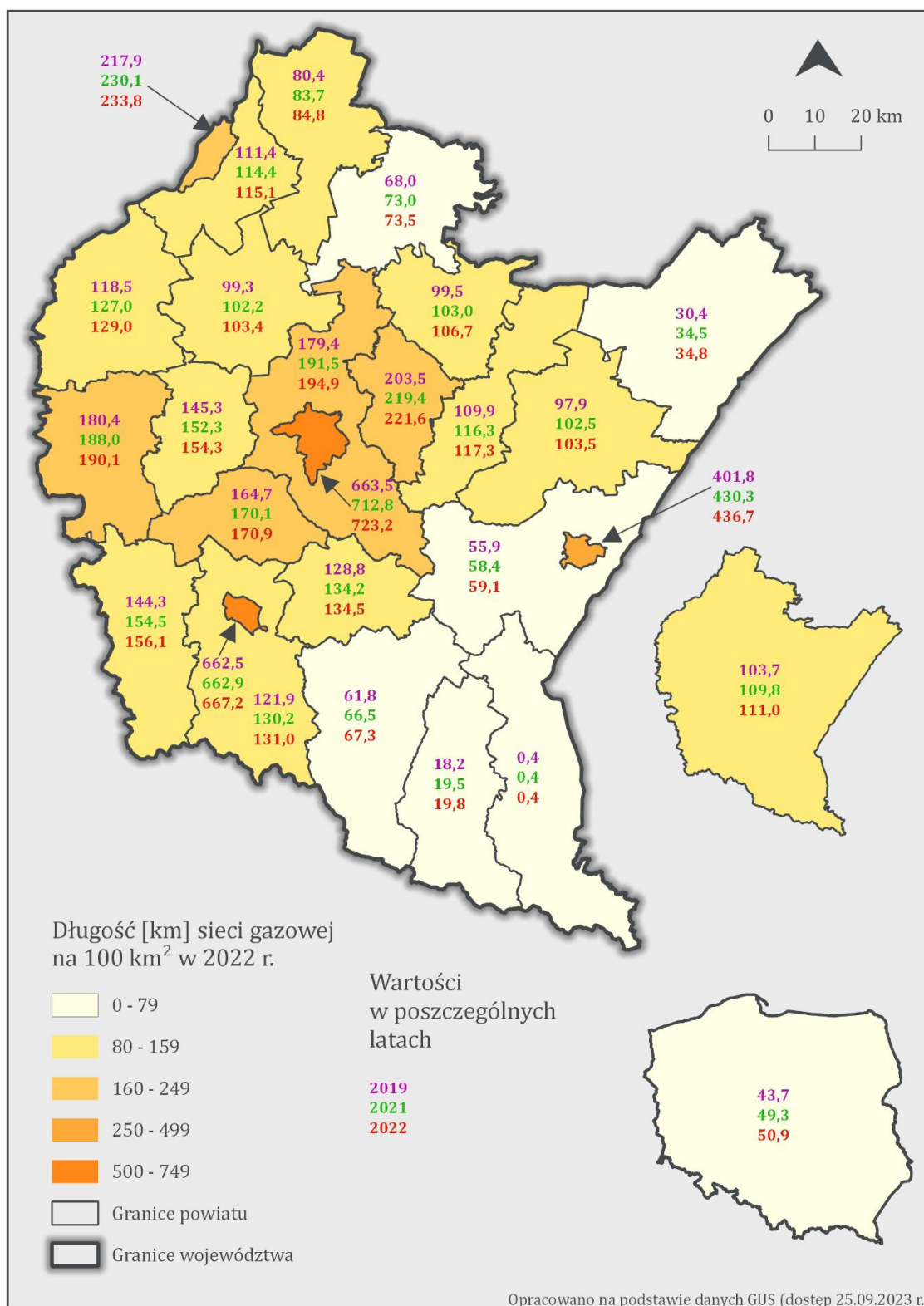
Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 11.10.2023 r.)

Poniższa rycina ukazuje procent ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2019- 2021. Najwyższy odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej odnotowano w Mieście Krosno, z kolei najmniejszy procent ludności korzystającej z sieci gazowej stwierdzono w powiecie bieszczadzkim.

Rycina 4. Ludność korzystająca z sieci gazowej w roku bazowym oraz w latach 2020, 2021.

Rycina 5. przedstawia długość sieci gazowej na 100 km² w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022 na terenie województwa. Najdłuższa sieć gazowa występuje w Mieście Rzeszowie, a najkrótsza w powiecie bieszczadzkim.

Rycina 5. Długość sieci gazowej na 100 km² w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.

Sieć ciepłownicza

Długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej wzrosła o 8,3 km, z kolei długość przyłączy do budynków zmalała o 53,5 km. Dane za 2022 rok nie zostały jeszcze udostępnione (tabela 9).

Tabela 9. Charakterystyka sieci ciepłej na terenie województwa podkarpackiego

Rok	Długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej [km]	Długość przyłączy do budynków [km]
2019	673,6	415,9
2021	681,9	362,4
2022	b.d.	b.d.

Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 19.09.2023 r.)

Emisja komunikacyjna

Emisja komunikacyjna oznacza emitowanie substancji szkodliwych do powietrza w wyniku ruchu samochodowego. Problem ten najczęściej dotyczy dużych miast, gdzie obserwuje się wzmożony ruch komunikacyjny. Nieodłącznym staje się dążenie do minimalizacji emisji substancji przyczyniających się do pogorszenia stanu powietrza. W tym celu województwo podkarpackie wspiera inwestycje mające ograniczyć emisję komunikacyjną. Inwestycjami tymi są między innymi remonty nawierzchni dróg, budowa nowych dróg oraz parkingów typu „parkuj i jedź” wraz z rozbudową systemu ścieżek rowerowych. W analizowanych latach długość ścieżek rowerowych zwiększyła się. Powstały także 2 kolejne parkingi w systemie „parkuj i jedź”. Zwiększył się tabor komunikacji miejskiej, a liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską spadła w 2021 roku, lecz w roku kolejnym wzrosła (tabela 10).

Tabela 10. Ograniczanie emisji komunikacyjnej na terenie województwa podkarpackiego

Rok	Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską [mln osób]	Długość ścieżek rowerowych [km]	Liczba parkingów w systemie „parkuj i jedź” [szt.]	Stan inwentarzowy taboru komunikacji miejskiej [szt.]
2019	72,8	644,5	18	488
2021	35,4	719,3	18	497
2022	44,8	745,9	20	501

Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 21.09.2023 r.)

Na terenie województwa podkarpackiego znajdują się zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza i mają istotny wpływ na jego jakość. Zestawienie emisji z tych zakładów w analizowanych latach przedstawiono poniżej. Emisja zanieczyszczeń

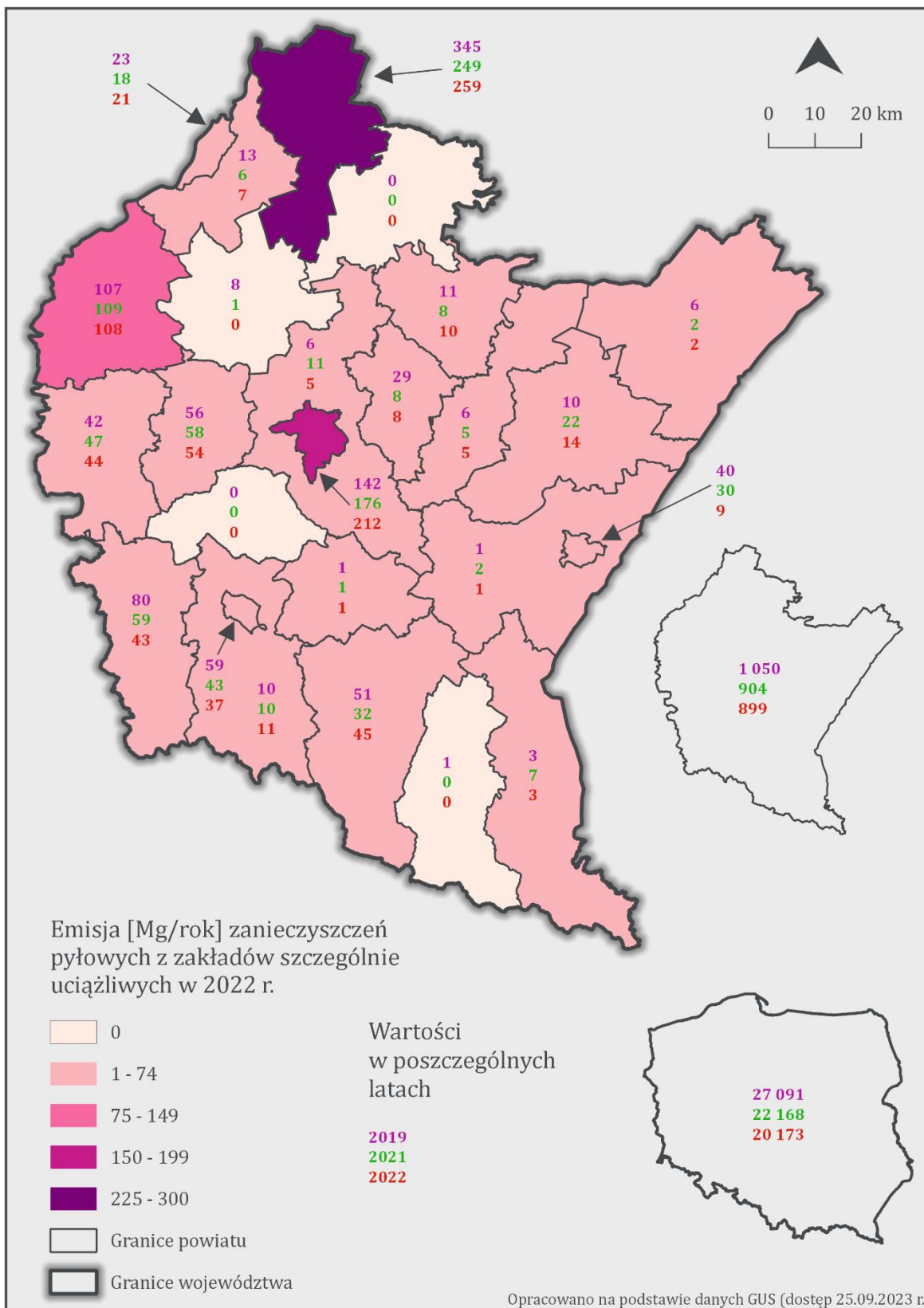
pyłowych jak i gazowych z zakładów objętych sprawozdawczością zmniejszyła się w porównaniu do wielkości emisji z 2019 roku.

Tabela 11. Zestawienie emisji z zakładów objętych sprawozdawczością w latach 2019, 2021, 2022.

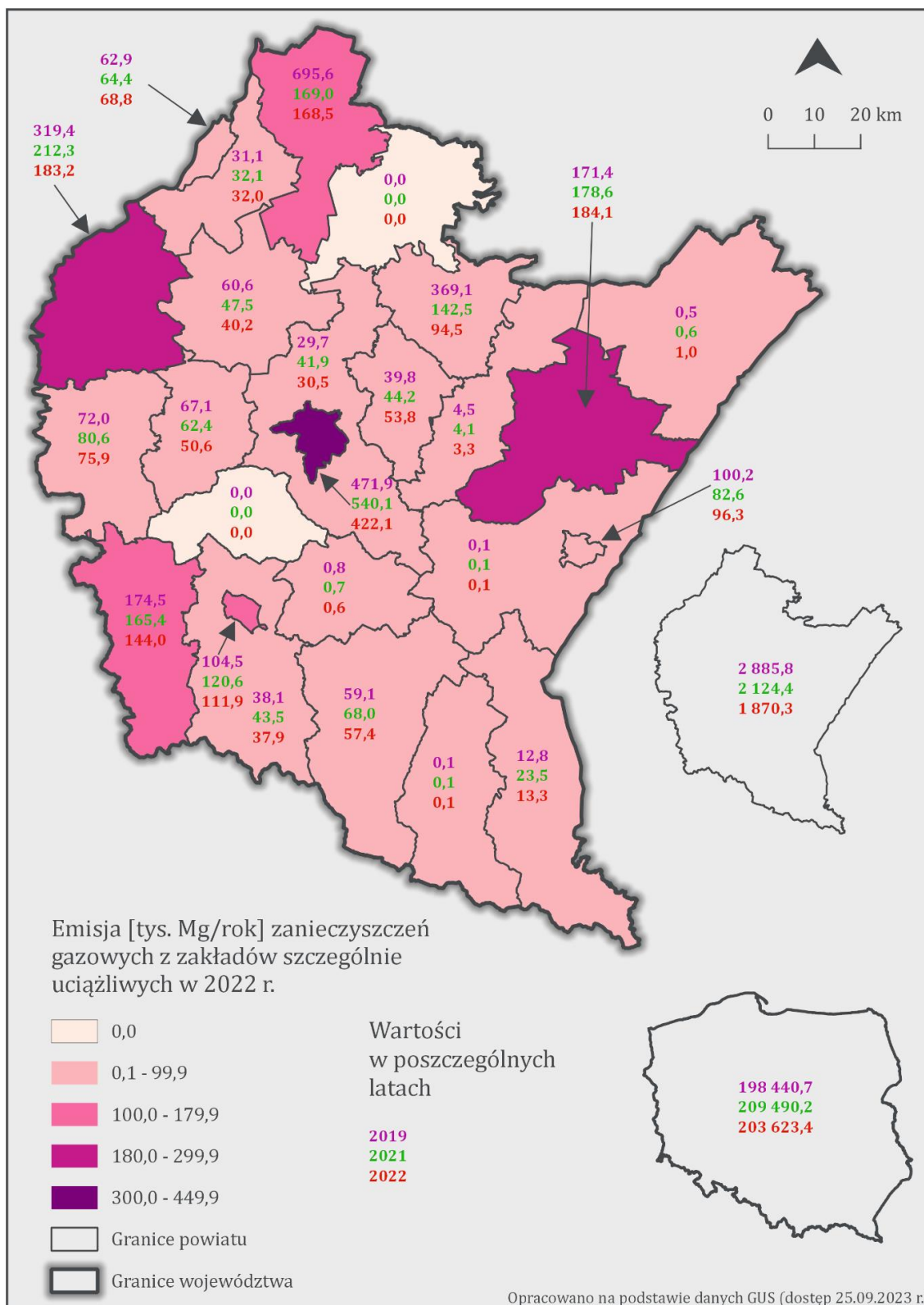
Rok	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów objętych sprawozdawczością [Mg]	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów objętych sprawozdawczością (z CO ₂) [Mg]
2019	1 050	2 885 771
2021	904	2 124 360
2022	899	1 870 327

Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 21.09.2023 r.)

Poniżej przedstawiono ryciny odnoszące się do wyżej przedstawionych danych. Rycina 6 przedstawia emisję zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w roku bazowym oraz w latach 2021-2022. Pokazuje ona, iż największą emisję odnotowano na terenie powiatu stalowowolskiego, z kolei w powiecie niżańskim i strzyżowskim w analizowanych latach nie występowała emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych. Rycina 7 ukazuje wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022. Największą wartość emisji odnotowano w powiecie mieleckim, natomiast brak emisji stwierdzono w powiecie niżańskim oraz strzyżowskim.

Rycina 6. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.

Rycina 7. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.

W ramach ochrony klimatu i jakości powietrza, na obszarze województwa podkarpackiego w latach 2021-2022 zrealizowano szereg działań. Przeważająca część z nich związana była z termomodernizacją budynków, wymianą źródeł ciepła i rozwojem technologii opartych na odnawialnych źródłach energii. Realizowano także zadania dotyczące edukacji ekologicznej w ramach niniejszego obszaru interwencji.

Zadania zrealizowane przez gminy

W roku 2021, zgodnie z analizą zadań uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin, łączny koszt inwestycji w analizowanym obszarze interwencji wyniósł 149 642 249,88 zł, natomiast w 2022 roku 100 809 371,65 zł. Środki przeznaczone na realizację inwestycji pochodziły głównie z budżetu gmin i państwa oraz z funduszy (Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Program „Czyste Powietrze”). W obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” największe kwoty wydatkowane były na wymianę źródeł ciepła przez gminy, przedsiębiorstwa miejskie, zakłady oraz podmioty indywidualne.

Tabela 12. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2021-2022.

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Rozwój technologii opartej na odnawialnych źródłach energii	Gminy, Przedsiębiorstwa Miejskie	25 867 820,95	26 666 241,21	Budżet Gminy, WRPO, WFOŚiGW, EFRR, RFIL
Budowa dróg rowerowych, ciągów i tras pieszo-rowerowych	Gminy, Miejski Zarząd Dróg w Rzeszowie	14 488 998,60	5 559 865,37	Budżet Gminy, RFIL, RFRD
Poprawa efektywności energetycznej. Montaż efektywnego energetycznego oświetlenia ulicznego/ drogowego. Zakup i montaż oświetlenia solarnego.	Gminy, Zakład Energetyczny Tauron, Miejski Zarząd Dróg,	6 804 400,44	11 283 004,61	Budżet Gminy, Budżet Państwa, RFIL,

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych	Gminy, Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych, Spółki Gminne	11 628 241,04	13 638 578,60	Budżet Gminy, Powiatu, RFIL, WPOŚiGW, Fundusz Remontowy Wspólnot Mieszkaniowych, Podkarpacki Program Odnowy Wsi
Wymiana źródeł ciepła	Gminy, Przedsiębiorstwa Miejskie, Zakłady, Podmioty	53 903 201,28	32 641 718,08	Budżet Gminy, RPO WP na lata 2014-2020, WFOŚiGW, Rządowy Fundusz „Polski Ład”, Program Inwestycji Strategicznych, Program „Czyste Powietrze”, Urząd Marszałkowski WP,
Budowa i przebudowa chodników	Gminy, Miejski Zarząd Dróg w Rzeszowie,	6 893 550,23	4 881 150,00	Budżet Gminy, Środki UE, RFIL,
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza	Gminy, NFOŚiGW,	2 954 040,18	5 315 291,78	Budżet Gminy, WFOŚiGW, Środki UE, Program „Czyste Powietrze”
Edukacja ekologiczna z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza	Gminy	52 802,31	294 522,00	Budżet Gminy, WFOŚiGW w Rzeszowie, Środki z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
Rozwój transportu publicznego wraz z zakupem pojazdów niskoemisyjnych	MPGK Rzeszów, Zarząd Transportu Miejskiego,	27 451 900,00	529 000,00	Budżet Miasta, EFRR,

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

Zadania zrealizowane przez powiaty

W 2021 roku, zgodnie z analizą zadań uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów województwa podkarpackiego, na zadania w ramach obszaru interwencji w 2021 roku przeznaczono łącznie 11 184 434,31 zł, natomiast w 2022 roku wydatkowana kwota była większa i wynosiła 22 185 908, 27 zł.

Największe kwoty wydatkowano na termomodernizację budynków użyteczności publicznej. Zadania finansowane były z budżetu powiatów oraz z funduszy (Rządowy Fundusz „Polski Ład”, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych).

Tabela 13. Zestawienie zadań realizowanych przez powiaty w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2021-2022.

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Szacunkowe koszty realizacji [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Rozwój technologii opartej na odnawialnych źródłach energii	Powiaty	1 372 810,87	76 988,00	Budżet Powiatu
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Powiaty	2 527 431,26	14 681 708,91	Budżet Powiatu, Rządowy Fundusz – „Polski Ład”, RPO WP, RPIL, Fundusz Przeciwdziałania Covid-19 w ramach programu Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
Budowa i przebudowa chodników	Powiaty, Zarządy Dróg Powiatowych	6 910 786,63	6 961 860,30	Budżet powiatu
Czyszczenie ulic – ograniczenie emisji wtórnych pyłu	Zarządy Dróg Powiatowych	373 405,55	465 351,06	Budżet Powiatu

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów

Zadania zrealizowane przez instytucje

W ramach realizacji zadań w analizowanym obszarze interwencji instytucje działające na terenie województwa podkarpackiego również zostały poddane ankietyzacji. Instytucją, która zrealizowała zadanie z zakresu ochrony klimatu i powietrza był Magurski Park Narodowy. W roku 2022 instytucja ta wydatkowała 44 000 zł na wymianę kotłów centralnego ogrzewania w budynkach mieszkalnych Magurskiego Parku Narodowego.

Tabela 14. Zestawienie zadań realizowanych przez instytucje w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2021-2022.

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Wymiana 2 sztuk kotłów centralnego ogrzewania w budynkach mieszkalnych MPN. Spełniających normę PN-EN 303-5:2012.	Magurski Park Narodowy	-	44 000,00	Środki własne

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji instytucji

Zadania zrealizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego

Samorząd Województwa Podkarpackiego realizował zadania głównie z zakresu edukacji ekologicznej w tematyce ochrony klimatu i jakości powietrza. Ponadto organizował także szkolenia dla gmin, starostw powiatowych, policji oraz straży miejskiej dotyczące uchwały antysmogowej. Samorząd Województwa udzielał dotacji stowarzyszeniu EKOSKOP na działania, służące poprawie jakości powietrza. Kwota wydatkowana na zadania z tego obszaru w 2021 r. wyniosła 179 194 zł, a w 2022 r. 296 803,50 zł.

Tabela 15. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” w latach 2021-2022.

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Emisja i produkcja spotu „Powietrze podkarpackie – szanuje nie truję”	Województwo podkarpackie	37 000,00	-	Budżet województwa
Aktualizacja i modyfikacja oprogramowania oraz wsparcie informatyczne elektronicznego systemu informacyjnego	Województwo podkarpackie	22 140,00	-	Budżet województwa
Szkolenia dla gmin dot. Realizacji uchwały antysmogowej	Województwo podkarpackie	25 400,00	-	Budżet województwa
Szkolenia dla policji dot. Kontroli uchwały antysmogowej	Województwo podkarpackie	22 200,00	-	Budżet województwa
Kampania edukacyjno-informacyjna „ABC termomodernizacji”	Województwo podkarpackie	30 000,00	-	Budżet województwa
Dotacja udzielona Stowarzyszeniu EKOSKOP na działania pt. „Uchwała antysmogowa dla Podkarpacia – zapisy oraz wynikające z nich obowiązki dla mieszkańców województwa”	Województwo podkarpackie	7 000,00	-	Budżet województwa
Kampania „Czyste powietrze to zdrowy oddech” realizowana przez TVP3 Rzeszów	Województwo podkarpackie	-	150 000,00	Budżet województwa 15000,00 Dotacja z WFOŚiGW 135000,00
Aktualizacja i modyfikacja oprogramowania oraz wsparcie informatyczne elektronicznego systemu informacyjnego	Województwo podkarpackie	-	15 375,00	Budżet województwa
Szkolenia dla gmin, starostw powiatowych oraz staży miejskich dot. Realizacji uchwały antysmogowej	Województwo podkarpackie	-	43 300,00	Budżet województwa

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Ekspertyza dot. dostosowania miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń do wymogów	Województwo podkarpackie	-	61 131,00	Budżet województwa
Dotacja udzielona Stowarzyszeniu EKOSKOP na działania pt. „Jak unikać smogu”	Województwo podkarpackie	-	7 000,00	Budżet województwa
W 2022 r. odbył się konkurs plastyczny „Bańka OZE”, którego tematem przewodnim były odnawialne źródła energii. Tym razem uczniowie szkół podstawowych mieli za zadanie wykonać bańkę bożonarodzeniową, która będzie promować energetykę odnawialną. Wykonawcą zadania było Stowarzyszenie "EKOSKOP" w Rzeszowie.	Województwo podkarpackie	12 654,00	-	Środki własne z budżetu Województwa Podkarpackiego
W 2022 r. odbyła się pierwsza edycja konkursu dla uczniów szkół podstawowych pt. „Klimatyczny zakątek”. Tematem przewodnim było stworzenie od podstaw, na terenie szkoły tzw. „Klimatycznego zakątka”. Klimatyczny zakątek miało tworzyć m.in. samodzielnie przygotowana i wysiana łąka kwietna, na której swoje miejsce miał znaleźć własnoręcznie zrobiony domek dla owadów, a całość ogrodzona materiałami z recyklingu czy też z odzysku. Konkurs skierowany był do uczniów szkół podstawowych z terenu województwa podkarpackiego. Wykonawcą zadania było Stowarzyszenie "EKOSKOP" w Rzeszowie. W 2023 r. odbędzie się druga edycja tego zadania.	Województwo podkarpackie	-	19 997,50	Środki własne

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji

3.3. Ochrona przed hałasem

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2556 z późn. zm.) hałasem nazywamy dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Dyrektywa 2002/49/WE pojęcie hałasu traktuje szerzej: hałas w środowisku to niepożądane lub szkodliwe dźwięki powodowane przez działalność człowieka na wolnym powietrzu, w tym hałas emitowany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy, oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Hałas uważany jest za jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. W związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka. Może powodować częściową lub całkowitą utratę słuchu. Ponadto bywa przyczyną nadciśnienia, zaburzeń nerwowych, zaburzeń w układzie kostno-naczyniowym, wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek.

Na podstawie ww. definicji Dyrektywy 2002/49/WE hałas środowiskowy można podzielić wg źródła powstawania na:

- komunikacyjny – generowany przez ruch drogowy, kolejowy i lotniczy;
- przemysłowy – generowany przez zakłady przemysłowe lub poszczególne maszyny i urządzenia zlokalizowane na ich terenie.

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny jest hałasem typu liniowego. Ze względu na obszar oddziaływania oraz liczbę ludności narażonej na jego oddziaływanie, ruch drogowy jest jednym z najbardziej uciążliwych źródeł hałasu komunikacyjnego w środowisku. Obserwowany wzrost liczby pojazdów i wzmożony ruch tranzytowy powodują ciągły wzrost poziomu hałasu w środowisku. Monitoring hałasu ma na celu dostarczenie informacji niezbędnych dla potrzeb ochrony przed hałasem. Zadanie to realizowane jest poprzez instrumenty planowania przestrzennego oraz ochrony środowiska takie jak strategiczne mapy hałasu i programy ochrony przed hałasem, a także rozwiązania techniczne ukierunkowane na źródła lub minimalizujące ich oddziaływanie, np. ekrany akustyczne.

Do listopada 2019 r. oceny stanu akustycznego środowiska dokonywane były obowiązkowo przez:

- starostów – dla aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- zarządców dróg, linii kolejowych, lotnisk, jeśli eksploatacja drogi, linii kolejowej lub lotniska mogła powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach.

Obecnie oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów:

- miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, głównych dróg, głównych linii kolejowych, głównych lotnisk – na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem w szczególności danych

demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu,

- innych niż powyżej – na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N lub innych metod oceny poziomu hałasu.

Strategiczne mapy hałasu są sporządzane przez zarządzających głównymi drogami, głównymi liniami kolejowymi lub głównymi lotniskami oraz prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, w oparciu o dane dotyczące poprzedniego roku kalendarzowego oraz są niezwłocznie zamieszczane na ich stronach internetowych.

W 2022 roku opracowano strategiczne mapy hałasu, którymi objęte zostało 78 odcinków dróg, zlokalizowanych w obrębie 19 powiatów. Łączna długość analizowanych odcinków wynosiła 539 km. Aktualnie opracowywany jest Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa podkarpackiego na lata 2024-2028. Program będzie obejmował obszar całego województwa, łącznie z aglomeracją.

W latach 2021-2022 Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie, realizował zadania (w ramach PMŚ) w zakresie badań stanu akustycznego środowiska oraz obowiązki związane z pomiarami i oceną hałasu³. W 2021 roku przeprowadzono pomiary hałasu drogowego oraz lotniczego, natomiast w 2022 roku przeprowadzono pomiary hałasu drogowego. Nie przeprowadzono pomiarów hałasu kolejowego.

W 2021 roku monitoring poziomu hałasu drogowego przeprowadzono w 16 punktach kontrolnych, nieobjętych obowiązkiem sporządzenia strategicznej mapy hałasu. Pomiary prowadzono w porze dnia i nocy. Analiza przeprowadzonych pomiarów wykazała, że w odniesieniu do wskaźników mających zastosowanie do sporządzenia strategicznych map hałasu oraz programów ochrony środowiska przed hałasem, a także ustalenia kontroli warunków korzystania ze środowiska w odnotowaniu do jednej doby, odnotowano przekroczenia standardów akustycznych w stosunku do funkcji spełnianej przez teren – zarówno w porze dnia, jak i w nocy. Na badanych obszarach nie odnotowano przekroczeń wyższych niż 10 dB – przekroczenia dla pory dnia mieściły się w przedziale 1,9 – 8,2 dB, a w porze nocy 1,1 – 5,1 dB.

Pomiary hałasu lotniczego w strefie oddziaływania Międzynarodowego Portu Lotniczego Rzeszów – Jasionka wykazały natomiast, że standardy akustyczne w stosunku do pełnionej przez teren funkcji zostały zachowane.

W 2022 roku, w ramach monitoringu poziomu hałasu drogowego, badania przeprowadzono w 18 punktach pomiarowo-kontrolnych, w porze dnia oraz porze nocy.

³ Dane pozyskane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

Zakres pomiarów hałasu drogowego obejmował 3 punkty pomiarów długookresowych L_{DWN} i L_N oraz 15 punktów pomiarów równoważonego poziomego hałasu L_{AeqD} i L_{AeqN} . Badaniami monitoringowymi objęto 6 miejscowości, w obrębie których ustalono sieć punktów referencyjnych (tabela 16).

Tabela 16. Zestawienie punktów referencyjnych badań monitoringowych poziomego hałasu drogowego w województwie podkarpackim

Miejscowość	Liczba punktów pomiarowych	Lokalizacja punktów pomiarowych
Tyczyn	3	Ul. Grunwaldzka (22,031250 E 49,964028 N)
		Ul. Mickiewicza (22,034333 E 49,960833 N)
		Ul. Orkana (22,024806 E 49,966806 N)
Stalowa Wola	4	Ul. Czarnieckiego (22,076706 E 50,568097 N)
		Ul. Energetyków (22,087889 E 50,542417 N)
		Ul. Jana Pawła II (22,058806 E 50,578611 N)
		Ul. Popieluszki (22,060833 E 50,567500 N)
Baranów Sandomierski	3	Ul. Fabryczna (21,547056 E 50,491250 N)
		Ul. Krakowska (21,540417 E 50,493028 N)
		Ul. Zamkowa (21,528306 E 50,499472 N)
Oleszyce	2	Ul. Kustronia (23,019433 E 50,171736 N)
		Ul. Zamkowa (23,036378 E 50,167553 N)

Kańczuga	2	Ul. Św. Barbary (22,407639 E 49,983792 N)
		Ul. Węgierska (22,410936 E 49,980917 N)
Jarosław	4	Ul. Poniatowskiego (22,688156 E 50,014422 N)
		Ul. Flisacka (22,697311 E 50,021728 N)
		Ul. Jana Pawła II (22,671161 E 50,014972 N)
		Ul. Sikorskiego (22,682639 E 50,015883 N)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

Analiza uzyskanych wyników pomiarów hałasu wykazała, że w odniesieniu do wskaźników mających zastosowanie do:

- sporządzania strategicznych map hałasu oraz programów ochrony środowiska przed hałasem (L_{DWN} , L_N) w dwóch punktach pomiarowych stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych w stosunku do funkcji spełnianej przez teren,
- ustalenia i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby (L_{AeqD} , L_{AeqN}) w 9 punktach pomiarowych dla pory dnia i 8 punktach pomiarowych dla pory nocy, odnotowano przekroczenia standardów akustycznych w stosunku do funkcji spełnianej przez teren.

Na badanych obszarach, dla wyznaczonych wskaźników, nie odnotowano przekroczeń powyżej 10 dB.

Tabela 17. Wyniki pomiarów długookresowego średniego poziomu dźwięku A w [dB] przeprowadzonych w 2022 r. na terenie województwa podkarpackiego

Lokalizacja punktu pomiarowego	Dopuszczalny poziom L_{DWN}^*	Wynik pomiaru L_{DWN}^*	Niepewność pomiaru	Wielkość przekroczenia	Dopuszczalny poziom L_N^{**}	Wynik pomiaru L_N^{**}	Niepewność pomiaru	Wielkość przekroczenia
	[dB]							
Tyczyn ul. Grunwaldzka	68	70,7	+1,1 -1,3	2,7	59	61,8	+0,8 -0,9	2,8
Stalowa Wola ul. Jana Pawła II	68	63,8	+1,5 -2,0	-	59	54,4	+1,2 -1,7	-
Baranów Sandomierski ul. Krakowska	64	69,9	+1,3 -1,7	5,0	59	61,7	+1,6 -2,7	2,7

* L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich dób w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych), z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00); wskaźnik ten służy do określenia ogólnej dokuczliwości hałasu;

** L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A, wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich pór nocy (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00) w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych); wskaźnik ten służy do określenia zaburzenia snu

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

Tabela 18. Wyniki pomiarów równoważnego poziomu dźwięku A w [dB] przeprowadzonych w 2022 r. na terenie województwa podkarpackiego

Lokalizacja punktu pomiarowego	Dopuszczalny poziom L_{AeqD}^*	Wynik pomiaru L_{AeqD}^{**}	Niepewność pomiaru	Wielkość przekroczenia	Dopuszczalny poziom L_{AeqN}^{**}	Wynik pomiaru L_{AeqN}^{**}	Niepewność pomiaru	Wielkość przekroczenia
	[dB]							
Tyczyn, ul. Grunwaldzka	61	64,4	+0,8 -0,9	3,4	56	56,6	+0,8 -0,9	0,6
Tyczyn ul. Orkana	61	66,8	+0,8 -0,9	5,8	56	58,1	+0,8 -0,9	2,1
Baranów Sandomierski ul. Fabryczna	61	64,3	+0,8 -0,9	3,3	56	56	+0,8 -0,9	-
Baranów Sandomierski ul. Zamkowa	65	58,4	+0,8 -0,9	-	56	50,4	+0,8 -0,9	-
Oleszyce ul. Kustronia	65	62,3	+0,8 -0,9	-	56	53,1	+0,8 -0,9	-
Oleszyce ul. Zamkowa	65	62,4	+0,8 -0,9	-	56	54	+0,8 -0,9	-
Kańczuga ul. Św. Barbary	65	65,4	+0,8 -0,9	0,4	56	58,4	+0,8 -0,9	2,4

Lokalizacja punktu pomiarowego	Dopuszczalny poziom L_{AeqD}^*	Wynik pomiaru L_{AeqD}^{**}	Niepewność pomiaru	Wielkość przekroczenia	Dopuszczalny poziom L_{AeqN}^{**}	Wynik pomiaru L_{AeqN}^{**}	Niepewność pomiaru	Wielkość przekroczenia
	[dB]							
Kańczuga ul. Węgierska	65	66,7	+0,8 -0,9	1,7	56	58,3	+0,8 -0,9	2,3
Stalowa Wola ul. Energetyków	61	69,6	+0,8 -0,9	8,6	56	63,6	+0,8 -0,9	7,6
Stalowa Wola ul. Czarnieckiego	65	62,6	+0,8 -0,9	-	56	55	+0,8 -0,9	-
Stalowa Wola ul. Popieluszki	65	63,0	+0,8 -0,9	-	56	54,8	+0,8 -0,9	-
Jarosław ul. Flisacka	61	62,6	+0,8 -0,9	1,6	56	53,6	+0,8 -0,9	-
Jarosław ul. Poniatowskiego	61	66,0	+0,8 -0,9	5,0	56	59,1	+0,8 -0,9	3,1

Lokalizacja punktu pomiarowego	Dopuszczalny poziom L_{AeqD}^*	Wynik pomiaru L_{AeqD}^{**}	Niepewność pomiaru	Wielkość przekroczenia	Dopuszczalny poziom L_{AeqN}^{**}	Wynik pomiaru L_{AeqN}^{**}	Niepewność pomiaru	Wielkość przekroczenia
	[dB]							
Jarosław ul. Sikorskiego	65	63,4	+0,8 -0,9	-	56	57,3	+0,8 -0,9	1,3
Jarosław ul. Jana Pawła II	65	66,2	+0,8 -0,9	1,2	56	60,7	+0,8 -0,9	4,7

* L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej, jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 22:00).

** L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej, jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00).

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny, urządzenia oraz instalacje stanowiące wyposażenie zakładów przemysłowych i usługowych. Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych, na przykład klimatyzatory, wentylatory itp. oraz urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych.

W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas przemysłowy ma na ogół charakter lokalny. Oceny uciążliwości hałasu przemysłowego dokonuje się na podstawie wskaźników L_{AeqD} i L_{AeqN} , które służą do kontroli warunków korzystania ze środowiska. Czasem odniesienia dla pory dnia jest osiem najmniej korzystnych godzin następujących po sobie, a dla pory nocy jedna najmniej korzystna godzina.

Badania hałasu przemysłowego w 2021 roku obejmowały pomiary wykonywane w ramach działalności kontrolnej WIOŚ w Rzeszowie oraz pomiary automonitoringowe wykonywane przez prowadzących instalacje lub użytkowników urządzeń, zobowiązanych do okresowych pomiarów wielkości emisji. Według danych zgromadzonych w bazie EHAŁAS, badania hałasu przemysłowego przeprowadzono w 86 zakładach. Pomiary wykonane w ramach działalności kontrolnej objęły 30 zakładów, 55 zakładów przekazało wyniki badań automonitoringowych oraz 1 zakład przekazał wyniki badań wykonanych w ramach analizy porealizacyjnej.

Analiza wyników pomiarów wykazała przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku w 16 podmiotach, co stanowiło 19 % (w tym 12 % obiektów emitowało ponadnormatywny hałas w porze dnia, 5 % w porze nocy, a 2 % zarówno w porze dnia, jak i nocy). Stwierdzone przekroczenia emisji hałasu zawierały się w przedziale od 0,1 do 20,6 dB. Najwyższe przekroczenie rzędu 20,6 dB odnotowano w porze dnia.

W porze dnia rejestrowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu:

- w zakresie 0 – 5 dB w 7 zakładach;
- w zakresie 5 – 10 dB – nie stwierdzono przekroczeń;
- w zakresie 10 – 15 dB w 3 zakładach;
- w zakresie 15 – 20 dB w 1 zakładzie;
- powyżej 20 dB w 1 zakładzie.

W porze nocy rejestrowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu:

- w zakresie 0 – 5 dB w 5 zakładach,
- w zakresie 5 – 10 dB – nie stwierdzono przekroczeń,
- w zakresie 10 – 15 dB w 1 zakładzie,
- w zakresie 15 – 20 dB – nie stwierdzono przekroczeń.
- powyżej 20 dB – nie stwierdzono przekroczeń.

Uciążliwość dla otoczenia powodowały instalacje, maszyny i urządzenia do obróbki materiałów, odpylacze, kompresory i sprężarki, sortowniki, przesiewacze, taśmociągi, myjnie samochodowe oraz instalacje wentylacyjne oraz klimatyzatory⁴.

W ramach ochrony przed hałasem, na obszarze województwa podkarpackiego w latach 2021-2022 zrealizowano szereg działań. Przeważająca część z nich związana była z budową, przebudową oraz modernizacją i utwardzeniem nawierzchni dróg, remontami nawierzchni bitumicznych. W ramach obszaru interwencji realizowane były również takie działania, jak opracowanie strategicznych map hałasu, programów ochrony środowiska przed hałasem.

Zadania zrealizowane przez gminy

W 2021 roku, zgodnie z analizą zadań uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin, łączny koszt inwestycji w analizowanym obszarze interwencji wyniósł 203 335 593,20 zł, natomiast w 2022 roku koszt ten znacznie wzrósł (o 27,8%) i wyniósł 259 946 619,71 zł. Środki przeznaczone na realizację inwestycji pochodziły głównie z budżetów gmin, powiatów oraz województwa, budżetu państwa, funduszy (Fundusz Polski Ład, Funduszu Rozwoju Dróg, Funduszu Dróg Samorządowych, Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszy Sołeckich, Funduszu Solidarności Unii Europejskiej, Funduszu przeciwdziałania COVID-19).

Na realizację zadań związanych z budową, przebudową, modernizacją i remontami dróg, gminy przeznaczyły 94,6% kosztów poniesionych w ramach realizacji zadań z obszaru interwencji zagrożenia hałasem w 2021 roku oraz około 99,7% w 2022 roku. W 2021 roku przeznaczono łącznie 192 378 403,2 zł, natomiast w roku 2022 koszt ten znacznie wzrósł i wyniósł 259 126 479,71 zł.

⁴ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

Tabela 19. Zadania związane z budową, przebudową, modernizacją i remontami dróg realizowane przez gminy w latach 2021-2022

Koszty [zł] związane z budową, przebudową, modernizacją i remontami dróg									
Gminne, wewnętrzne, dojazdowe		Powiatowe		Wojewódzkie		Krajowe		Łączne inwestycje	
2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
26 906 283,14	252 101 565,13	12 358 000,99	9 752 057,51	459 856,29	605 510,00	2 952 800,00	721 908,76	2 905 350,52	1 024 435,87

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

Na zadania związane z opracowaniem strategicznych map hałasu, gminy przeznaczyły 698 400,00 zł w 2022 roku, a budowa ekranów akustycznych stanowiła wydatek 306 700,00 zł. Najwięcej przeznaczono na realizację inwestycji związanych z budową oraz przebudową mostów – w 2021 roku łączna kwota wynosiła 10 650 490,00 zł, natomiast w 2022 roku 121 740,00, co stanowiło około 11,4% kosztów poniesionych w roku poprzednim.

Tabela 20. Pozostałe rodzaje zadań zrealizowanych przez gminy w latach 2021-2022

Rodzaj zadania	Opracowanie map hałasu	Budowa ekranów akustycznych	Budowa i przebudowa mostów
Koszt w 2021 r. [zł]	0,00	306 700,00	10 650 490,00
Koszt w 2022 r. [zł]	698 400,00	0,00	121 740,00

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

Zadania zrealizowane przez powiaty

W 2021 roku, zgodnie z analizą zadań uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów województwa podkarpackiego, na zadania w ramach obszaru interwencji w 2021 roku przeznaczono łącznie 120 791 496,32 zł, natomiast w 2022 roku o 140,2% więcej – 290 105 841,92 zł.

Na zadania związane z budową, przebudową, modernizacją oraz remontami dróg powiatowych w 2021 i 2022 roku przeznaczono kolejno 118 672 546,54 zł oraz 274 650 258,88 zł. Na inwestycje związane z odbudową i przebudową mostów, przeznaczono natomiast 2 188 949,70 zł w 2021 roku oraz 15 455 583,04 zł w 2022 roku.

Tabela 21. Zadania zrealizowane przez powiaty w latach 2021-2022

Rodzaj zadania	Budowa, przebudowa, modernizacja, remonty dróg powiatowych	Odbudowa i przebudowa mostów
Koszt w 2021 r. [zł]	118 672 546,54	2 118 949,78
Koszt w 2022 r. [zł]	274 650 258,88	15 455 583,04

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów

Zadania zrealizowane przez instytucje

W ramach realizacji zadań w analizowanym obszarze interwencji instytucje działające na terenie województwa podkarpackiego również zostały poddane ankietyzacji. Do instytucji tych należą:

- Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie;
- Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie;
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad;

Z analizy uzyskanych odpowiedzi wynika, że łącznie na realizację zadań (tabela 22) przeznaczono kwotę 984 225 521,59 zł w 2021 roku oraz 661 072 415,79 zł w 2022 roku. Zadania finansowane były głównie z budżetu powiatu, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Krajowego Funduszu Drogowego. Należy zauważyć, że tak jak w przypadku gmin oraz powiatów, zadania realizowane przez ww. jednostki stanowiły głównie budowy, przebudowy, modernizacje oraz remonty dróg.

Tabela 22. Zadania zrealizowane przez instytucje działające na terenie województwa podkarpackiego w latach 2021-2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Poprawa bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych w obrębie szkół na terenie gminy Chmielnik	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2022	-	91 192,20	Budżet powiatu i Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań RAZEM BEZPIECZNIEJ im. Władysława Stasiaka na lata 2018 - 2020” koordynowanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Odbudowa mostu przez potok Piątkówka w miejscowości Piątkowa w ciągu rogi powiatowej Nr 1427 R Piątkowa – Futoma – Ulanica – Dynów km 0+150 (km potoku 2+900) oraz odbudowa zniszczonego obiektu mostowego przez potok Futomka w miejscowości Futoma w ciągu drogi powiatowej nr 1427 R Piątkowa – Futoma – Ulanica – Dynów km 3+000,00 (km potoku 3+230)	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2022	-	3 425 493,03	Budżet powiatu i RFRD, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Odbudowa mostu na potoku bez nazwy w ciągu drogi powiatowej Nr 1400R Kielnarowa – Chmielnik – Zabratówka w km 10+043 w miejscowości Błędowa Tyczyńska	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2022	-	1 988 081,91	Budżet powiatu i FSUE Fundusz Solidarności Unii Europejskiej
Przebudowa przejść dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1422R i Nr 1411R w miejscowości Błażowa	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	339 275,82	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Przebudowa przejścia dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1400R i Nr 1401R w miejscowości Chmielnik	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	256 034,96	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejścia dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1398R i Nr 1400R w miejscowości Chmielnik	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	295 877,42	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejścia dla pieszych w ciągu drogi powiatowej Nr 1373R w miejscowości Wysoka Głogowska w obrębie Zespołu Szkół	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	236 458,28	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejścia dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1405R i Nr 1404R w miejscowości Siedliska.	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	314 111,87	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejść dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1422R i Nr 1421R w miejscowości Błazowa w obrębie Zespołu Szkół	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	338 938,80	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejść dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1213R i Nr 1204R w miejscowości Przewrotne w obrębie Szkoły Podstawowej	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	368 666,62	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejścia dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1396R i Nr 1395R w miejscowości Malawa w obrębie Szkoły Podstawowej	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	293 269,24	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Przebudowa przejść dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1391R i Nr 1388R w miejscowości Nosówka w obrębie Szkoły Podstawowej	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	379 392,34	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejścia dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1204R i Nr 1217R w miejscowości Pogwizdów Stary w obrębie Szkoły Podstawowej	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	308 902,20	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejść dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1211R i Nr 1265R w miejscowości Górno	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	363 373,98	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa przejść dla pieszych na skrzyżowaniu dróg powiatowych Nr 1422R i Nr 1411R w miejscowości Błażowa w obrębie Zespołu Szkół	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	338 938,80	-	Budżet powiatu i RFRD Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1376R relacji Jasionka – Medynia Łańcucka w km od 0+000 do 0+945	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021	785 990,00	-	Budżet powiatu i rezerwa subwencji ogólnej Budżetu Państwa
Budowa łącznika drogi ekspresowej S-19 – drogi powiatowej na odcinku od węzła Rzeszów – Południe do drogi krajowej Nr 19 – Etap I – rozpoczęcie prac 02.06.2021 r. zakończenie prac 15.06.2023 r.	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021	4 670 000,00	-	Budżet powiatu i RPO oraz finansowanie JST - gminy

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Budowa łącznika drogi ekspresowej S-19 – drogi powiatowej na odcinku od węzła Rzeszów – Południe do drogi krajowej Nr 19 – Etap I – rozpoczęcie prac 02.06.2021 r. zakończenie prac 15.06.2023 r.	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2022	-	15 000 000,00	Budżet powiatu oraz RPO i finansowanie JST - gminy
Rozbudowa łącznika autostrady A4 na odcinku od granic m. Rzeszowa do węzła Rzeszów – Północ” – Etap I	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2022	-	18 000 000,00	Budżet powiatu oraz RPO i finansowanie JST - gminy
Remonty cząstkowe nawierzchni dróg (ubytki w nawierzchni)	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	731 581,13	872 090,00	Budżet powiatu
Remonty nawierzchni dróg - odcinkowe nakładki	Zarząd Dróg Powiatowych w Rzeszowie	2021-2022	3 788 550,48	1 812 831,69	Budżet powiatu
Opracowanie analizy porealizacyjnej dla zadania: Budowa obwodnicy m. Sanoka	GDDKiA	2022	-	94 144,20	Krajowy Fundusz Drogowy
Budowa drogi wojewódzkiej nr 987 na odcinku DK 94 przez ul. Książomost do DP 1334R	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2017-2021	7 590 481,74	-	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Rozbudowa drogi wojewódzkiej DW885 Przemysł-Hermanowice Granica Państwa	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2019-2021	35 795 474,81	-	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)
„Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 992 Jasło – Zarzecze – Nowy Żmigród – Kąty – Krempna – Świątkowa Mała – Grab – Granica Państwa w m. Jasło	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2019-2021	30 406 206,63	-	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020
Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 881 na odcinku Kańczuga-Pruchnik	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2018-2022	23 085 836,96	11 184 481,28	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 993 na odcinku Gorlice -Nowy Żmigród - Dukla na odcinku Nowy Żmigród - Pielgrzymka	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2020-2021	10 453 515,92	-	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Przebudowa/rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 984 Lesko - Hoczew - Wołkowyja Czarna na odcinku Hoczew-Polańczyk	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2019-2021	59 246 177,82	-	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
„Budowa obwodnicy Narola w ciągu drogi wojewódzkiej nr 865	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2020-2022	-	34 903 100,26	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
Przebudowa/rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 865 Zapałów – Oleszyce odc. Lipina – Oleszyce	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2019-2021	22 243 202,21	-	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
„Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 867 Sieniawa - Wola Mołodycka - Oleszyce - Lubaczów - Podemszczyzna - Werchrata - Hrebenne na odcinku od km ok. 38+313,00 do km ok. 45+621,43	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2021-2022	9 843 487,12	3 861 674,25	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014 – 2020

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
"Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 984 Lisia Góra - Radomyśl Wielki - Mielec od m. Piątkowiec do m. Rzędzianowice. Etap I"	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2020-2022	11 037 894,66	16 979 194,59	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
"Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 984 Lisia Góra - Radomyśl Wielki - Mielec od m. Piątkowiec do m. Rzędzianowice. Etap II"	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2020-2022	7 091 761,90	8 590 998,26	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin - Wysokie - Biłgoraj - Sieniawa - Przeworsk - Kańczuga - Grabownica Starzeńska polegająca na budowie mostu na potoku Obarzymka w km 205+068 wraz z przebudową/rozbudową dojazdów oraz rozbiórką i budową/ przebudową infrastruktury technicznej, budowli i urządzeń budowlanych w m. Obarzym	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2021	5 197 052,19	-	Budżet Województwa Dofinansowanie z rezerwy subwencji ogólnej
"Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 984 Lisia Góra - Radomyśl Wielki - Mielec od m. Piątkowiec do m. Rzędzianowice. Etap I"	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2020-2022	11 037 894,66	16 979 194,59	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 893 Lesko - Baligród - Cisna od km 29+021,55 do km 29+174,98 polegająca na budowie mostu na cieku bez nazwy wraz z przebudową/rozbudową dojazdów oraz rozbiórką i budową/ przebudową infrastruktury technicznej, budowli i urządzeń budowlanych w m. Jabłonki	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2021	4 081 440,98	-	Budżet Województwa Dofinansowanie z rezerwy subwencji ogólnej
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 989 Strzyżów - Lutcza od km 2+565.00 do km 2+850.00 polegająca na budowie mostu na potoku Dopytyw spod Podlasu wraz z rozbudową dojazdów oraz rozbiórką i budową/przebudową niezbędnej infrastruktury technicznej, budowli i urządzeń budowlanych w m. Godowa	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2022	-	7 199 704,48	Budżet Województwa
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin - Wysokie - Biłgoraj - Sieniawa- Przeworsk - Kańczuga - Dynów - Grabownica Starzeńska polegająca na budowie mostu w km 125+802 na rzece Lubienia wraz z rozbudową dojazdów oraz rozbiórką, budową i przebudową infrastruktury technicznej, budowli i urządzeń budowlanych w m. Rudka	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2022	-	6 885 161,34	Budżet Województwa Dofinansowanie z rezerwy subwencji ogólnej

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 884 Przemyśl – Dubiecko – Bachórz – Domaradz od km 58+250 do km 58+500 wraz z zabezpieczeniem osuwiska w km 58+400 oraz przebudową/budową niezbędną infrastruktury technicznej, budowli i urządzeń budowlanych w miejscowości Barycz	Województwo podkarpackie Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2021-2022	4 266 947,78	4 952 401,69	Finansowane ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych
Wykonanie pomiarów kontrolnych poziomu hałasu dla zadania pn.: „Budowa drogi wojewódzkiej nr 987 na odcinku od DK 94 przez ul. Księżomost do DP 1334R	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2021	18 327,00	-	Budżet Województwa
Wykonanie analizy porealizacyjnej dla zadania pn.: „Budowa obwodnicy m. Dynów w ciągu drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin – Przeworsk – Grabownica Starzeńska	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2021	46 740,00	-	Budżet Województwa
Analiza porealizacyjna dla zadania Budowa nowego odcinka drogi DW 984 od m. Rzędzianowice do ul. Sienkiewicza w Mielcu wraz z budową mostu na rzece Wisłoka	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2021	16 974,00	-	Budżet Województwa
Wykonanie generalnego pomiaru hałasu oraz sporządzenie strategicznych map hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie podkarpackim	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2022	-	251 535,00	Budżet Województwa

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Wykonanie pomiarów kontrolnych poziomu hałasu dla zadania pn.: „Budowa obwodnicy m. Radomyśl Wielki w ciągu DW 984”	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2022	-	32 595,00	Budżet Województwa
Wykonanie pomiarów kontrolnych poziomu hałasu i powtórnej analizy porealizacyjnej – zgodnie z OPZ (DW 865, 866, 867 - Zapałów - Oleszyce - Lubaczów - Basznia i Cieszanów)	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2022	-	76 752,00	Budżet Województwa
Budowa drogi S19 w. Lasy Janowskie (dawniej Łązek Ordynacki, bez węzła) - w. Zdziary (z węzłem)	GDDKiA	2018-2021	101 648 929,28	15 041 138,73	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 w. Zdziary (bez węzła) - w. Rudnik nad Sanem (bez węzła)	GDDKiA	2018-2022	119 636 062,27	35 128 516,24	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 w. Rudnik nad Sanem (z węzłem) - w. Nisko Południe (z węzłem)	GDDKiA	2018-2021	61 227 039,00	8 181 352,56	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 w. Nisko Południe (bez węzła) - w. Podgórze (bez węzła)	GDDKiA	2018-2022	115 829 182,57	17 068 834,24	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 w. Podgórze (z węzłem) - w. Kamień (bez węzła)	GDDKiA	2018-2021	93 038 756,34	1 900 143,22	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 w. Kamień (z węzłem) - w. Sokołów Małopolski Północ (z węzłem)	GDDKiA	2018-2022	97 457 978,18	53 097 083,98	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa obwodnicy Stalowej Woli i Niska DK 77	GDDKiA	2017-2021	29 787 811,54	2 903 610,37	Środki unijne, Środki krajowe - KFD

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 roku [zł]	Koszty poniesione w 2022 roku [zł]	Źródło finansowania
Budowa obwodnicy Łańcuta w ciągu DK 94	GDDKiA	2018-2021	38 854 760,29	6 848 672,16	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 odc. w. Rzeszów Południe (bez węzła) – w. Babica (z węzłem)	GDDKiA	2020-2026	74 035 063,80	322 621 951,77	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 w. Babica (bez węzła) - Jawornik (wraz z tymczasowym łącznikiem dr. eksp. S19 z dk 19)	GDDKiA	2022-2026	1 162,35	29 379 737,44	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 węzeł Iskrzynia (z węzłem) - węzeł Miejsce Piastowe (z węzłem)	GDDKiA	2021-2025	4 670 049,57	15 203 828,66	Środki unijne, Środki krajowe - KFD
Budowa drogi S19 w. Miejsce Piastowe (bez węzła) – Węzeł Dukla (z węzłem)	GDDKiA	2021-2025	380 7842,74	17 496 115,24	Środki unijne, Środki krajowe - KFD

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów

3.4. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Źródłami niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego mającego negatywny wpływ na środowisko są m.in. linie przesyłowe energii elektrycznej, stacje elektroenergetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, stacje telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, niektóre urządzenia przemysłowe.

Stacje telefonii komórkowej są obecnie najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych. W otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowych pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i na wysokości ich zainstalowania. Ze względu na powszechność używania przez mieszkańców telefonów komórkowych, ważnym zagadnieniem jest zapewnienie prawidłowych parametrów ich funkcjonowania (wyeliminowanie problemów z „zasięgiem” poszczególnych sieci). Należy zwrócić uwagę na taką lokalizację infrastruktury telekomunikacyjnej (przede wszystkim stacji bazowych), by minimalizować jej wpływ na estetykę i harmonię krajobrazu. Liczbę stacji bazowych należy ograniczać do absolutnego minimum niezbędnego dla zachowania prawidłowych parametrów, a urządzenia różnych operatorów powinny być lokowane na tych samych masztach.

Obecnie monitoring pól elektromagnetycznych realizowany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w oparciu o Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311). Do końca 2018 roku oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji ich zmian dokonywał Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Zgodnie z art. 123 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2556 z późn. zm.) od 2019 roku obowiązki te przejął Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Zakres prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego, w przedziale częstotliwości co najmniej od 80 MHz do 40 GHz w punktach pomiarowych, z częstotliwością wykonywania pomiarów określoną w rozporządzeniu. Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r., nr 192, poz. 1883) dopuszczalna wartość natężeń pól elektromagnetycznych do 2019 roku wynosiła 7,0 V/m. 1 stycznia 2020 roku weszło w życie nowe Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, które ustanawia nowe wartości dopuszczalne natężeń pól elektromagnetycznych, wynoszące dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m.

Na terenie całego województwa podkarpackiego w latach 2021 i 2022 wykonano pomiary pól elektromagnetycznych w środowisku łącznie w 128 punktach pomiarowych, w tym 74 pomiary w ramach stałej sieci monitoringu pól elektromagnetycznych (na obszarze miast) oraz 54 pomiary w ramach monitoringu badawczego (na obszarze gmin wiejskich). Pomiary wykonane zostały zgodnie z obowiązującą metodyką pomiarową, dotyczącą prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W 2021 r. pomiary pól elektromagnetycznych przeprowadzono w 37 punktach pomiarowych na obszarze miast województwa (monitoring stały) oraz w 27 punktach pomiarowych na obszarze gmin wiejskich (monitoring badawczy). Analiza wyników pomiarów poziomów PEM dla monitoringu stałego wykazała, że wyniki w 24 punktach pomiarowych znalazły się w przedziale wartości niższych od wartości dolnego progu czułości sondy pomiarowej, tj. $<0,3$ [V/m]. Najwyższe natężenie pola elektromagnetycznego odnotowano w następujących miejscowościach: Jedlicze, Brzozów oraz Radymno. Analiza wyników pomiarów poziomów PEM dla monitoringu badawczego wykazała, że wyniki w 15 punktach pomiarowych znalazły się w przedziale wartości niższych od wartości dolnego progu czułości sondy pomiarowej. Najwyższe natężenie pola elektromagnetycznego odnotowano w miejscowości: Szczepańcowa.

Tabela 23. Natężenie pola elektromagnetycznego w wybranych miejscowościach województwa podkarpackiego w roku 2021

Miejscowość	Natężenie pola elektromagnetycznego (V/m)
Jedlicze	1,08
Brzozów	0,99
Radymno	0,88
Szczepańcowa	1,03

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

W 2022 r. pomiary przeprowadzono w 37 punktach pomiarowych na obszarze miast (monitoring stały) oraz w 27 punktach pomiarowych na obszarze gmin wiejskich (monitoring badawczy). Analiza wyników pomiarów poziomów PEM dla monitoringu stałego wykazała, że wyniki w 7 punktach pomiarowych znalazły się w przedziale wartości niższych od wartości dolnego progu czułości sondy pomiarowej, tj. $<0,3$ V/m. Natomiast najwyższe natężenie pola elektromagnetycznego odnotowano w miejscowościach: Mielec, Jarosław oraz Trzciana. Analiza wyników pomiarów poziomów PEM dla monitoringu badawczego wykazała, że wyniki w 6 punktach pomiarowych znalazły się w przedziale wartości niższych od wartości dolnego progu czułości sondy pomiarowej.

Najniższe natężenie pola elektromagnetycznego odnotowano w miejscowościach: Kolbuszowa (pow. kolbuszowski, gm. Kolbuszowa) oraz Zabłotce (pow. sanocki, gm. Sanok).

Tabela 24. Natężenie pola elektromagnetycznego w wybranych miejscowościach województwa podkarpackiego w roku 2022

Miejscowość	Natężenie pola elektromagnetycznego (V/m)
Mielec	3,49
Jarosław	2,67
Kolbuszowa	2,16
Trzciana	2,32
Zabłotce	2,08

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

W 2022 r. w porównaniu do 2021 r. zauważono wzrost wartości średnich arytmetycznych zarówno dla stałej sieci monitoringu (z 0,37 V/m do 1,04 V/m), monitoringu badawczego (z 0,34 V/m do 0,70 V/m), jak i średniej wyliczonej dla całego województwa (z 0,36 V/m do 0,9 V/m). Są to jednak nadal bardzo niskie wartości w porównaniu do norm. Na monitorowanych obszarach województwa podkarpackiego w latach 2021 i 2022 w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości PE.

W ramach ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, na obszarze województwa podkarpackiego w latach 2021-2022 podjęto realizację odpowiednich zadań.

Zadania zrealizowane przez gminy

Zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym realizowane były głównie przez gminy województwa podkarpackiego. Zadania te polegały na uwzględnianiu stosownych zapisów dotyczących ochrony przed polem elektromagnetycznym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ponadto Główny Inspektorat Ochrony Środowiska odpowiedzialny był za prowadzenie monitoringu emisji pól elektromagnetycznych.

Tabela 25. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy w obszarze interwencji „ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym” w latach 2021-2022.

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Uwzględnianie zapisów dotyczących ochrony przed polem elektromagnetycznym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gminy	Brak możliwości oszacowania kosztów (zadanie ciągle wynikające z kompetencji pracowników)		Budżet Gminy

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

3.5. Gospodarowanie wodami

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Zarówno stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód, jak i potencjał ekologiczny silnie zmienionych i sztucznych jednolitych części wód, określa się na podstawie wyników badań elementów biologicznych (fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe, fitoplankton i ichtiofauna) oraz na podstawie wyników badań elementów wspierających, czyli elementów hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód klasyfikuje się nadając im jedną z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał "dobry i powyżej dobrego". O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych).

W przypadku, gdy jednolita część wód powierzchniowych znajduje się w obszarze chronionym, ocenę stanu wód (stan/potencjał ekologiczny i stan chemiczny) wykonuje się dodatkowo w punkcie monitoringu obszarów chronionych, uwzględniając jednocześnie ocenę spełniania wymagań dodatkowych określonych dla tego obszaru. Ocena ostateczna jednolitej części wód położonej w obszarze chronionym polega na porównaniu wyników oceny uzyskanej w punkcie reprezentatywnym oraz oceny wykonanej w punkcie (punktach) monitoringu obszarów chronionych. Ostateczna ocena stanu jednolitej części wód determinowana jest zawsze przez gorszy z uzyskanych stanów. Ocenę stanu jednolitych części wód wykonuje się także, gdy brak jest klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny stanu wód, a stan/potencjał ekologiczny lub stan chemiczny osiągnął stan niższy niż dobry lub nie zostały spełnione wymagania dodatkowe określone dla obszarów chronionych. Stan wód oceniany jest wówczas jako zły⁵.

⁵ [Monitoring i ocena jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych wody.gios.gov.pl](https://wody.gios.gov.pl) (dostęp 02.08.2023 r.)

3.5.1. Wody powierzchniowe⁶

Województwo podkarpackie położone jest na obszarze Dorzecza Wisły oraz Dorzecza Dniestru, w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły.

Aktualna ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych z terenu województwa podkarpackiego została wykonana w roku 2022 na podstawie badań przeprowadzonych w latach 2016-2021. Ocena stanu wód za lata 2016-2021 została wykonana zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1475).

W latach 2016-2021 monitoringiem na terenie województwa objęto 278 jednolitych części wód powierzchniowych, w tym 3 jednolite części wód będące zbiornikami zaporowymi (Zbiornik Solina do zapory w Myczkowcach, Zbiornik Besko i Zbiornik Rzeszów). Ocena stanu wód wykonana na podstawie danych monitoringowych wykazała, że tylko 4 jednolite części wód (Krempna, Wilsznia, Grodzisko i Potok Chotowski) osiągnęły dobry stan. Stan zły stwierdzono w 268 jednolitych częściach wód.

W 6 jednolitych częściach wód na potrzeby ostatecznej oceny stanu wód oprócz danych z monitoringu stanu/potencjału ekologicznego, wykorzystano (przeniesiono) dane w zakresie oceny stanu chemicznego z innych, podobnych jednolitych części wód objętych monitoringiem. Wśród tych 6 jednolitych części wód, 5 jcwp oceniono w stanie złym, a 1 jcwp (Zamiło z Czerteżem) w stanie dobrym. W odniesieniu do klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego w 20 jednolitych częściach wód stwierdzono dobry stan/potencjał ekologiczny, przy czym w 10 spośród ww. części wód wymagania dobrego stanu wód nie zostały dotrzymane w związku z niekorzystną klasyfikacją stanu chemicznego.

W większości monitorowanych jednolitych części wód (140 części) badania wykazały umiarkowany stan/potencjał ekologiczny, przy czym w 40 jednolitych częściach, które osiągnęły umiarkowany stan/potencjał ekologiczny, elementy biologiczne spełniały wymagania dobrego stanu wód (1 i 2 klasa), a o niekorzystnej klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego zdecydowała niekorzystna klasyfikacja elementów fizykochemicznych, głównie wskaźników zasolenia oraz wskaźników tlenowych. W pozostałych 117 jednolitych częściach wód stwierdzono słaby lub zły stan/potencjał ekologiczny, a o niekorzystnej klasyfikacji najczęściej decydowały takie elementy jak makrobezkręgowce bentosowe, ichtiofauna i fitobentos, przy czym w 102 jednolitych częściach wód, nie były dotrzymane

⁶ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

wymagania dobrego stanu lub potencjału ekologicznego także w zakresie elementów fizykochemicznych.

Wśród wskaźników fizykochemicznych zarówno w przypadku umiarkowanego, słabego, jak i złego stanu/potencjału ekologicznego, najliczniej niekorzystnie klasyfikowane były wskaźniki zasolenia: przewodność w 20 °C, substancje rozpuszczone, siarczany, wapń, magnez i twardość ogólna, a także wskaźniki tlenowe: ogólny węgiel organiczny i ChZT-Mn.

Szczególną uwagę zwraca się na ponadnormatywne średnioroczne stężenie formaldehydu w wodach potoków Babulówka (m. Suchorzów) i Rzeka (m. Kozłów). Liczne przekroczenia wartości granicznych dobrego stanu/potencjału ekologicznego stwierdzono także wśród wskaźników zanieczyszczeń biogennych (głównie były to: azot azotynowy i azot Kjeldahla), które są głównymi czynnikami powodującymi zjawisko eutrofizacji wód.

W zakresie zanieczyszczenia wód substancjami biogennymi, najniekorzystniejszą klasyfikacją charakteryzowały się następujące JCWP:

- Słony (m. Brzostek),
- Brzeźnica od Dopływu z Łączek Kucharskich do ujścia (m. Brzeźnica),
- Zawadka (m. Paszczyzna),
- Budzisz (m. Borek Wielki),
- Rzeka (m. Kozłów),
- Dopływ z Wiktorca (m. Skrzyszów),
- Zgórska Rzeka (m. Wadowice Dolne),
- Morwawa (m. Iskrzynia),
- Wisłok od zb. Besko do Czarnego Potoku (m. Odrzykoń),
- Czarny Potok (m. Gliniczek),
- Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy (m. Dobrzechów),
- Stobnica do Łądzierza (m. Stara Wieś),
- Stobnica od Łądzierza do ujścia (m. Godowa),
- Gwoźnica (m. Wyżne),
- Strug od Chmielnickiej Rzeki do ujścia (m. Rzeszów-Biała),
- Stary Wisłok (m. Czarna),
- Markówka (m. Urzejowice),
- Żołnianka (m. Smolarzyny),
- Leszczyńska (m. Chodaczów),
- Łęg do Turka (m. Wola Raniżowska),
- Mleczka od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki (m. Gniewczyzna),
- Szklarka (m. Bachórz),
- Żurawica (m. Bolestraszyce),
- Potok Laszkowski (m. Moszczany),
- Rudnia (m. Rudnik nad Sanem),
- Koniępólka (m. Ślężaki).

W odniesieniu do klasyfikacji stanu chemicznego, spośród 224 jednolitych części wód, w których monitorowano wskaźniki stanu chemicznego, dobry stan chemiczny stwierdzono w 57 jednolitych częściach wód. W 167 jednolitych częściach wód stan chemiczny nie odpowiadał wymaganiom stanu dobrego.

Wskaźnikiem najczęściej determinującym niekorzystny stan chemiczny wód był benzo(a)piren monitorowany w wodzie. Brak zgodności ze środowiskową normą jakości AA-EQS (stężenie średnioroczne) stwierdzono dla tego wskaźnika w 143 jednolitych częściach wód. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych substancjami chemicznymi z grupy WWA jest zjawiskiem powszechnym w skali kraju. Jako główne źródło zanieczyszczenia wód tymi substancjami wskazuje się depozycję atmosferyczną związaną z tzw. niską emisją. Wśród innych najliczniej niekorzystnie sklasyfikowanych wskaźników chemicznych wymienić należy: difenylotetry bromowane oznaczone w tkankach organizmów żywych (71 JCWP), rtęć oznaczoną w tkankach organizmów żywych (33 JCWP), heptachlor oznaczony w tkankach organizmów żywych (37 JCWP), benzo(g,h,i)perylen oznaczony w wodzie (18 JCWP), fluoranten oznaczony w wodzie (17 JCWP).

Szczególnie niepokojące jest zanieczyszczenie wód substancjami z grupy metali ciężkich, w szczególności kadm, niklem i rtęcią, dla których klasyfikacja stanu chemicznego wykazała przekroczenia środowiskowych norm jakości w następujących jednolitych częściach wód z terenu województwa:

- JCWP Dopływ spod Kidałowic – m. Munina (przekroczenie średniorocznej i maksymalnej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związku);
- JCWP Dopływ z Wiktorca – m. Skrzyszów (przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związku);
- JCWP Dopł. spod Rozwadowa – m. Pilchów (przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związku);
- JCWP Babulówka – m. Suchorzów (przekroczenie średniorocznych środowiskowych norm jakości dla wskaźników nikiel i jego związku oraz kadm i jego związku);
- JCWP Sokolniki – m. Orlika (przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związku);
- JCWP Koniecpólka – m. Ślężaki (przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związku);
- JCWP Łęg od Murynia do ujścia – m. Gorzyce (przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości dla wskaźnika nikiel i jego związku);
- JCWP Solinka do Wetliny – m. Buk (przekroczenie maksymalnego dopuszczalnego stężenia dla wskaźnika rtęć i jej związku);
- JCWP Szkło od granicy państwa do ujścia – m. Węgry (przekroczenie maksymalnego dopuszczalnego stężenia dla wskaźnika rtęć i jej związku);
- JCWP Zb. Rzeszów – m. Rzeszów (przekroczenie maksymalnego dopuszczalnego stężenia dla wskaźnika rtęć i jej związku).

W cyklu gospodarowania wodami 2016-2021 na terenie województwa podkarpackiego znajdowało się 48 jednolitych części wód powierzchniowych, które nie były objęte żadną

formą monitoringu. Ocenę stanu dla tych jednolitych części wód wykonano na podstawie analizy eksperckiej (tzw. oceny przeniesienia), która polegała na przeniesieniu wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego na jcwP niemonitorowane z innych, podobnych jednolitych części wód, które były objęte w tych latach monitoringiem. Wszystkie 48 niemonitorowanych jednolitych części wód oceniono w stanie złym.

Na podstawie badań wykonanych w roku 2022, w jednolitych częściach wód dokonano zatem jedynie klasyfikacji odpowiednio elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych, nie dokonano natomiast klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

W związku z powyższym nie jest możliwe określenie udziału JCWP będących w stanie dobrym w odniesieniu do wszystkich JCWP na obszarze województwa podkarpackiego za rok 2022. W roku 2022 monitoringiem na terenie województwa objęto 133 jednolite części wód powierzchniowych.

Klasyfikacja wskaźników jakości wód wykazała, że tylko w 15 jednolitych częściach wód: Wisłoka od Ropy do Pot. Chotowskiego, Bachorka, Dylągówka, Paucza, San od Wiaru do Wisłoka, Jasiołka do Panny, Wołkowyjka, San od Chmielu do zb. Solina, Dyrbek, Kalniczka, San od zb. Myczkowce do Tyrawki, Mszaniec i Lechnawa do granicy państwa, Zb. Solina, Kurzynka, Wisłoka od Chotowskiego Potoku do ujścia) były dotrzymane wymagania dobrego stanu lub potencjału ekologicznego w zakresie badanych elementów biologicznych.

W 58 jednolitych częściach wód (w tym w 49 JCWP, w których niekorzystnie sklasyfikowano grupę elementów biologicznych – klasy od 3 do 5), nie były dotrzymane wymagania dobrego stanu lub potencjału ekologicznego także w zakresie elementów fizykochemicznych. Wśród wskaźników fizykochemicznych, najliczniej niekorzystnie sklasyfikowane były następujące wskaźniki: Ogólny węgiel organiczny, Przewodność w 20 °C i Azot amonowy.

W zakresie zanieczyszczenia wód substancjami biogennymi, najniekorzystniejszą klasyfikacją charakteryzowały się następujące jcwP:

- Dopływ z Wiktorca (m. Skrzyszów),
- Mrowla (m. Nowa Wieś),
- Rzeka (m. Kozłów),
- Stobnica (m. Godowa),
- Jodłówka (m. Dęborzyn),
- Ropa od Sitniczanki do ujścia (m. Topoliny),
- Lubatówka (m. Krosno),
- Murynia (m. Krzątka).

W 127 jednolitych częściach wód dokonano klasyfikacji substancji priorytetowych. Przekroczenia środowiskowych norm jakości dla wybranych substancji priorytetowych stwierdzono w 97 jednolitych częściach wód. Wskaźnikiem najczęściej determinującym niekorzystny stan chemiczny wód był benzo(a)piren monitorowany w wodzie, dla którego w 80 jcwP stwierdzono przekroczenie średniorocznej środowiskowej normy jakości.

Wśród innych najliczniej niekorzystnie sklasyfikowanych wskaźników chemicznych wymienić należy: rtęć oznaczoną w tkankach organizmów żywych (21 jcwp), difenyletery bromowane oznaczone w tkankach organizmów żywych (21 jcwp), benzo(g,h,i)perylen oznaczony w wodzie (7 jcwp).

Ponadto w 2022 roku zidentyfikowano zanieczyszczenie wód niklem w następujących jednolitych częściach wód z terenu województwa: Dopływ z Wiktorca (m. Skrzyszów), Dopływ spod Rozwadowa (m. Pilchów), Konięcpólka (m. Ślężaki), Babulówka (m. Suchorzów). Badania monitoringowe wykazały zanieczyszczenie wód ołowiem w jcwp Łukawica (m. Kepa Rzeczycka) i w jcwp Grochalka (m. Spie). W jcwp Miętus stwierdzono zanieczyszczenie wód DEHP. W jcwp San od Wisłoka do ujścia badania wykazały zanieczyszczenie wód cypermetryną.

3.5.2. Wody podziemne⁷

W cyklu gospodarowania wodami 2016-2021, według podziału obszaru kraju na 172 JCWPd, w granicach administracyjnych województwa podkarpackiego zlokalizowanych było (w całości lub w części) 14 JCWPd o numerach: 115, 118, 119, 120, 121, 133, 134, 135, 136, 151, 152, 153, 154, 168, które znajdują się w obszarze dorzecza Wisły oraz jedna JCWPd o numerze 169, która położona jest w obszarze dorzecza Dniestru.

Aktualna ocena stanu jednolitych części wód podziemnych została wykonana w 2019 roku na podstawie badań wykonanych w ramach monitoringu diagnostycznego. Na terenie województwa podkarpackiego badania przeprowadzono w 49 punktach pomiarowych. Podstawą wykonania oceny było rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148).

Ocena za rok 2019 wykazała dobry stan w 13 jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd o numerach: 115, 118, 119, 120, 121, 133, 134, 136, 151, 152, 153, 154, 168, 169), w których zarówno stan ilościowy, jak i stan chemiczny oceniono jako dobry. W 1 JCWP (JCWPd nr 135) stwierdzono słaby stan wód w związku ze słabym stanem chemicznym.

Badania JCWPd nr 135 w 2019 r. przeprowadzono w 8 punktach pomiarowych: nr 139 Kolbuszowa, nr 1059 Cmolasy, 1219 Turza, 1220 Przyszów, 1221 Stany, 1509 Rozalin, 1526 Jeziórko, 1527 Grębów. Klasyfikacja wykazała najgorszy stan chemiczny (klasa V) w punkcie Jeziórko. W punktach Kolbuszowa, Cmolasy, Rozalin i Grębów stwierdzono IV klasę stanu chemicznego, a w punktach Przyszów i Stany III klasę stanu chemicznego. Najlepszym stanem chemicznym charakteryzowały się wody w punkcie w Turzy (II klasa). W związku ze stwierdzeniem w roku 2019 słabego stanu chemicznego w JCWPd nr 135,

⁷ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

w latach 2020 i 2021 prowadzono w tej jednolitej części wód monitoring operacyjny stanu chemicznego.

Badania JCWPd nr 135 w roku 2020 przeprowadzono analogicznie w 8 punktach pomiarowych. W 2 punktach pomiarowych odnotowano poprawę jakości wód podziemnych (punkt Cmolasa – III klasa, punkt Przyszów – II klasa). W pozostałych punktach klasyfikacja nie uległa zmianie.

Badania JCWPd nr 135 w roku 2021 przeprowadzono w 9 punktach pomiarowych (dodano punkt nr 2114 w miejscowości Ruda). Klasyfikacja w roku 2021 wykazała V klasę stanu chemicznego w punkcie w Jeziórku, IV klasę w punktach: Kolbuszowa, Cmolasa, Rozalin, Grębów, III klasę w punktach: Przyszów, Stany i II klasę w punktach: Turza i Ruda.

W roku 2022 ponownie przeprowadzono badania jakości wód podziemnych w ramach monitoringu diagnostycznego. Badania wykonano w 53 punktach pomiarowych. Najgorszą jakością w województwie charakteryzowały się wody w punkcie w Jeziórku (V klasa). Badania wykazały IV klasę stanu chemicznego w 13 punktach pomiarowych, III klasę w 18 punktach pomiarowych. Najlepszą jakością charakteryzowały się wody podziemne monitorowane w punktach: Boreczek, Mięksisz Nowy i Dwerniczek, w których stwierdzono I klasę stanu chemicznego oraz punkty: Łysaków, Werchrata, Turza, Rudnik nad Sanem, Kały, Brzostek, Potok, Jasienica Rosielna, Dąbrówki, Opaleniska, Bircza, Wetlina, Bezmiechowa Górna, Radoszyce, Bystre, Zwierzyń, Krościenko, Ustrzyki Dolne, w których stwierdzono II klasę stanu chemicznego.

Wykonanie oceny stanu jednolitych części wód podziemnych za rok 2022 planowane jest na koniec 2023 roku, natomiast jej udostępnienie na stronie monitoring jakości wód podziemnych GIOŚ planowane jest do końca I kwartału 2024.

Tabela 26. Charakterystyka JCWPd na terenie województwa podkarpackiego

NR	Kod	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan ogólny	Monitorowana	Zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego
152	GW2000152	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
154	GW2000154	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
153	GW2000153	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
135	GW2000135	slaby	dobry	slaby	tak	zagrożona chemicznie
134	GW2000134	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
133	GW2000133	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
169	GW9000169	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
168	GW2000168	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
120	GW2000120	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
119	GW2000119	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
136	GW2000136	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
115	GW2000115	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
121	GW2000121	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
151	GW2000151	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona
118	GW2000118	dobry	dobry	dobry	tak	niezagrożona

Źródło: [Opracowanie na podstawie kart charakterystyk JCWPd PGW WP, aPGW](#) (stan na dzień 28.09.2023 r.)

Na terenie województwa podkarpackiego znajduje się 11 zbiorników wód podziemnych, których łączna powierzchnia wynosi 19 513,21 km². Są to głównie zbiorniki typu porowego (8 zbiorników) oraz 3 zbiorniki porowo-szczelinowe.

Tabela 27. Charakterystyka głównych zbiorników wód podziemnych na terenie województwa podkarpackiego

NR GZWP	NAZWA	POWIERZCHNIA [KM ²]	TYP
2	Dolina Przemyśl	137,40	Porowy
13	Niecka lubelska (Chełm – Zamość)	9 051,00	Porowo-szczelinowy
27	Dolina Borowa	39,40	Porowy
53	Dolina kopalna Kolbuszowa	60,00	Porowy
54	Dolina kopalna Biłgoraj – Lubaczów	313,00	Porowy
55	Dolina rzeki San	83,15	Porowy
68	Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów	1 934,00	Porowy
75	Zbiornik warstw krośnieńskich (Sanok – Lesko)	147,00	Porowo-szczelinowy
149	Niecka lubelska (Lublin)	7476,66	Porowo-szczelinowy
161	Dolina rzeki Wisłok	173,50	Porowy
162	Dolina rzeki Wisłoka	98,10	Porowy

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego- Państwowego Instytutu Badawczego

Ochrona przeciwpowodziowa

Województwo podkarpackie położone ze względu na swoje położenie narażone jest na powódzie. Czynniki wpływającymi na częstotliwość oraz rozmiary powodzi są między innymi warunki atmosferyczne oraz hydrologiczne. Intensywne opady oraz wezbrania roztopowe w połączeniu z niedostatecznym stanem infrastruktury przeciwpowodziowej prowadzą do znacznie zwiększonego zagrożenia negatywnymi skutkami powodzi.

Zgodnie z obowiązującym Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, najbardziej narażone na niebezpieczeństwo powodzi są obszary położone w pobliżu rzek San oraz Wiar, w tym okolice miasta Rzeszowa – stolicy województwa podkarpackiego. Plan określa szereg działań, mających za zadanie zminimalizować ryzyko oraz intensywność powodzi – w szczególności działania dążące do poprawy infrastruktury przeciwpowodziowej.

Obszar narażony jest również na lokalne powodzie oraz podtopienia, związane z potokami górskimi i mniejszymi rzekami, takimi jak Ropa, Jasiołka, Mleczka, Wisznia, Szkło, Lubaczówka i Tanew.

Tabela 28. Zestawienie infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym obwałowania oraz zbiorników na terenie województwa podkarpackiego

Wskaźnik	2019	2021 r.	2022 r.	Wartość docelowa prognozowana na 2023
Długość obwałowań przeciwpowodziowych [km]	643,7	649,547		Wzrost
Pojemność suchych zbiorników [dam ³]	5 700	5 690		Spadek
Pojemność obiektów małej retencji [dam ³]	5 041,2	5 069,4	5 165,1	Wzrost
Efekty inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km]	7,7	31,825		Bieżący monitoring

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych [GUS BDL](#) oraz PGW WP RZGW w Rzeszowie

Zadania zrealizowane przez gminy

Zadania realizowane w ramach obszaru interwencji związane z gospodarowaniem wodami, polegały głównie na budowie i renowacji zbiorników retencyjnych, budowie i rozbudowie systemów odprowadzania wód opadowych, konserwacji cieków, ochronie przeciwpowodziowej oraz badaniu wód podziemnych. Najbardziej kosztowne były zadania związane z budową i przebudową zbiorników retencyjnych – w 2021 roku przeznaczono na ten cel 11 680 616,17 zł.

Łączne koszty realizacji inwestycji wyniosły w 2021 roku 12 544 294,31 zł, natomiast w 2022 roku 5 789 645,00 zł, czyli o 53,8% mniej w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 29. Zadania realizowane w ramach gospodarowania wodami przez gminy w latach 2021-2022

Rodzaj zadania	Budowa, renowacja zbiorników retencyjnych	Budowa i rozbudowa systemów odprowadzania wód opadowych / rowów melioracyjnych	Konserwacja cieków i budowlę piętrzące	Ochrona przeciwpowodziowa	Badanie wód podziemnych
Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	64 4275,14	11 680 616,17	114 930,00	40 000,00	20 000,00
Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	3 523 484,74	2 101 132,26	144 501,00	850 00,00	20 000,00

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

Zadania zrealizowane przez powiaty

W 2021 roku przez powiaty realizowane były zadania związane z konserwacją i modernizacją systemów melioracji wodnych oraz rzek. Kwota przeznaczona na te realizację inwestycji wyniosła 30 000,00 zł. W 2022 roku realizowano zarówno zadania z konserwacją i modernizacją systemów melioracji wodnych oraz rzek, jak i inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej. Łącznie przeznaczono 152 900,00 zł.

Tabela 30. Zadania realizowane w ramach gospodarowania wodami przez powiaty w latach 2021-2022

Rodzaj zadań	Konserwacja i modernizacja systemów melioracji wodnych oraz rzek	Inne zadania służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej
Koszty realizacji w 2021 r. [zł]	30 000,00	-
Koszty realizacji w 2022 r. [zł]	90 000,00	62 900,00

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów

Zadania zrealizowane przez instytucje

W latach 2021-2022 zrealizowano szereg zadań proekologicznych z zakresu gospodarowania wodami. Realizowane były zadania związane z ochroną przeciwpowodziową, budową zbiorników retencyjnych, zwiększaniem retencji wodnej, regulacją rzek oraz potoków, ustanawianiem stref ochronnych ujęć wód. Łączna kwota przeznaczona na realizację wyżej wymienionych inwestycji wyniosła w 2021 roku 247 529 892,13 zł, w 2022 roku kwota ta była niższa o 21,3 % i wynosiła 194 764 294,83 zł.

Na zadania związane z ochroną przeciwpowodziową, z tym budowę, rozbudowę oraz wzmocnienie wałów przeciwpowodziowych, zabezpieczenie dolin rzek, w 2021 roku przeznaczono najwięcej – 143 249 733,45 zł. W 2022 roku najwięcej przeznaczono natomiast na budowę oraz przebudowę zbiorników– retencyjnych i kwota ta wyniosła 91 754 665,73 zł.

Tabela 31. Rodzaje zadań realizowanych przez instytucje w latach 2021-2022

Rodzaj zadań	Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa i przebudowa zbiorników retencyjnych	Zwiększanie retencji wodnej	Utrzymanie wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną
Koszty realizacji w 2021 r. [zł]	143 249 733,45	76 221 920,59	15 248 338,27	27 466 463,34
Koszty realizacji w 2022 r. [zł]	67 504 892,20	91 754 665,73	9 887 968,18	29 114 838,17

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji instytucji

Tabela 32. Zadania realizowane w ramach gospodarowania wodami przez instytucje w latach 2021-2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Ochrona przeciwpowodziowa Tarnobrzegu zadanie Wisła Etap 2 - Rozbudowa prawego wału rzeki Wisły na dł. 13,959 km, prawego wału rzeki San na dł. 2,193 km oraz lewego wału rzeki Łęg na dł. 0,112 km, na terenie gm. Gorzyce i gm. Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie	PGWWP RZGW Rzeszów	2012-2021	12 134 479,88	-	Środki POPDOW
Program dla Sanu. Bierna ochrona przeciwpowodziowa w zlewni Sanu - zadanie San III-rozbudowa lewego wału rzeki San w km 0+000-4+445, gm. Gorzyce woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2015-2021	614 300,00	-	Środki POPDOW
Budowa wałów przeciwpowodziowych na rzece Wisłoce w km rzeki od 27+100 do 31+400 i potoku Kiełkowskim w km wału od 0+150 do 1+971 – dla ochrony przeciwpowodziowej miejscowości Boża Wola, Kiełków na terenie gm. Mielec i gm. Przecław, woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2012-2020	-	-	-
Trześniówka VII - rozbudowa prawego wału rzeki Trześniówka w km 0+000-7+678 na terenie m. Zalesie Gorzyckie i Trześć, gm. Gorzyce oraz na terenie m.Tarnobrzeg.	PGWWP RZGW Rzeszów	2015-2021	18 711 601,60	-	Dotacja BP środki własne budżet UE
Łęg IV – rozbudowa lewego wału rzeki w km 0+082 – 5+030 na terenie gm. Gorzyce oraz prawego wału w km 0+000 – 5+236 na terenie gm. Gorzyce.	PGWWP RZGW Rzeszów	2015-2023	16 416 259,37	30 527 932,13	Środki własne, POPDOW
Budowa lewostronnego obwałowania rzeki Ropy w km 5+050-7+170 w miejscowości Osobnica.	PGWWP RZGW Rzeszów	2016-2022	4 568 965,95	5 453 592,98	Środki własne

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Zabezpieczenie przeciwfiltracyjne korpusu lokalnie i podłoża na całej długości na prawym wale rzeki Wisłoki w km rzeki 21+300-27+900 w m. Mielec.	PGWWP RZGW Rzeszów	2016-2025	833 624,47	133 433,64	Środki własne
Rozbudowa prawego wału rzeki Osa w km od 0+000 - 1+291 w miejscowości Kępie Zaleszańskie, gm. Zaleszany w ramach zadania „Ochrona przed powodzią obszarów zalewowych położonych wzdłuż rzeki Osa w km 0+000 – 10+900 na terenie miejscowości: Kępie Zaleszańskie, Kotowa Wola, Obojna gmina Zaleszany, Jamnica gm. Grębów woj. podkarpackie”.	PGWWP RZGW Rzeszów	2016-2021	3 107 614,42	-	Środki własne
Ochrona przed powodzią obszarów zalewowych położonych wzdłuż rzeki Osa w km 0+000 – 10+900 na terenie miejscowości: Kępie Zaleszańskie, Kotowa Wola, Obojna gmina Zaleszany, Jamnica gm. Grębów woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2015-2023	1 608 307,09	3 071 262,00	Środki własne dotacja BP
Zabezpieczenie przed powodzią obszarów położonych w km rzeki Wisłoki 113+350-119+000 na terenie miasta Jasło, gm. Jasło oraz gm. Dębowiec, woj. podkarpackie – Etap I i II.	PGWWP RZGW Rzeszów	2012-2027	169 300,00	99 999,00	Środki własne
Zabezpieczenie przed powodzią doliny cieku Głęboka na terenie gm. Jeżowe, woj. podkarpackie – koncepcja, dokumentacja techniczna	PGWWP RZGW Rzeszów	2015-2027	241 080,00	239 000,00	Środki własne
Babulówka – rozbudowa obwałowań: lewy w km 2+200-6+600, prawy w km 2+000-6+584 na terenie miejscowości Dymitrów Duży, gm. Baranów Sandomierski.	PGWWP RZGW Rzeszów	2016-2023	6 429,00	10 699 220,02	Środki własne

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Wzmocnienie wałów w rejonie starorzeczy poprzez zabezpieczenie przeciwfiltracyjne korpusu i podłoża na całej długości wału lewego rzeki Stary Breń w km rzeki 8+456-15+863 i wału prawego rzeki Stary Breń w km rzeki 8+132-15+863 w miejscowościach Gliny Małe, Sadkowa Góra, Borowa, Łysakówek, Łysaków, Czermin.	PGWWP RZGW Rzeszów	2017-2026	332 407,50	15 990,00	Środki własne
Przebudowa lewego wału rzeki Łęg w km 7+580-21+076, gm. Grębów, pow. Tarnobrzegi.	PGWWP RZGW Rzeszów	2017-2028	-	6 407,00	Środki własne
Budowa prawobrzeżnego obwałowania rzeki Ropy w km 22+700-24+390 w miejscowości Korczyn – Biecz.	PGWWP RZGW Rzeszów	2020-2027	-	67 728,50	Środki własne
Budowa prawobrzeżnego obwałowania rzeki Ropy w km 22+550-22+700 w miejscowości Korczyn – Biecz.	PGWWP RZGW Rzeszów	2020-2026	-	67 728,50	Środki własne
Babulówka rozbudowa obwałowań lewy wał od 6+600 do 11+200 i prawy wał od 6+584 do 11+200 oraz odbudowa lewego wału rzeki Babulówka w km 0+000-0+070.	PGWWP RZGW Rzeszów	2019-2028	-	251 757,00	Środki własne
Modernizacja prawego obwałowania rzeki Wisłoki w km 45+500-46+600 wraz z wałem cofkowym (lewy wał rzeki Brzeźnica w km 0+000-0+883) oraz budowa dwóch odcinków będących wydłużeniem istniejących obwałowań: prawy wał rzeki Wisłoki w km 46+600-46+916 i wał cofkowy Wisłoki w km 0+883-1+100 (lewy wał rzeki Brzeźnica)	PGWWP RZGW Rzeszów	2019-2028	209 322,00	-	Środki własne Dotacja BP

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Przebudowa obwałowań potoku Libuszanka w m. Libusza, Korczyna, gm. Biecz, pow. gorlicki, woj. Małopolskie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2015-2021	2 534 313,90	-	Środki własne Dotacja BP
Uszczelnienie, podwyższenie, modernizacja korpusu wału lewego rzeki San w km 9+390 - 27+000 na terenie gm. Stalowa Wola i Zaleszany, pow. stalowowolski, woj. podkarpackie	PGWWP RZGW Rzeszów	2019-2027	280 192,59	310 824,34	Środki POPDOW
Przebudowa wałów rzeki Nowy Breń, lewy w km 8+000-10+950, prawy w km 7+181-11+778, gm. Czermin, Wadowice Górne, pow. Mielecki.	PGWWP RZGW Kraków	Zadanie realizowane w sposób ciągły	-	-	-
Budowa zbiornika Kąty Myscowa	PGWWP RZGW Rzeszów	2013-2030	975 573,71	1 021 673,17	Środki POPDOW
Budowa suchego zbiornika na rzece Młynówka w km 3+485.	PGWWP RZGW Rzeszów	2018-2028	172 200,00	-	Środki własne
Zabezpieczenie przed powodzią terenów zlokalizowanych w zlewni potoku Młynówka na terenie gminy Miasto Rzeszów oraz Gminy Krasne, woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2013-2027	172 000,00	17 100,00	Środki własne
Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego „Góra Ropczycka” na rzece Budzisz, na terenie m. Sędziszów Małopolski, Góra Ropczycka, Zagorzyce, gm. Sędziszów Małopolski, woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2011-2025	14 196 702,75	3 491 629,45	Środki własne dotacja BP
Budowa suchego zbiornika na rzece Skodzierska w km 6+060.	PGWWP RZGW Rzeszów	2017-2027	-	6 201,00	Środki własne

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Budowa wielofunkcyjnego zbiornika na rzece San w miejscowości Temeszów	PGWWP RZGW Rzeszów	2022-2027	-	-	Brak zapewnionego źródła finansowania
Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego „Broniszów” na rzece Wielopolce na terenie m. Łączki Kucharskie, Niedźwiada, gm. Ropczyce, m. Broniszów, Glinik, gm. Wielopole Skrzyńskie woj. podkarpackie	PGWWP RZGW Rzeszów	2023-2025	-	239,00	Środki własne
Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego „Rzegocin” na rzece Wielopolce na terenie m. Brzeziny, Wielopole Skrzyńskie gmina Wielopole Skrzyńskie woj. podkarpackie”.	PGWWP RZGW Rzeszów	2011-2027	-	-	Brak zapewnionego źródła finansowania
Budowa wielozadaniowego zbiornika Dukła na Jasiołce.	PGWWP RZGW Rzeszów	2021-2027	459 860,77	-	Środki własne
Zwiększenie możliwości retencji wody w dolinie pot. Pogwizdówka na terenie miejscowości Pogwizdów, Medynia Łańcucka, Medynia Głogowska, gm. Czarna, woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2016-2023	59 901,00	-	Dotacja BP
Zabezpieczenie przed powodzią doliny potoku Zawadka na terenie gminy Dębica, woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2013-2025	2 206 837,63	1 332 675,13	Środki własne
Zabezpieczenie przed powodzią miasta Rzeszowa i gm. Tyczyn poprzez kształtowanie koryta rzeki Strug. Strug – etap I – odcinkowa przebudowa - kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Strug na długości 8,62 km na terenie miejscowości: Rzeszów, gm. Rzeszów, Tyczyn, gm. Tyczyn, woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2012-2024	6 115 437,85	4 303 056,00	Środki własne

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Zabezpieczenie przed powodzią terenu m. Jarosławia poprzez zmianę parametrów hydraulicznych koryta pot. Szewnia-Miłka w km od 16+115 do 16+761.	PGWWP RZGW Rzeszów	2015-2027	10 012,00	-	Środki własne
Ochrona przed powodzią i odprowadzenie wód powierzchniowych w zlewni potoku Motwica na terenie gminy Laszki, woj. podkarpackie.	PGWWP RZGW Rzeszów	2010-2025	-	-	Brak zapewnionego źródła finansowania
Utrzymanie wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną.	PGWWP RZGW Rzeszów	2021-2022	27 466 463,34	29 114 838,17	Dotacja Skarbu Państwa, środki własne
Odtworzenie pierwotnej pojemności zbiornika przystopniowego w Rzeszowie na rzece Wisłok.	PGWWP RZGW Rzeszów	2018-2022	22 880 509,92	41 868 426,83	Środki własne Dotacja BP Budżet UE
Budowa zbiorników retencyjnych w dolinie rzeki Łęg, pow. kolbuszowski, tarnobrzeski i stalowowolski woj. podkarpackie	PGWWP RZGW Rzeszów	2020-2033	-	-	-
Budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych	PGWWP RZGW Rzeszów	2021-2022	36 488 624,10	5 453 592,98	Środki własne Dotacja BP Budżet UE Środki POPDOW
Budowa suchych zbiorników, polderów i zbiorników retencyjnych z rezerwą powodziową.	PGWWP RZGW Rzeszów	-	-	-	-
Modernizacja i poprawa stanu technicznego infrastruktury przeciwpowodziowej.	PGWWP RZGW Rzeszów	-	-	-	-

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Budowa systemów ostrzegania przed powodzią	PGWWP RZGW Rzeszów	-	-	-	-
Odtwarzanie retencji dolin rzecznych.	PGWWP RZGW Rzeszów	-	-	-	-
Realizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym.	PGWWP RZGW Rzeszów	2021-2022	36 488 624,10	5 453 592,98	Środki własne Dotacja BP Budżet UE Środki POPDOW
Regulacja rzek i potoków	PGWWP RZGW Rzeszów	-	-	-	-
Budowa, rozbudowa i modernizacja systemów naturalnej i sztucznej retencji wodnej.	PGWWP RZGW Rzeszów	2021-2022	1 507 414,20	916 249,16	Środki własne
Likwidacja barier migracyjnych dla organizmów wodnych na rzece Wisłocze i jej dopływach – Ropie oraz Jasiołce	PGWWP RZGW Kraków	-	-	-	-
Odtworzenie pierwotnej pojemności zbiornika przystopniowego w Rzeszowie na rzece Wisłok.	PGWWP RZGW Rzeszów	2018-2022	22 880 509,92	41 868 426,83	Środki własne Dotacja BP Budżet UE
Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych	PGWWP RZGW Rzeszów	-	-	-	-
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa przepustu betonowego średnicy 140 cm na przepust stalowy na drodze leśnej nr 33	Nadleśnictwo Kańczuga	2022	-	368 611,02	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% -

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Kramarzówka Zaosiny - Hucisko (nr inw. 242/90) w Leśnictwie Kramarzówka					wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa przepustu betonowego średnicy 120 cm na przepust stalowy na drodze leśnej nr 33 Kramarzówka Zaosiny - Hucisko (nr inw. 242/90) w Leśnictwie Kramarzówka	Nadleśnictwo Kańczuga	2022	-	436 473,32	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa dwóch zbiorników retencyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą położonych w miejscowości Uherce Mineralne, gmina Olszanica	Nadleśnictwa Ustrzyki Dolne	2022	-	1 986 599,06	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa dwóch przepustów na obiekty łukowe o większym świetle na drodze leśnej Ruskie - Zasanie (nr inw. 242/184) w Leśnictwie Jawornik	Nadleśnictwo Lutowiska	2021	375 183,57	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa pięciu przepustów na obiekty łukowe o większym świetle na drodze leśnej Smolnik - Olchowiec (nr inw. 242/30)	Nadleśnictwo Lutowiska	2021	1 340 580,44	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa dwóch przepustów na obiekty łukowe o większym świetle na drodze leśnej Chmiel	Nadleśnictwo Lutowiska	2021	330 506,52	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa zbiornika retencyjnego w Leśnictwie Budomierz	Nadleśnictwo Lubaczów	2020-2021	340 267,20	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa zbiornika retencyjnego w Leśnictwie Opaka	Nadleśnictwo Lubaczów	2020-2021	734 556,00	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa czterech sztuk przepustów na obiekty łukowe o większym świetle oraz budowa jednego brodu na szlaku zrywkowym w Leśnictwie Żubracze - część 4 - przepust P9	Nadleśnictwo Cisna	2021	380 633,41	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa czterech sztuk przepustów na obiekty łukowe o większym świetle oraz budowa jednego	Nadleśnictwo Cisna	2021	559 504,65	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% -

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
brodu na szlaku zrywkowym w Leśnictwie Żubracze - część 3 - przepust P8					wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa czterech sztuk przepustów na obiekty łukowe o większym świetle oraz budowa jednego brodu na szlaku zrywkowym w Leśnictwie Żubracze - część 1 - przepust P4	Nadleśnictwo Cisna	2021	526 702,22	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa czterech sztuk przepustów na obiekty łukowe o większym świetle oraz budowa jednego brodu na szlaku zrywkowym w Leśnictwie Żubracze - część 2 - przepust P7	Nadleśnictwo Cisna	2021	813 116,22	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa czterech sztuk brodów na szlakach zrywkowych w Leśnictwach: Solinka, Kalnica, Jaworzec i Liszna - część 1 zadania - Budowa brodu w Leśnictwie Kalnica	Nadleśnictwo Cisna	2020-2021	175 298,74	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa czterech sztuk brodów na szlakach zrywkowych w Leśnictwach: Solinka, Kalnica, Jaworzec i Liszna - część 2 zadania - Budowa brodu w Leśnictwie Jaworzec	Nadleśnictwo Cisna	2020-2021	151 173,15	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych.	Nadleśnictwo Cisna	2020-2021	113 424,35	-	85% wartości wydatków

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Budowa czterech sztuk brodów na szlakach zrywkowych w Leśnictwach: Solinka, Kalnica, Jaworzec i Liszna - część 3 zadania - Budowa brodu w Leśnictwie Solinka					kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa czterech sztuk brodów na szlakach zrywkowych w Leśnictwach: Solinka, Kalnica, Jaworzec i Liszna - część 4 zadania - Budowa brodu w Leśnictwie Liszna	Nadleśnictwo Cisna	2020-2021	135 174,54	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa czterech sztuk przepustów na obiekty łukowe o większym świetle oraz budowa jednego brodu na szlaku zrywkowych w Leśnictwie Żubracze - część 5 - Budowa brodu w Leśnictwie Żubracze	Nadleśnictwo Cisna	2021	165 130,13	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa czterech sztuk przepustów na obiekty łukowe o większym świetle - część 3 - przepust P5	Nadleśnictwo Cisna	2020-2021	531 540,32	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa czterech sztuk przepustów na obiekty łukowe o większym świetle - część 1 - przepust P1	Nadleśnictwo Cisna	2020-2021	129 597,73	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa czterech sztuk przepustów na obiekty łukowe o większym świetle - część 2 - przepust P2	Nadleśnictwo Cisna	2020-2021	190 388,12	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa zbiornika retencyjnego w Leśnictwie Borownica	Nadleśnictwo Dynów	2020-2021	462 520,69	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Zabudowa osuwiska na terenie Leśnictwa Prałkowce	Nadleśnictwo Krasieczyn	2020-2021	771 673,10	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa pięciu przepustów okularowych na przepusty łukowe o dużym świetle oraz umocnienie skarp potoku na czterech obiektach w Leśnictwie Cisowa	Nadleśnictwo Krasieczyn	2020-2021	699 251,22	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa pięciu przepustów okularowych	Nadleśnictwo Krasieczyn	2020-2021	619 163,65	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% -

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
na przepusty łukowe o dużym świetle na terenie Leśnictwa Bełwin					wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa brodu i pięciu przepustów okularowych na przepusty łukowe o dużym świetle na terenie Leśnictwa Olszany	Nadleśnictwo Krasieczyn	2020-2021	787 119,53	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa zbiorników w Leśnictwie Korniaktów w procedurze zaprojektuj i wybuduj. Część 1: Przebudowa zbiornika "Letni Górny" w Leśnictwie Korniaktów	Nadleśnictwo Leżajsk	2020-2022	-	403 077,48	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Przebudowa zbiorników w Leśnictwie Korniaktów w procedurze zaprojektuj i wybuduj. Część 2: Przebudowa zbiornika "Wyspowy" w Leśnictwie Korniaktów	Nadleśnictwo Leżajsk	2020-2022	-	640 093,76	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa zbiornika retencyjnego "Zajączek" w Leśnictwie Ostrowy wraz z infrastrukturą przystosowującą obiekt do ujęcia wody dla celów przeciwpożarowych	Nadleśnictwo Mielec	2021-2022	-	746 945,96	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Rozbudowa zbiornika retencyjnego "Lisi Borek" w Leśnictwie Czajkowa wraz z infrastrukturą przystosowującą obiekt do ujęcia wody dla celów przeciwpożarowych	Nadleśnictwo Mielec	2021-2022	291 232,01	210 817,90	-
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Wykonanie robót budowlanych polegających na budowie zbiornika retencyjnego w Leśnictwie Sokole wraz z infrastrukturą przystosowującą obiekt do ujęcia wody dla celów przeciwpożarowych	Nadleśnictwo Tuszyma	2021-2022	-	2 308 443,99	-
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Wykonanie robót budowlanych polegających na modernizacji dwóch zbiorników retencyjnych w oddziale 57 Leśnictwa Goleszów wraz z infrastrukturą przystosowującą obiekty do ujęcia wody dla celów przeciwpożarowych	Nadleśnictwo Tuszyma	2021-2022	-	1 870 656,53	-
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa trzech przepustów pod koroną drogi leśnej w Leśnictwie Korczowa	Nadleśnictwo Jarosław	2021	60 402,47	-	-

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa zbiorników retencyjnych w Nadleśnictwie Głogów. Część VI - nr 04-08-1.1-07 - Budowa zbiornika wodnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Leśnictwie Wysoka w miejscowości Głogów Małopolski	Nadleśnictwo Głogów	2020-2021	323 396,47	-	-
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa zbiorników retencyjnych w Nadleśnictwie Głogów. Część II - Zadanie nr 04.08.1.1-02 - Budowa czterech stawów wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Leśnictwie Wysoka w miejscowości Wysoka Głogowska	Nadleśnictwo Głogów	2020-2021	2 085 679,34	-	-
7.3. Zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, na terenach górskich i nizinnych. Budowa zbiorników retencyjnych w Nadleśnictwie Głogów. Część I - nr 04.08.1.1-01 - Budowa stawów "Jasieński" wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Leśnictwie Hucisko w miejscowości Wysoka Głogowska	Nadleśnictwo Głogów	2020-2021	587 807,28	-	85% wartości wydatków kwalifikowalnych - środki unijne, 15% - wkład własny nadleśnictwa

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji instytucji

3.6. Gospodarka wodno-ściekowa

3.6.1 Sieć wodociągowa

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej pomiędzy rokiem 2019 i 2021 zwiększyła się o ponad 600 km. Od 2019 r. do 2021 ilość przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych wzrosła o 417 sztuk. Z kolei zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zmniejszyła się w roku 2021, następnie wzrosła w 2022 roku. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2019 roku wynosił 81,2 %, a w roku 2021 – 81,4%.

Tabela 33. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie województwa podkarpackiego

Cecha	2019	2021	2022
Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	15 679,9	16 280,1	b.d.
Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	18 369	18 786	19 065
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [hm ³]	265,9	171,6	219,0
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	81,2	81,4	b.d.

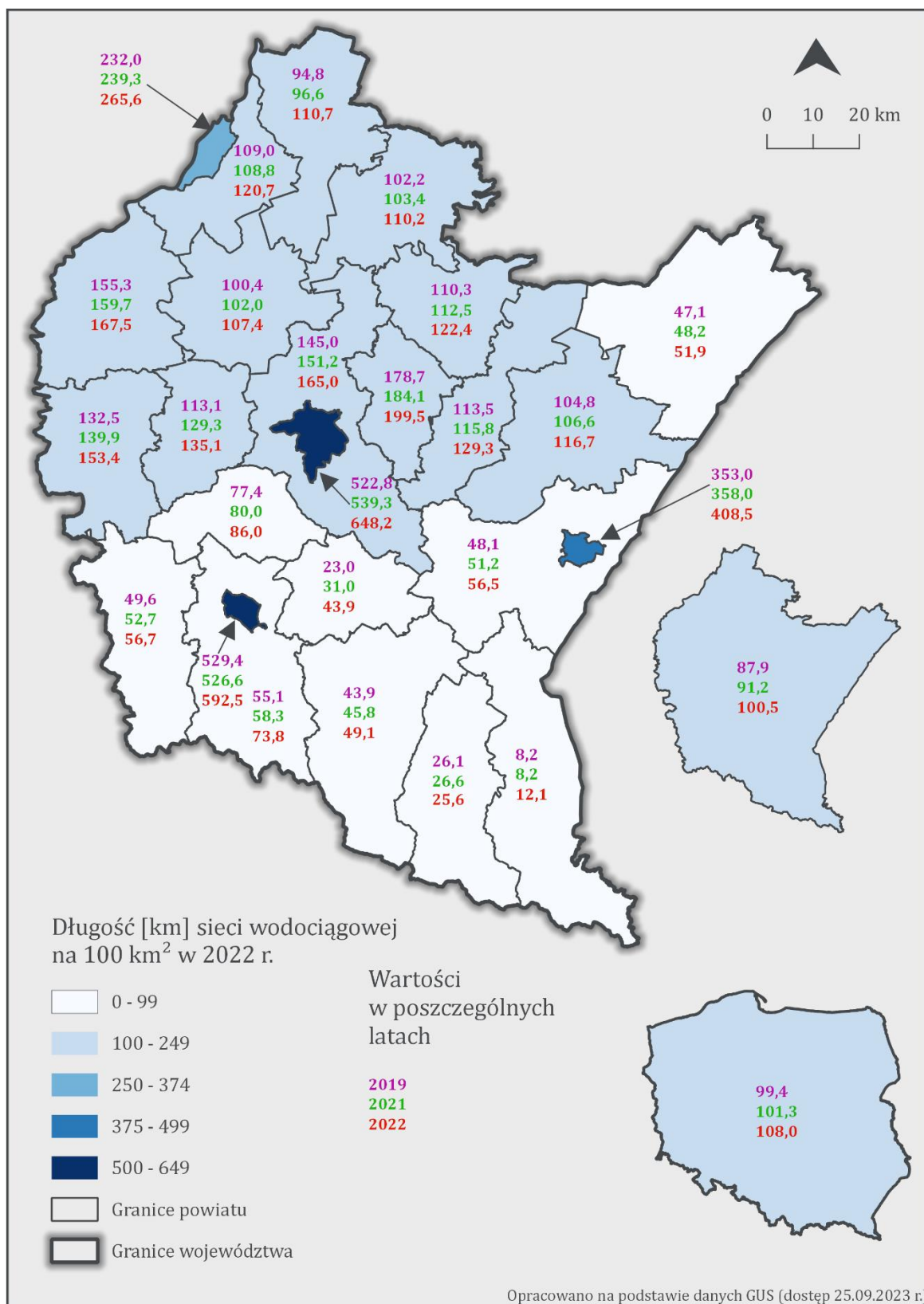
Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 21.09.2023 r.)

Na stronach kolejnych zamieszczono mapy ukazujące kolejno długość sieci wodociągowej, procent ludności korzystający z sieci wodociągowej oraz ilość zużytej wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności.

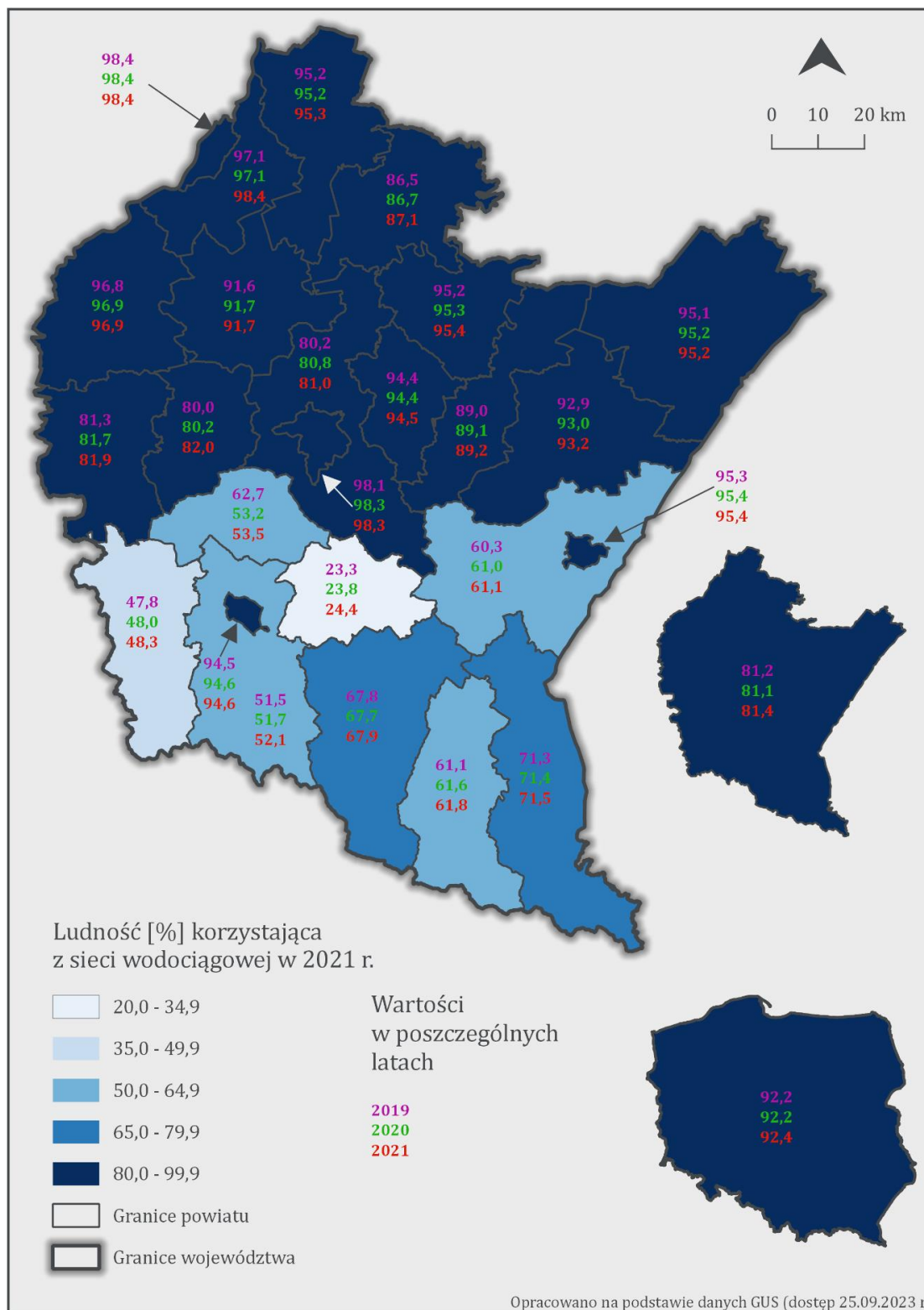
Na podstawie ryciny 8 można stwierdzić, iż najdłuższą siecią wodociągową charakteryzuje się Miasto Krosno, a najkrótszą powiat bieszczadzki.

Rycina 9 pokazuje, że największy procent ludności korzystającej z sieci wodociągowej znajduje się w północnej części województwa oraz w Mieście Przemyślu i w Mieście Krośnie. W roku 2021 największą wartość procentową ludności korzystającej z sieci wodociągowej stwierdzono w Mieście Tarnobrzegu, a najmniejszą w powiecie brzozowskim.

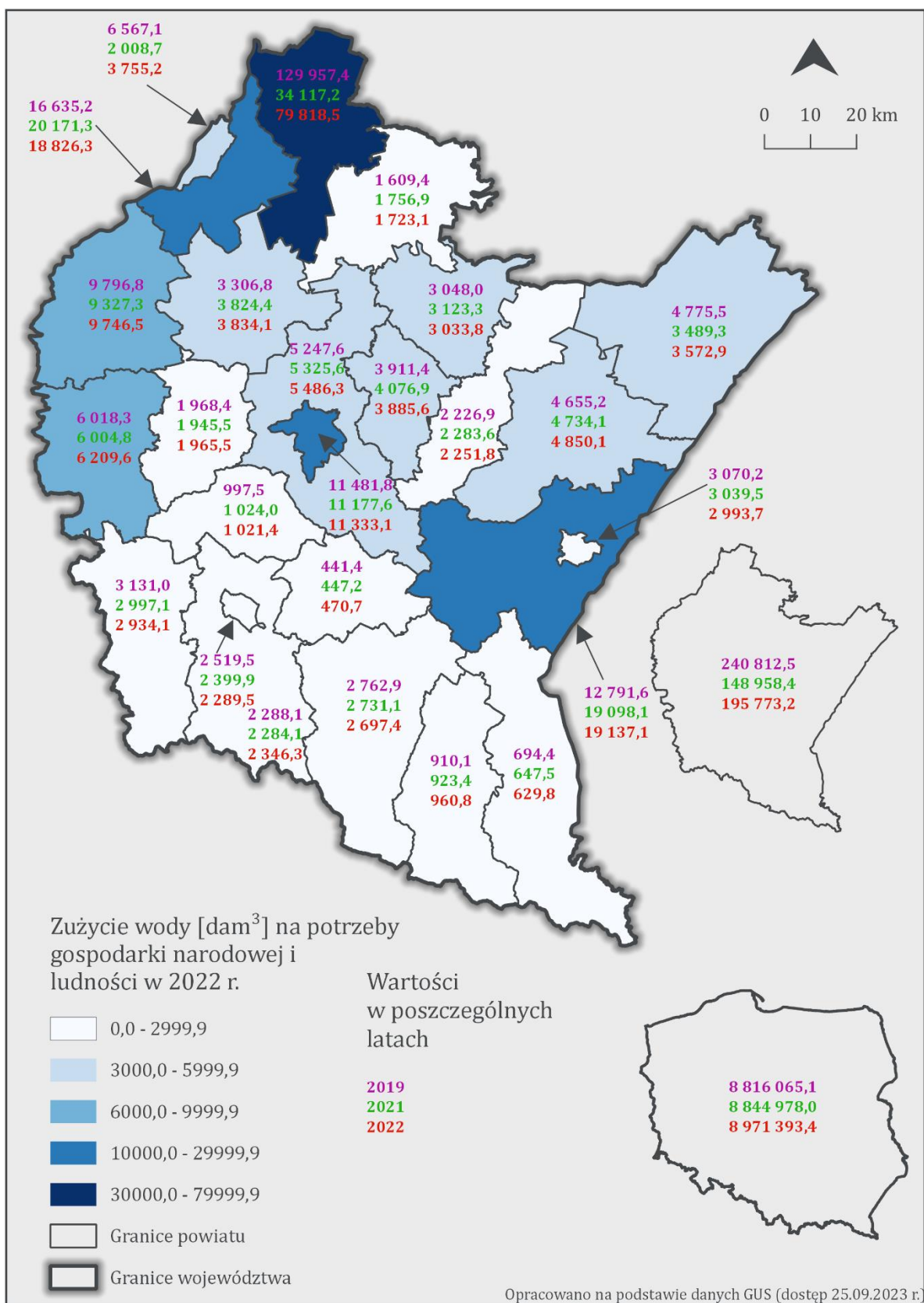
W odniesieniu do ryciny 10 największe zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności występuję w powiecie stalowowolskim, z kolei najmniejsze zużycie wody odnotowano w powiecie bieszczadzkim.

Rycina 8. Długość sieci wodociągowej na 100 km² w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.

Rycina 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w roku bazowym oraz w latach 2020, 2021.

Rycina 10. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.

3.6.2 Sieć kanalizacyjna

Wraz z rozwojem sieci wodociągowej następują rozbudowa sieci kanalizacyjnej. Na przełomie 2019 i 2021 roku długość sieci kanalizacyjnej wzrosła o ponad 1 217 km. W roku 2022 nastąpił wzrost długości sieci o ponad 601 km. Liczba przyłączy od 2019 roku zwiększyła się w roku 2021 o kolejne 22 587 sztuk, a w roku 2022 o 11 138 sztuk. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2019 r. wyniósł ponad 71%, a w roku kolejnym ponad 72%. Biorąc pod uwagę odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków to odznacza się on tendencją wzrostową. W roku 2019 wynosił 75,6% a w roku 2022 wyniósł 78,2%.

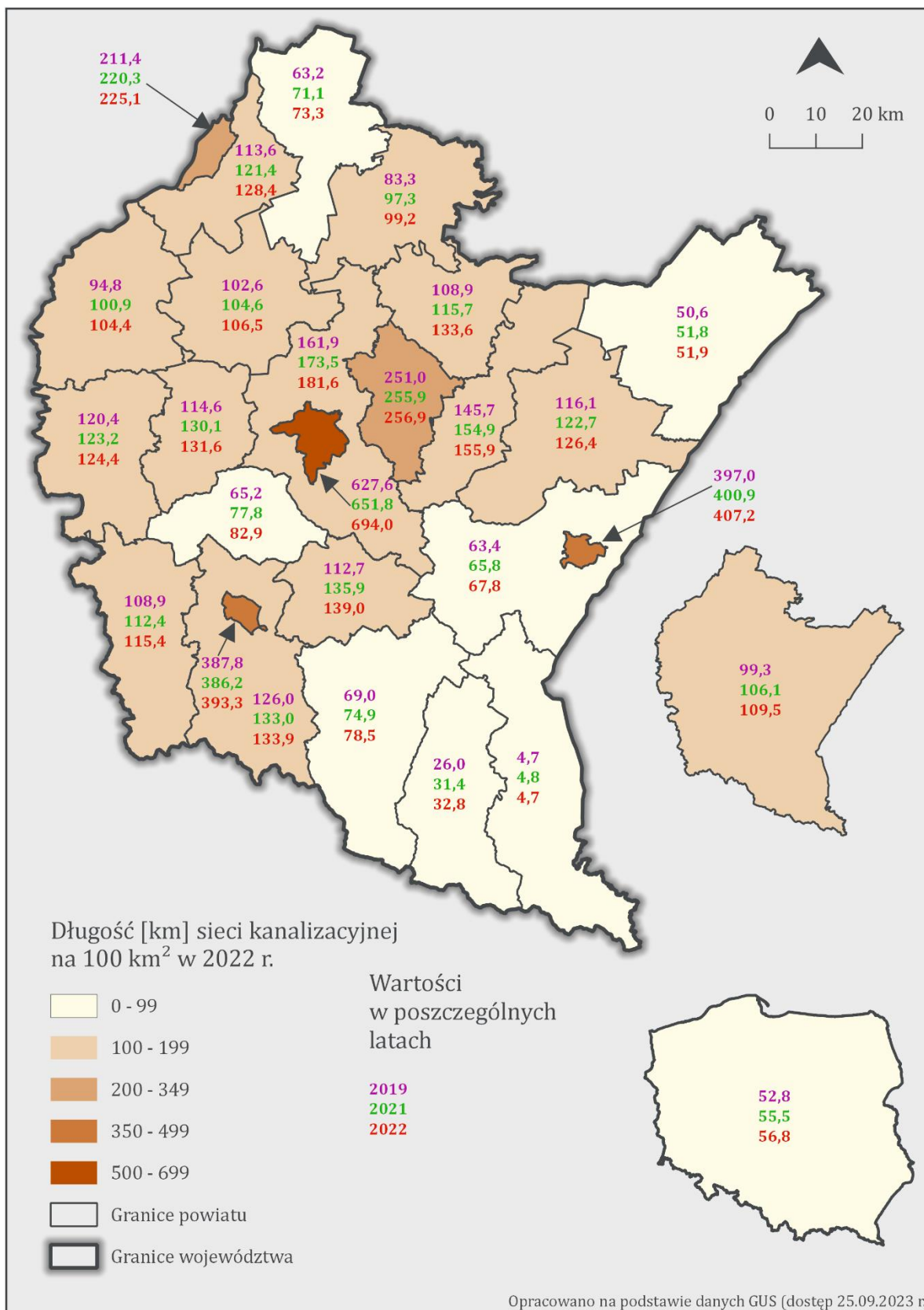
Jeśli chodzi o udział przemysłu w zużyciu wody to największy był on w roku bazowym, w 2021 r. zmniejszył się o ponad połowę, następnie w 2022 r. wzrósł o 17%. Ilość nieoczyszczonych ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia, odprowadzanych do wód lub do ziemi w 2019 r. wynosiła 0,8 hm³, w roku 2021 ilość ta zmniejszyła się do 0,6 hm³ i nie zmieniła się w roku kolejnym.

Tabela 34. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie województwa podkarpackiego

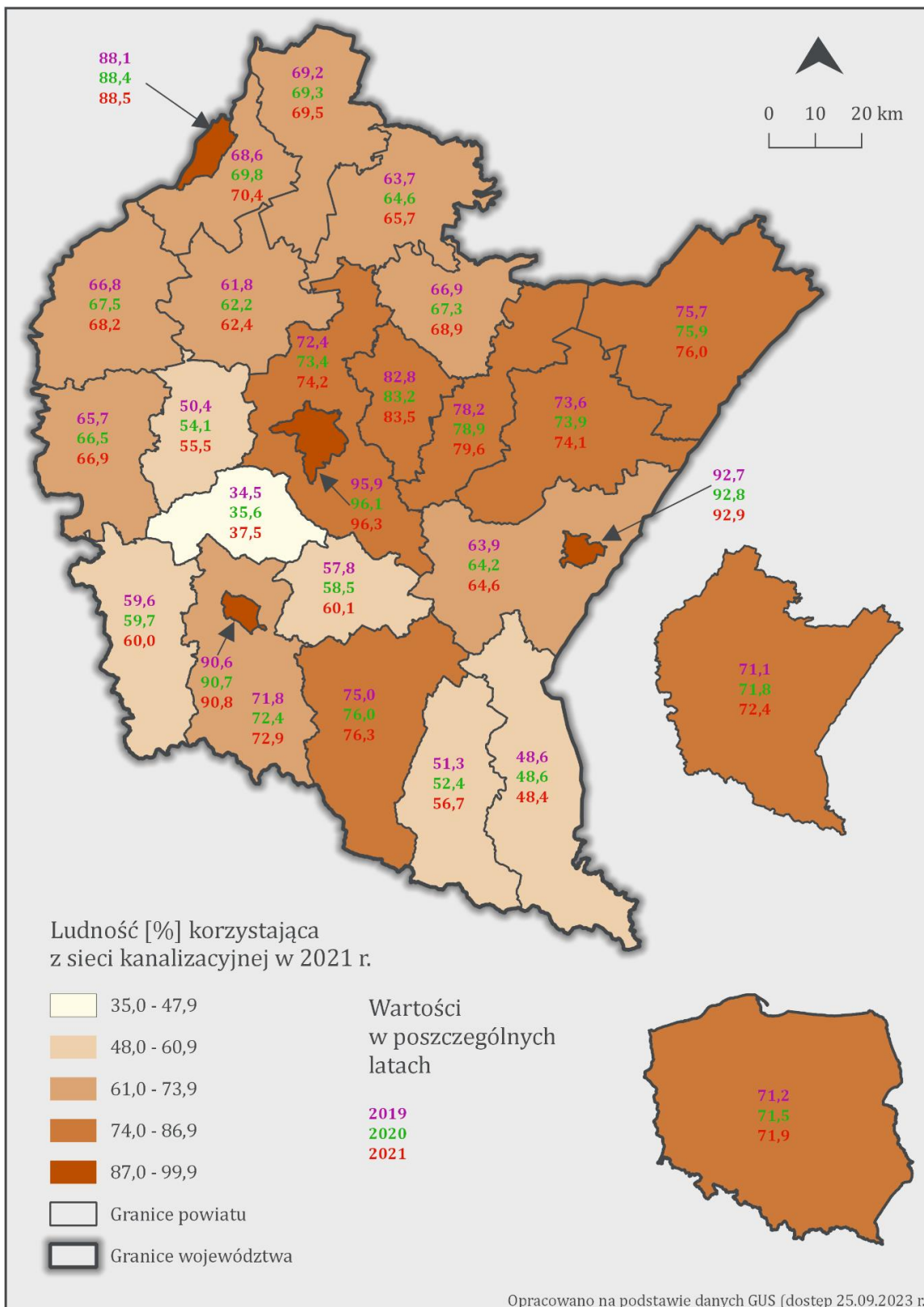
Cecha	2019	2021	2022
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	17 720,6	18 937,7	19 538,9
Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	303 864	326 451	33 7589
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	71,1	72,4	b.d.
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%]	75,6	77,3	78,2
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	57,2	24,5	41,5
Nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi – razem [hm ³]	0,8	0,6	0,6

Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 21.09.2023 r.)

Poniższe ryciny obrazują długość sieci kanalizacyjnej oraz procent ludności korzystającej z tejże sieci na terenie województwa podkarpackiego. Najdłuższa sieć kanalizacyjna znajduje się na terenie Miasta Rzeszowa, a najkrótsza w powiecie bieszczadzkim (rycina 11). Największy procent ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej znajduje się również na terenie Miasta Rzeszowa, a najmniejszy jej procent w powiecie strzyżowskim (rycina 12).

Rycina 11. Długość sieci kanalizacyjnej na 100 km² w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.

Rycina 12. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w roku bazowym oraz w latach 2020, 2021.

W ramach gospodarki wodno-ściekowej, na obszarze województwa podkarpackiego w latach 2021-2022 realizowane były działania głównie przez gminy województwa. Przeważająca część zadań związana była z rozbudową bądź modernizacją sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.

Zadania zrealizowane przez gminy

W roku 2021, zgodnie z analizą zadań uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin, łączny koszt inwestycji w analizowanym obszarze interwencji wyniósł 564 291 206,66 zł, natomiast w 2022 roku 425 348 872,86 zł. Środki przeznaczone na realizację inwestycji pochodziły głównie z budżetu gmin oraz z funduszy (m.in. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich).

Tabela 35. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy w obszarze interwencji „gospodarka wodno-ściekowa”.

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Budowa/rozbudowa sieci wodociągowych	Gminy, Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji	435 543 626,85	87 238 279,43	Budżet Gminy, Budżet Państwa, RPO WP, Środki PWiK, Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, WFOŚiGW, Rządowy Fundusz Polski Ład-Program Inwestycji
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej	Gminy, Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, Przedsiębiorstwa Komunalne	78 754 483,93	209 785 387,84	Budżet Gminy, RFIL, Rządowy Fundusz „Polski Ład”, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW, NFOŚiGW,
Budowa/rozbudowa sieci wodociągowych wraz z budową/rozbudową sieci kanalizacyjnych	Gminy	8 127 100,88	22 395 485,95	Budżet Gminy, Rządowy Fundusz „Polski Ład”, WFOŚiGW, PROW, EFRR,

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, dotacje do przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ich budowa	Gminy	3 547 150,00	1 505 026,70	Budżet Gminy, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW
Modernizacja/budowa oczyszczalni ścieków	Gminy, Zakłady i Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	8 730 083,80	74 833 527,79	Budżet Gminy, Rządowy Fundusz „Polski Ład”, PROW, NFOŚiGW
Modernizacje przepompowni ścieków	Gminy	625 000,00	509 345,00	Budżet Gminy, RFIL
Budowa oraz modernizacje studni głębinowych	Gminy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	2 208 342,78	4 655 536,89	Budżet Gminy, RFIL, PROW, NFOŚiGW
Modernizacje/bieżące utrzymanie stacji uzdatniania wody	Gminy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	13 341 543,40	19 271 263,00	Budżet Gminy, NFOŚiGW, EFRR, RPO, RFIL, PROW
Rozbudowa i modernizacja kanalizacji deszczowej	Gminy	6 436 327,73	682 900,00	Budżet Gminy
Monitoring oraz kontrole dotyczące gospodarki wodno-ściekowej	Gminy, Przedsiębiorstwa Komunalne	6 977 547,29	4 472 120,26	Budżet Gminy

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

3.7. Gleby i zasoby geologiczne

Gleby

Gleby województwa podkarpackiego zależne są od podłoża geologicznego i układu fizjograficznego. Na terenach Kotliny Sandomierskiej występują głównie gleby bielcowe wytworzone z piasków, glin, ilów i utworów pyłowych. Znaczny obszar północnej części Kotliny Sandomierskiej zajmują gleby bielcowe wytworzone z piasków wydmych, natomiast wschodnią jej część – gleby bielcowe wytworzone z utworów pyłowych wodnego pochodzenia.

W okolicy Leżajska występują gleby płowe wytworzone ze specyficznych utworów piaszczysto-pyłowych pochodzenia wodnolodowcowego. Płaskowyż Tarnogrodzki jest zbudowany z ilów mioceńskich, na których zalegają gliny i piaski czwartorzędowe przykryte lessem, w związku z tym gleby są na ogół urodzajne i region ma przeważnie charakter rolniczy.

W rejonie Kotliny Sandomierskiej występują ponadto gleby brunatne, hydrogeniczne, w tym torfowe i murszowe, oraz czarne ziemie.

Na terenie Pogórza Karpackiego i w Dołach Jasielsko-Sanockich dominującym typem gleb są gleby płowe. Wykształciły się one na pyłowych utworach lessopodobnych o różnej miąższości bądź na glinach zwietrzelinowych, powstałych in situ w wyniku wietrzenia fliszu karpackiego. Występują tu również gleby brunatne, rzadziej gleby bielcowe.

Na obszarach górskich, w tym w rejonie Beskidu Niskiego i Bieszczadów, zalegają głównie gleby brunatne, wytworzone ze skał fliszowych. Wśród gleb brunatnych przeważają gleby brunatne kwaśne i wylugowane, rzadziej występują gleby brunatne właściwe. Występują tu także gleby płowe i opadowo-glejowe. Pozostałe typy gleb stanowią rankery, rdzawe, gruntowo-glejowe, mułowe i mady – mają one niewielki udział. Gleby brunatne występują na stokach o ułatwionym odpływie wód powierzchniowych, płowe – głównie na płaszczynach zrównań wierzchowinowych, natomiast mady i gleby mułowe oraz glejowe – w dolinach rzek oraz potoków, a słabo wykształcone – w przyszczytowych partiach wyższych wzniesień i na stromych rumoszowatych stokach.

W dolinach rzek Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka zalegają urodzajne mady. W rejonie Jarosławia, Przemyśla i Przeworska występują najlepsze gleby w województwie – czarnoziemny wytworzone z lessów.

Na Podkarpaciu największą powierzchnię użytków rolnych stanowią gleby IV, III i V klasy bonitacyjnej, zajmują one łącznie 87,2% użytków rolnych. Udział gleb bardzo słabych (VI klasa) wynosi 7,4%, natomiast udział gleb najlepszych (I klasa) i bardzo dobrych (II klasa) jest niewielki – łącznie zajmują 5,4% powierzchni użytków rolnych.

Czynnikiem obniżającym jakość gleb jest znaczne ich zakwaszenie. Znaczna część użytków rolnych wymaga wapnowania⁸.

Na terenie województwa funkcjonuje 886 producentów ekologicznych (stan na 31.12.2022 r.), zajmując tym samym 7 miejsce w rankingu województw. W ostatnich latach w województwie liczba ta sukcesywnie malała – od roku 2019 o 13,7 %. W Polsce natomiast obserwuje się przyrost (o 13,6%).

Tabela 36. Liczba producentów ekologicznych prowadzących działalność w zakresie produkcji rolnej w województwie podkarpackim w roku bazowym oraz latach 2021-2022

	Producenci ekologiczni [szt.]		
	2019 r.	2021 r.	2022 r.
Województwo podkarpackie	1 093	1 005	943
Polska	20 144	21 795	22 882

Źródło: RDOŚ, dane o rolnictwie ekologicznym

Zgodnie z danymi na rok 2020, w województwie podkarpackim funkcjonowało 48 przetwórní ekologicznych, co przekłada się na wzrost wartości w stosunku do roku bazowego⁹.

Analizując wskaźniki zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 r. można zauważyć, że powierzchnia gruntów zrekultywowanych stale utrzymuje się na wyższym poziomie w stosunku do roku bazowego. Największa wartość wystąpiła w 2021 roku, zrekultywowano wtedy 113 hektarów gruntów, co stanowiło o 18 ha więcej niż w 2019 roku. W przypadku pozostałych wskaźników, dane na lata kluczowe dla opracowania nie są aktualnie dostępne – dlatego przedstawione zostały najnowsze dostępne dane – za rok 2020. Nie są one jednak jednoznaczne z brakiem postępu – wartość docelowa, zaproponowana do osiągnięcia została bowiem wyznaczona na rok 2023.

⁸ [Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Ochrona przyrody – podkarpackie w liczbach](#) (dostęp 05.10.2023 r.)

⁹ Informacja na temat rozwoju rolnictwa ekologicznego w województwie podkarpackim, dane za rok 2020 (brak nowszych dostępnych danych)

Tabela 37. Charakterystyka gruntów w województwie podkarpackim w latach 2019-2022

	Rok				Wartość docelowa prognozowana na 2023
	2019	2020*	2021	2022	
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej [ha]	571 379,0	555 462	b.d.	b.d.	wzrost
Udział powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem [%]	2,06	1,96	b.d.	b.d.	2,54
Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku [ha]	95,0	104	113	97	Bieżący monitoring

*najnowsze dostępne dane dla wskaźników: Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej; udział powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem

Źródło: [Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych](#) (dostęp dnia 03.10.2023r.)

Zgodnie z danymi pozyskanymi z Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, 106 gmin województwa podkarpackiego aktualnie posiada opracowane mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi (stan na dzień 31.12.2022 r.). W 2019 roku liczba ta wynosiła 78, zatem w ciągu 3 ostatnich lat nastąpił znaczny wzrost – o 28 gmin.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski realizowany jest od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo kontrolnych. Na terenie województwa podkarpackiego do badań wyznaczonych zostało 14 punktów pomiarowo-kontrolnych (tabela 38). Ostatnie badania prowadzone były w 2020 r. przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska¹⁰.

Największy udział w zestawieniu punktów pomiarowych, miały te o kompleksie 10 (pszenny górski), najczęściej występował typ gleb Bw (brunatne wylugowane) oraz klasa bonitacyjna IIIb.

¹⁰ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

Porównując wyniki monitoringu z 2015 oraz 2020 roku (tabela 39) można zauważyć wzrost pH w zawiesinie H₂O (zakres od 0,3 do 1,7) w przeważającej części punktów pomiarowo-kontrolnych (w 9 punktach). W 4 punktach nastąpił spadek wartości (od 0,1 do 2), a w 1 (Wzdów) wartość pH nie uległa zmianie. W przypadku pH w zawiesinie KCl sytuacja wygląda podobnie, wzrost pH nastąpił w 8 stacjach, a zakres wzrostu wartości wynosił 0,1- 1,9. Spadek nastąpił w 5 punktach (zakres od 0,1 do 0,7), natomiast pH nie uległo zmianie w jednym punkcie kontrolnym (Nisko). Wzrost pH świadczy o zmianie odczynu gleby z kwaśnej/ lekko kwaśnej w kierunku obojętnej – taka zmiana może być pozytywna, może umożliwiać uprawę bardziej wymagających roślin.

W analizowanych punktach zauważa się znaczny wzrost zawartości % próchnicy – w 11 punktach jej poziom wzrósł o przynajmniej 0,35 %, w największym stopniu zawartość próchnicy zmieniła się w punkcie Dębno – z 1,24% na 6,7 %. Zauważalny jest także wzrost zawartości węgla organicznego w glebie – powiązany jest on bezpośrednio ze wzrostem zawartości próchnicy. Są to pozytywne trendy, świadczące o zauważalnej poprawie oraz dążeniu do dalszej poprawy jakości gleb. Zawartość azotu ogólnego w glebach województwa podkarpackiego mieści się w przedziale 0,1 – 0,3% charakterystycznego dla gleb Polski. Mniejsze wartości wynikają zwykle z niższej zawartości substancji organicznych w glebie.

Uwagę należy zwrócić na radioaktywność, typowe aktywności radionuklidów w polskich glebach wynoszą od 111 do 967 Bq/kg. W 11 punktach kontrolnych radioaktywność znacznie się zmniejszyła, tym samym nie przekraczając wskazanego przedziału. Wzrost radioaktywności nastąpił w 3 punktach, najwyższa wartość wyniosła 1 180 w punkcie Chołowice. Zmianie uległo także przewodnictwo elektryczne właściwe oraz zasolenie. Obie te właściwości są ze sobą powiązane – wraz ze wzrostem zasolenia zwiększa się przewodnictwo elektryczne. Zasolenie może świadczyć o położeniu gleb blisko dróg posypywanych zimną solą, regularnym nawadnianiu lub o intensywnym nawożeniu gleb¹¹.

¹¹ Roczniki gleboznawcze T. XXXVIII Nr 2 S5-12, Warszawa 1987; Encyklopedia Leśna LP

Tabela 38. Charakterystyka punktów pomiarowo-kontrolnych w ramach monitoringu chemizmu gleb ornych Polski zlokalizowanych na obszarze województwa podkarpackiego.

Profil	Miejscowość	Gmina	Powiat	Kompleks	Typ	Klasa bonitacyjna	Gatunek gleby wg BN-78/9180-11 oraz PTG 2008
377	Józefów	Tuszów Narodowy	Mielecki	2 (pszenny dobry)	Bw (gleby brunatne wyługowane)	IIIb	glp (klina lekka pylasta) / gz (glina zwykła)
379	Pustków Wieś	Dębica	Dębicki	5 (żytni dobry)	Bw (gleby brunatne wyługowane)	V	gp (glina piaszczysta)
381	Góra Ropczycka	Sędziszów Małopolski	Ropczycko-sędziszowski	2 (pszenny dobry)	AP (gleby byłowe)	IIIa	gsp (glina średnia pylasta) / pyg (pył gliniasty)
383	Kolbuszowa Górna	Kolbuszowa	Kolbuszowski	4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni))	Bw (gleby brunatne wyługowane)	IIIb	pgmp (piasek gliniasty mocno pylasty) / gp (glina piaszczysta)
385	Nisko	Nisko	Niżański	6 (żytni słaby)	Ar (gleby rdzawe)	V	pgm (piasek gliniasty mocny) / gp (glina piaszczysta)
387	Dębno	Leżajsk	Leżajski	2 (pszenny dobry)	Bw (gleby brunatne wyługowane)	IIIa	płi (pył ilasty) / pyg (pył gliniasty)
389	Zapałów	Wiązownica	Jarosławski	4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni))	Bw (gleby brunatne wyługowane)	IIIb	gsp (glina średnia pylasta) / pyg (pył gliniasty)
437	Trzcinica	Jasło	Jasielski	10 (pszenny górski)	Bw (gleby brunatne wyługowane)	IIIb	Płg (pył gliniasty) / pyg (pył gliniasty)
439	Godowa	Strzyżów	Strzyżowski	10 (pszenny górski)	Bw (gleby brunatne wyługowane)	IIIb	pgm (piasek gliniasty mocny) / gp (glina piaszczysta)
441	Dukla	Dukla	Krośnieński	11 zbożowy górski	B (gleby brunatne właściwe)	IVa	gs (glina średnia) / pyg (pył gliniasty)

Profil	Miejscowość	Gmina	Powiat	Kompleks	Typ	Klasa bonitacyjna	Gatunek gleby wg BN-78/9180-11 oraz PTG 2008
443	Wzdów	Haczów	Brzozowski	10 (pszenny górski)	Fb (mady brunatne)	IIIb	gs (głina średnia) / gp (głina piaszczysta)
445	Niżatyce	Kańczuga	Przeworski	1 (pszenny bardzo dobry)	Bw (gleby brunatne wylugowane)	II	glp (głina lekka pylasta) / pyg (pył gliniasty)
447	Boratyn	Chłopice	Jarosławski	1 (pszenny bardzo dobry)	Cz (czarnoziemy zdegradowane)	II	gpp (głina piaszczysta pylasta) / gp (głina piaszczysta)
449	Chołowice	Krasiczyn	Przemyski	10 (pszenny górski)	Bw (gleby brunatne wylugowane)	IIIa	pgm (piasek gliniasty mocny) / pg (piasek gliniasty)

Źródło: [Monitoring Chemizmu Gleb Ornych Polski](#)

Tabela 39. Zestawienie wybranych właściwości gleb badanych w ramach Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski na obszarze województwa podkarpackiego w 2015 oraz 2020 roku

Profil	Miejscowość	Odczyn pH w zawiesinie H ₂ O [pH]	Odczyn pH w zawiesinie KCL [pH]	Próchnica [%]	Węgiel organiczny [%]	Azot ogólny [%]	Radioaktywność [Bq*kg ⁻¹]	Przewodnictwo elektryczne właściwe [mS*m ⁻¹]	Zasolenie [mg KCl*100g ⁻¹]
377	Józefów (2015 r.)	6,1	5,3	2,55	1,48	0,15	586	5,33	14,07
	Józefów (2020 r.)	6,6	5,4	1,51	0,88	0,16	443	3,79	10
379	Pustków Wieś (2015 r.)	5,6	4,6	1,47	0,85	0,09	467	4,07	10,74

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Profil	Miejscowość	Odczyn pH w zawiesinie H ₂ O [pH]	Odczyn pH w zawiesinie KCL [pH]	Próchnica [%]	Węgiel organiczny [%]	Azot ogólny [%]	Radioaktywność [Bq*kg ⁻¹]	Przewodnictwo elektryczne właściwe [mS*m ⁻¹]	Zasolenie [mg KCl*100g ⁻¹]
	Pustków Wieś (2020 r.)	4,5	3,9	2,66	1,54	0,13	273	6,82	18
381	Góra Ropczycka (2015 r.)	6,9	6,4	1,72	1,0	0,13	1 096	7,45	19,67
	Góra Ropczycka (2020 r.)	7,1	6,7	2,84	1,65	0,15	561	13,26	35
383	Kolbuszowa Górna (2015 r.)	6,0	5,3	2,05	1,19	0,15	416	4,28	11,3
	Kolbuszowa Górna (2020 r.)	5,9	5	2,4	1,39	0,15	317	10,61	28
385	Nisko (2015 r.)	4,7	4,1	1,44	0,83	0,07	481	4,02	10,61
	Nisko (2020 r.)	5,1	4,1	3,73	2,16	0,14	209	4,17	11
387	Dębno (2015 r.)	5,6	4,8	1,24	0,72	0,1	749	5,42	14,31

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Profil	Miejscowość	Odczyn pH w zawiesinie H ₂ O [pH]	Odczyn pH w zawiesinie KCL [pH]	Próchnica [%]	Węgiel organiczny [%]	Azot ogólny [%]	Radioaktywność [Bq*kg ⁻¹]	Przewodnictwo elektryczne właściwe [mS*m ⁻¹]	Zasolenie [mg KCl*100g ⁻¹]
	Dębno (2020 r.)	6,6	5,8	6,7	3,89	0,15	538	8,71	23
389	Zapałów (2015 r.)	6,3	5,9	1,38	0,8	0,1	610	6,16	16,26
	Zapałów (2020 r.)	7,4	6,8	2,2	1,28	0,12	594	7,2	19
437	Trzcinica (2015 r.)	5,7	4,9	1,3	0,75	0,13	683	5,17	13,65
	Trzcinica (2020 r.)	5,5	4,6	3,82	2,22	0,17	735	5,3	14
439	Godowa (2015 r.)	5,3	4,5	1,82	1,05	0,14	822	5,87	15,5
	Godowa (2020 r.)	6,6	5,7	4,58	2,65	0,11	696	6,06	16
441	Dukła (2015 r.)	6,7	5,9	2,5	1,45	0,17	1 018	6,53	17,24
	Dukła (2020 r.)	4,7	6,8	1,76	1,02	0,16	927	9,09	24

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Profil	Miejscowość	Odczyn pH w zawiesinie H ₂ O [pH]	Odczyn pH w zawiesinie KCL [pH]	Próchnica [%]	Węgiel organiczny [%]	Azot ogólny [%]	Radioaktywność [Bq*kg ⁻¹]	Przewodnictwo elektryczne właściwe [mS*m ⁻¹]	Zasolenie [mg KCl*100g ⁻¹]
443	Wzdów (2015 r.)	5,9	5,1	3,92	2,28	0,25	705	5,35	14,12
	Wzdów (2020 r.)	5,9	4,9	3,32	1,92	0,25	653	13,26	35
445	Niżatyce (2015 r.)	5,9	5,1	1,43	0,83	0,1	885	5,52	14,57
	Niżatyce (2020 r.)	7,6	7	2,67	1,55	0,11	614	7,58	20
447	Boratyn (2015 r.)	5,0	4,4	3,77	2,19	0,2	1 091	16,16	42,66
	Boratyn (2020 r.)	5,6	4,7	5,41	3,14	0,16	660	6,82	18
449	Chołowice (2015 r.)	5,8	5,1	3,17	1,84	0,22	931	6,34	16,74
	Chołowice (2020 r.)	6,1	5	4,61	2,68	0,22	1 180	3,41	<10,00

Źródło: [Opracowanie na podstawie Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski](#)

W latach 2021-2022 wykonano bardziej szczegółowe badania gleb z wyszczególnieniem rodzaju użytku (grunty orne, użytki zielone, użytki rolne). W badaniach dokonano analizy pH oraz określenia potrzeb wapnowania, w przypadku, gdy było zbyt niskie – odczyn bardzo kwaśny (konieczne), kwaśny (potrzebne) oraz lekko kwaśny (wskazane).

W ramach badań dokonano także analizy zawartości pierwiastków, a mianowicie fosforu, potasu oraz magnezu. Przeważały użytki z niską oraz bardzo niską zawartością fosforu. W przypadku potasu przeważały natomiast gleby z niską oraz średnią zawartością pierwiastka. Najmniejszy udział miały gleby z wysoką zawartością potasu. Największy udział gleb w przypadku magnezu stanowiły natomiast gleby z bardzo wysoką zawartością, a najmniejszy gleby z bardzo niską zawartością tego pierwiastka.

Tabela 40. Zestawienie odczynu i potrzeby wapnowania gleb w okresie 01.01.2021-31.12.2022 r.

Rodzaj użytku	Powierzchnia przebadana (ha)	Ilość próbek	Kategoria agronomiczna gleby					Odczyn pH					Potrzeby wapnowania				
			bardzo lekka	lekka	średnia	ciężka	organiczna	bardzo kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
Grunty orne	40682,58	32 096	37	6 165	9 048	16 774	72	9 018	10 158	7 611	3 874	1 435	16 017	4 571	3 952	3 361	4 195
		100%	0%	19%	28%	53%	0%	28%	32%	24%	12%	4%	51%	14%	12%	10%	13%
Użytki zielone	2656,73	2 222	0	597	591	998	36	862	744	375	178	63	856	426	315	214	411
		100%	0%	27%	27%	44%	2%	39%	33%	17%	8%	3%	39%	19%	14%	10%	18%
Użytki rolne	43339,31	34 318	37	6 762	9 639	17 772	108	9 880	10 902	7 986	4 052	1 498	16 873	4 997	4 267	3 575	4 606
		100%	0%	20%	28%	52%	0%	29%	32%	23%	12%	4%	50%	15%	12%	10%	13%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Rzeszowie

Tabela 41. Zestawienie zasobności gleb w makroelementy w okresie 01.01.2021-31.12.2022 r.

Rodzaj użytku	Ilość próbek	Zawartość fosforu					Zawartość potasu					Zawartość magnezu				
		bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka	bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka	bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
Grunty orne	30 890	7989	9314	5590	3144	4454	5612	7967	10393	3217	3701	3519	4777	7900	4735	9959
	100%	25%	32%	19%	10%	14%	17%	25%	36%	10%	12%	11%	15%	25%	15%	34%
Użytki zielone	2 135	1285	386	196	109	159	875	540	401	119	200	239	267	434	314	881
	100%	62%	17%	9%	5%	7%	44%	24%	18%	5%	9%	11%	12%	20%	14%	43%
Użytki rolne	33 025	9274	9700	6186	3253	4613	6487	8507	10794	3336	3901	3758	5044	8334	5049	10840
	100%	27%	33%	18%	9%	13%	19%	25%	35%	10%	11%	11%	15%	24%	15%	35%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Rzeszowie

Zasoby geologiczne

Województwo podkarpackie jest bardzo zasobne w surowce mineralne. Według stanu na dzień 31.12.2022 r., znajdowały się tam 794 złoża piasku i żwiru o łącznych zasobach geologicznych bilansowanych wynoszących 1 799 763 Mg. Znajduje się tu również 13 złóż wód leczniczych o łącznych zasobach 97,68 mln m³/h. Innymi ważnymi zasobami są gaz ziemny oraz ropa naftowa – ich zasoby w 2022 roku wynosiły kolejno 32 473,88 mln m³ oraz 762,63 tys. Mg. Należy zauważyć, że zasoby bilansowane gazu ziemnego, wód leczniczych oraz piasku i żwiru wzrosły od 2019 roku, zmniejszyły się jedynie zasoby ropy naftowej – w stosunku do roku 2019 o około 8 %. Od 2019 roku liczba udokumentowanych złóż zwiększyła się z 1 152 do 1 182 w 2021 roku oraz do 1 194 w 2022 roku.

Tabela 42. Zestawienie zasobów surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu

Surowiec	Jednostka	2019 r.	Wartość docelowa w 2023 r.	2021 r.	2022 r.
Gaz ziemny	mln m ³	28 685,28	≥ 28 685,28	29 147,61	32 473,88
Ropa naftowa	tys. Mg	828,78	≥ 828,78	789,93	762,63
Wody lecznicze	mln m ³ /h	96,93	≥ 96,93	97,68	97,68
Piaski i żwiry	tys. Mg	1 319 279,00	≥ 1 319 279,00	1 328 307,00	1 337 958,00

Źródło: [Opracowanie na podstawie Bilansu Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2022 r.](#) oraz [Bilansu Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2021 r.](#)

Zadania zrealizowane przez gminy

Działalność gmin w latach 2021-2022 w ramach ochrony gleb polegała głównie na badaniach gleb – pod kątem zakwaszenia, zasobności w makroskładniki oraz w celu ustalenia potrzeb wapnowania. Na tego typu zadania przeznaczono 64 450,80 zł w 2021 roku oraz 35 315,03 zł w 2022 roku. Inną działalnością był monitoring składowisk, którego koszt w 2021 roku wyniósł 3 600,00 zł, a w 2022 roku 4 285,00 zł. Łącznie gminy przeznaczyły na wyżej wymienione zadania kwotę 68 050,78 zł w 2021 roku oraz 39 600,03 zł w 2022 roku.

Tabela 43. Zadania realizowane w ramach ochrony gleb przez gminy w latach 2021-2022

Rodzaj zadania	Badania gleb	Monitoring składowisk
Koszty realizacji w 2021 r. [zł]	64 450,78	3 600,00
Koszty realizacji w 2022 r. [zł]	35 315,03	4 285,00

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

W ramach ochrony zasobów geologicznych realizowane były głównie tzw. zadania bezkosztowe lub takie, których wykonanie wynika wprost z kompetencji pracowników jednostki i są one realizowane w sposób ciągły. Wśród tych zadań należy wymienić:

- Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców mineralnych wraz z minimalizacją wpływu eksploatacji na środowisko;
- Uwzględnianie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Zadania zrealizowane przez powiaty

Zgodnie z danymi pozyskanymi w ramach ankietyzacji, w ramach ochrony gleb poniesione nakłady finansowe w 2021 roku wynosiły łącznie 3 255 637,60 zł, z czego 99,8% (3 249 648,60 zł) przeznaczono na ochronę przed osuwiskami, a dokładniej prace zabezpieczające na obszarach osuwisk. W 2022 roku łączne nakłady wyniosły o 2 705 288,17 zł więcej w stosunku do roku poprzedniego i wynosiły 5 960 925,77 zł, z czego podobnie do roku poprzedniego 99,9% (5 952 925,77 zł) wynosiły prace zabezpieczające na obszarach osuwisk.

Tabela 44. Zadania realizowane w ramach ochrony gleb przez powiaty w latach 2021-2022

Rodzaj zadania	Badania gleb	Prace zabezpieczające na obszarach osuwisk
Koszty realizacji w 2021 r. [zł]	5 989,00 zł	3 249 648,60 zł
Koszty realizacji w 2022 r. [zł]	8 000,00 zł	5 952 925,77 zł

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów

Zadania zrealizowane przez instytucje

W ramach obszaru interwencji realizowane były zadania związane z remediacją zanieczyszczonej powierzchni ziemi oraz badanie gleb pod kątem zakwaszenia i zawartości przyswajalnego fosforu, magnezu i potasu. Łączny koszt realizacji inwestycji wyniósł w 2021 roku 14 268,62 zł, natomiast w 2022 roku 1 968,62 zł.

Tabela 45. Zadania realizowane w ramach ochrony gleb przez instytucje w latach 2021-2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty poniesione w 2021 r. [zł]	Koszty poniesione w 2022 r. [zł]	Źródła finansowania
Remediacja zanieczyszczonej powierzchni ziemi (Opracowanie planu i remediacja historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi występującego na terenie działek o nr ewid. 1062/8, 1062/10, 1062/33, 1062/34, przy ulicy 3-go Maja 83 w Jaśle.	RDOŚ w Rzeszowie	2020-2021	12 300,00	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zadanie obejmowało tylko opracowanie projektu planu remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Zadanie polegające na remediacji nie było do tej pory realizowane.
Badanie gleb pod kątem zakwaszenia (pH) i zawartości przyswajalnego fosforu, magnezu i potasu	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Rzeszowie	2021-2023	1 968,62	1 968,62	Powiat Mielecki

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji instytucji

3.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami wynika z art. 34 ustawy z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.).

Dokumentem regulującym gospodarkę odpadami na terenie województwa podkarpackiego jest „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2026 z perspektywą do 2032 roku wraz z załącznikami oraz Prognozą oddziaływania projektu WPGO na środowisko” przyjęty w dniu 26 kwietnia 2021 r. mocą uchwały Nr XXXVI/584/21 Sejmiku Województwa Podkarpackiego. Wraz z wejściem w życie ww. uchwały moc straciła uchwała Nr XXXI/551/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami 2022. Swojej mocy nie utracił jedynie załącznik nr 4 dotyczący wskazania miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów.

W 2019 r. w województwie podkarpackim zebrano selektywnie 151623,89 ton odpadów komunalnych, z czego 134351,61 ton pochodziło z gospodarstw domowych. W 2021 r. odnotowano wzrost zebranych selektywnie odpadów komunalnych, których było 207012,11 ton, z czego 185574,96 ton pochodziło z gospodarstw domowych. W 2022 r. odnotowano mniejszą ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie, których ogółem było 201546,79 ton, a 176038,66 ton pochodziło z gospodarstw domowych.

Tabela 46. Odpady zebrane selektywnie na terenie województwa podkarpackiego w roku bazowym oraz w latach 2021-2022

Odpady	Źródło odpadów	2019	2021	2022
Odpady komunalne zebrane selektywnie - papier i tektura [t]	Ogółem	10 649,71	15 231,18	15 226,91
	Gospodarstwa domowe	8 432,90	12 057,64	11 622,83
Odpady komunalne zebrane selektywnie - szkło [t]	Ogółem	28 614,01	37 146,68	36 551,95
	Gospodarstwa domowe	25 038,83	34 718,87	33 984,46
Odpady komunalne zebrane selektywnie - tworzywa sztuczne [t]	Ogółem	13 148,28	14 898,13	14 663,03
	Gospodarstwa domowe	10 830,34	12 964,60	13 262,20
Odpady komunalne zebrane selektywnie - metale [t]	Ogółem	191,91	106,84	114,50
	Gospodarstwa domowe	174,68	101,06	107,38
Odpady komunalne zebrane selektywnie - tekstylia [t]	Ogółem	315,40	518,75	621,69
	Gospodarstwa domowe	296,59	505,04	609,89

Odpady	Źródło odpadów	2019	2021	2022
Odpady komunalne zebrane selektywnie - niebezpieczne [t]	Ogółem	184,85	203,61	195,50
	Gospodarstwa domowe	177,47	203,16	194,62
Odpady komunalne zebrane selektywnie - wielkogabarytowe [t]	Ogółem	26 701,52	31 004,02	24 869,55
	Gospodarstwa domowe	25 743,31	29 948,65	24 225,95
Odpady komunalne zebrane selektywnie - ulegające biodegradacji [t]	Ogółem	23 822,10	42 151,31	42 013,91
	Gospodarstwa domowe	22 427,69	39 264,38	39 546,12
Odpady komunalne zebrane selektywnie - ogółem [t]	Ogółem	151 623,89	207 012,11	201 546,79
	Gospodarstwa domowe	134 351,61	185 574,96	176 038,66

Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 22.09.2023 r.)

Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych ogółem na terenie województwa podkarpackiego w roku 2018 wynosiła 532 866,58 Mg. W 2021 r. ogólna masa odpadów wzrosła o 78 613, 699 Mg i wyniosła 611 480,249 Mg.

Z kolei w roku kolejnym masa ta uległa zmniejszeniu do 526 096,2391 Mg. Masa odpadów komunalnych poddanych procesom odzysku utrzymywała się na podobnym poziomie. W roku 2018 było to 518 503,14 Mg, w 2021 r. odnotowano wzrost masy odpadów komunalnych poddanych procesom odzysku, wynosiła ona 589 259,039 Mg. W roku 2022 masa odpadów poddanych procesom odzysku zmniejszyła się do 513 795,4653 Mg.

Tabela 47. Dane dotyczące odpadów komunalnych w latach 2018, 2021, 2022 na terenie województwa podkarpackiego

Rok	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych ogółem [Mg]	Masa odpadów komunalnych poddanych procesom odzysku [Mg]
2018	532 866,58	518 503,14
2021	611 480,249	589 259,039
2022	526 096,2391	513 795,4653

Źródło: Dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego sporządzone na podstawie danych ze sprawozdań wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zadania z obszaru „gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” realizowane były głównie przez gminy województwa oraz samorząd województwa podkarpackiego. Gminy największe kwoty wydatkowały na odbiór i zagospodarowywanie odpadów komunalnych oraz na realizację programu dotyczącego usuwania azbestu. Samorząd województwa podkarpackiego organizował konkursy ekologiczne dla młodzieży oraz odpowiedzialny był za aktualizację Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym oraz opracował sprawozdania z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. Starostwa powiatowe odpowiedzialne były za zakup pojemników do segregacji odpadów oraz za udzielanie dotacji w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu.

Zadania zrealizowane przez gminy

W 2021 r. gminy przeznaczyły 32 075 120,51 zł na realizację zadań z niniejszego obszaru, a w 2022 r. wydatkowano 16 137 786,53 zł. Zadania finansowane były z budżetu gmin oraz funduszy (Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalny Program Operacyjny, Fundusz Przeciwdziałania Covid-2019).

Zadania zrealizowane przez Samorząd województwa podkarpackiego

W roku 2021, łączny koszt inwestycji w analizowanym obszarze interwencji realizowanych przez Samorząd województwa podkarpackiego wyniósł 49 031,60 zł, natomiast w 2022 roku 25 995 zł.

Tabela 48. Zestawienie zadań realizowanych przez gminy w obszarze interwencji „gospodarowanie odpadami”

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadania	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, w tym selektywnie zbieranych	Gminy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	12 049 169,65	6 144 509,20	Budżet Gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW
Usuwanie, demontaż, transport i utylizacja azbestu oraz wyrobów zawierających azbest	Gminy	12 778 133,67	1 148 140,51	Budżet Gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW
Likwidacja, usuwanie i zapobieganie nielegalnym wysypiskom śmieci	Gminy, Zarząd Zieleni Miejskiej w Rzeszowie	149 786,00	126 300,00	Budżet Gminy
Zakup kontenerów, pojemników oraz worków do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy, MZK Zakład Transportu,	2 695 385,76	387 579,60	Budżet Gminy, WFOŚiGW
Rekultywacja składowisk odpadów	Gminy, Zakład Unieszkodliwiania Odpadów	165 000,00	9 026,00	Budżet Gminy, Budżet Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów
Budowa/modernizacja PSZOK	Gminy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	4 100 241,49	8 288 000,00	Budżet Gminy, Środki UE, RPO, NFOŚiGW, Środki własne przedsiębiorstw, FP Covid-2019
Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy	137 403,94	34 231,22	Budżet Gminy, WFOŚiGW

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

Tabela 49. Zestawienie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w obszarze interwencji „gospodarowanie odpadami”

Zadanie	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
W 2022 r. w ramach akcji Sprzątanie Świata 2022 odbył się konkurs na "mały występ teatralny o Sprzątaniu Świata i związana z nim modą recyklingową". Konkurs pt.: "Jesteśmy recyklingowo modni" skierowany był do uczniów szkół średnich z terenu województwa podkarpackiego. W ramach zadania uczniowie mieli stworzyć intrygujące, oryginalne ubiory recyklingowe nawiązujące do idei – Sprzątania Świata oraz recyklingu surowców. Do konkursu zgłosiło się 13 szkół ponadpodstawowych z terenu województwa podkarpackiego, z których komisja konkursowa wybrała 3 laureatów i 2 wyróżnionych. Wykonawcą zadania było Stowarzyszenie "EKOSKOP" w Rzeszowie.	Akcje Sprzątanie Świata realizowane były samodzielnie przy współpracy z wyłonionym Wykonawcą. Wykonawca wyłoniany był w ramach Zarządzenia Marszałka Województwa Podkarpackiego w sprawie określenia zasad udzielania w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie zamówień klasycznych o wartości poniżej 130 tys. złotych	-	25 995,00	Środki własne z budżetu Województwa Podkarpackiego
W 2021 r. w ramach akcji Sprzątanie Świata 2021 odbył się konkurs filmowy KAMISHIBAI na maksymalnie 4-minutowy autorski film związany z tematyką gospodarki odpadami, w tym potrzeby sprzątania dzięki przyrodzie, dbania o najbliższe otoczenie i starannej segregacji odpadów. Konkurs skierowany był do uczniów szkół ponadpodstawowych. Do konkursu zgłoszono 11 filmów, z czego wybrano 6 zwycięzców. Wykonawcą zadania było Stowarzyszenie "EKOSKOP" w Rzeszowie.	Akcje Sprzątanie Świata realizowane były samodzielnie przy współpracy z wyłonionym Wykonawcą. Wykonawca wyłoniany był w ramach Zarządzenia Marszałka Województwa Podkarpackiego w sprawie określenia zasad udzielania w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie zamówień klasycznych o wartości poniżej 130 tys. złotych	19 454,00	-	Środki własne z budżetu Województwa Podkarpackiego
Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym	Samorząd województwa	1 000,00	-	Środki własne, WFOŚiGW
Opracowanie Sprawozdania z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami	Samorząd województwa	28 577,60	-	Środki własne

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji

3.9. Zasoby przyrodnicze

Zasoby przyrodnicze to wszystkie elementy środowiska przyrodniczego, które człowiek może wykorzystać dla swoich potrzeb. Zasoby przetworzone przez człowieka w procesach produkcyjnych określa się mianem surowców, które można podzielić na odnawialne i nieodnawialne. Ważnym aspektem staje się zrównoważona eksploatacja zasobów naturalnych umożliwiającą zachowanie jak największej zasobów przyszłym pokoleniom. Obszary, na których znajdują się komponenty rzadkie podlegają specjalnej ochronie. Zgodnie z art. 6. ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 t.j. z późn. zm.) wyróżniono następujące formy ochrony przyrody:

1. Parki narodowe
2. Rezerwaty przyrody
3. Parki krajobrazowe
4. Obszary chronionego krajobrazu
5. Obszary Natura 2000
6. Pomniki przyrody
7. Stanowiska dokumentacyjne
8. Użytki ekologiczne
9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
10. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Na terenie województwa podkarpackiego znajdują się dwa parki narodowe: Bieszczadzki i Magurski. W obszarze województwa znajduje się 10 parków krajobrazowych: Ciśniańsko-Wetliński, Czarnorzecko-Strzyżowski, Jaśliski, Doliny Sanu, Gór Słonnych, Pogórza Przemyskiego, Puszczy Solskiej, Południoworoztoczański, Lasy Janowskie oraz Pasma Brzanki. Dla 4 z 10 parków krajobrazowych utworzone zostały plany ochrony. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa na przestrzeni analizowanych lat wynosił 44,9%¹².

Liczba ważniejszych zwierząt chronionych w 2021 r. zmniejszyła się o 2 602 sztuki, następnie w roku kolejnym odnotowano 2 nowe ważniejsze zwierzęta chronione występujące w województwie podkarpackim. Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w miastach województwa podkarpackiego wzrosła o 24,84 ha. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej nie zmienił się. Z kolei powierzchnia lasów uległa zmniejszeniu o 1 451 ha w 2021 r., a w roku 2022 wzrosła o 657 ha. Lesistość w analizowanym okresie uległa nieznacznemu zwiększeniu w odniesieniu do roku

¹² Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 22.09.2023 r.)

bazowego. Największą wartość tego wskaźnika obserwuje się w powiecie Bieszczadzkim i Leskim (rycina 13). Odnotowano wzrost powierzchni objętych odnowieniami i zalesianiem.

W 2021 roku zaobserwowano wzrost powierzchni lasów ochronnych, jednak w roku 2022 powierzchnia ta uległa zmniejszeniu. W przypadku pożarów lasów, największą powierzchnię zajęły one w roku 2022 (377,26 ha).

Tabela 50. Liczba planów i zadań ochronnych Natura 2000 oraz liczba planów ochrony rezerwatów przyrody ustanowionych w latach 2019, 2021, 2022.

Cecha	2019	2021	2022
Liczba planów ochrony i planów zadań ochronnych Natura 2000	28	32	32
Liczba planów ochrony rezerwatów przyrody	0	0	1

Źródło: [Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie](#), [Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody](#).

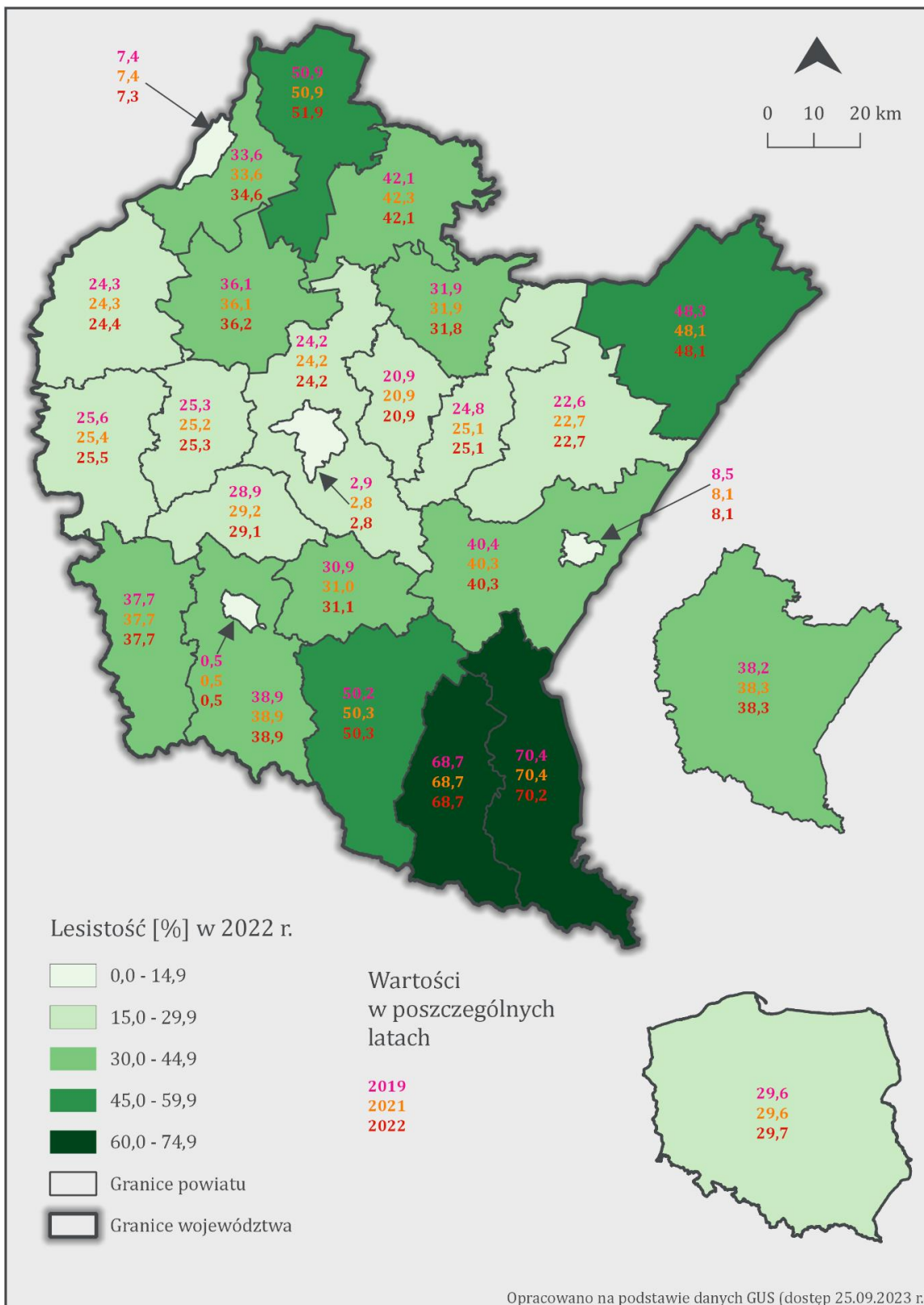
Tabela 51. Wykaz wskaźników związanych z zasobami przyrodniczymi województwa podkarpackiego za lata 2019, 2021, 2022

Cecha	2019	2021	2022
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%]	44,9	44,9	44,9
Liczba ważniejszych zwierząt chronionych w województwie podkarpackim [szt.]	17 153	14 551	14 553
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w miastach województwa podkarpackiego [ha]	2 985,89	3 010,73	b.d.
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	0,2	0,2	b.d.
Powierzchnia lasów [ha]	683 546	682 095	682 752
Lesistość [%]	38,2	38,3	38,3
Odnowienia i zalesienie [ha/rok]	2 855,96	3 512,36	3 766,50
Powierzchnia lasów ochronnych [ha]	8 964,17	8 987,84	8 979,35
Powierzchnia pożarów lasów [ha]	152,22	50,58	377,26

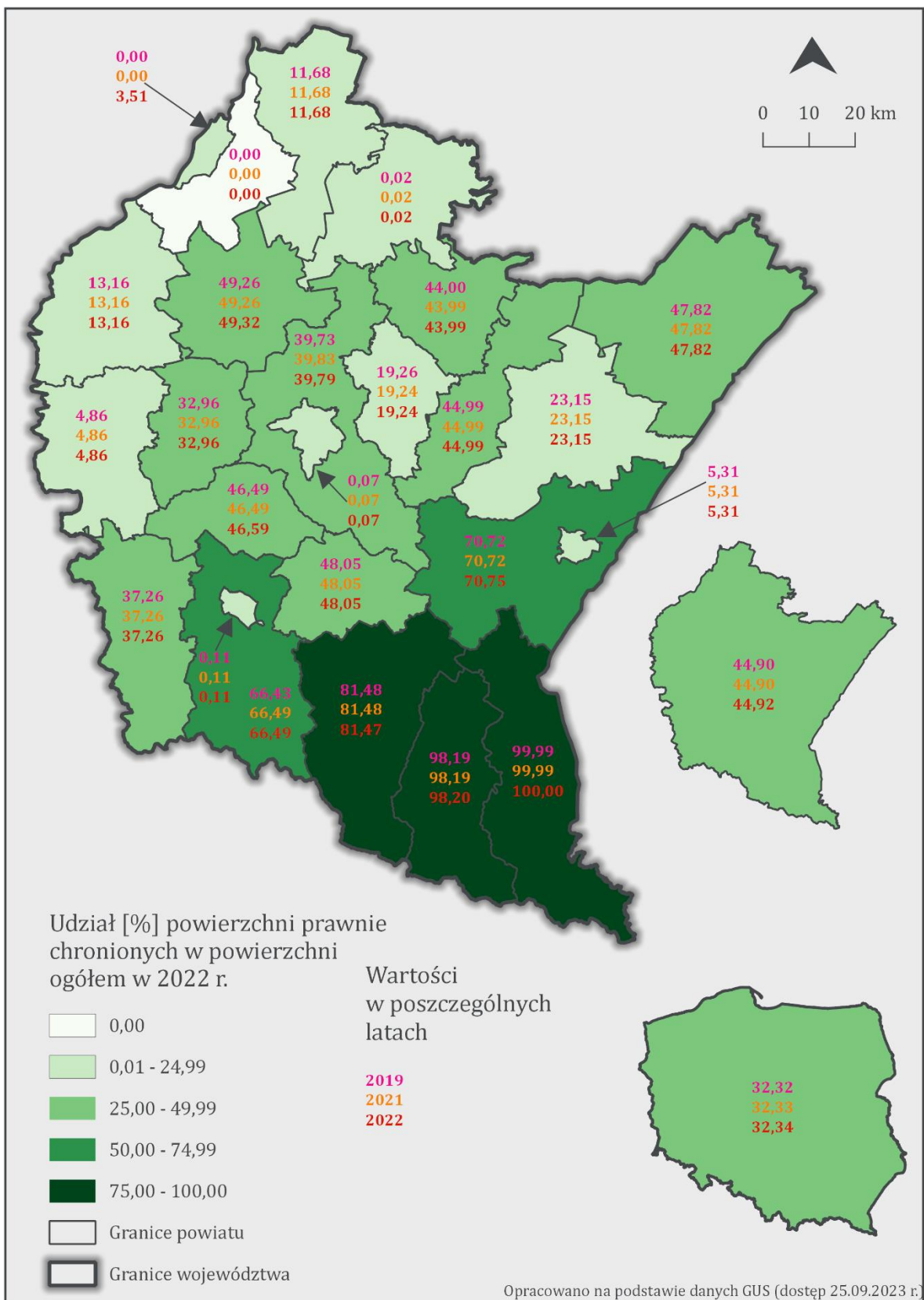
Źródło: [Bank Danych Lokalnych GUS](#), (data dostępu: 22.09.2023 r.)

Poniższe ryciny przedstawiają procent lesistości oraz udział powierzchni prawnie chronionych w powierzchni ogółem dla całego województwa podkarpackiego w poszczególnych latach. Największą lesistość (rycina 13) obserwuje się w powiecie bieszczadzkim oraz leskim, a najmniejszą w we wszystkich miastach na prawach powiatu tj. Rzeszów, Tarnobrzeg, Przemyśl oraz Krosno, co wiąże się z urbanizacją miast.

W przypadku powierzchni prawnie chronionych w powierzchni ogółem (rycina 14), największą wartość dla tego wskaźnika stwierdza się w następujących powiatach: sanockim, leskim oraz bieszczadzkim. Natomiast najmniejszy udział powierzchni prawnie chronionych odnotowano w powiecie tarnobrzesckim.

Rycina 13. Lesistość w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.

Rycina 14. Udział powierzchni prawie chronionych w powierzchni ogółem w roku bazowym oraz w latach 2021, 2022.

W ramach ochrony przyrody, na obszarze województwa podkarpackiego w latach 2021- 2022 zrealizowano szereg działań. Przeważająca część z nich związana była z pielęgnacją i bieżącym utrzymaniem istniejących terenów zieleni, form ochrony przyrody, drzewostanów i kompleksów leśnych.

Zadania zrealizowane przez gminy

W roku 2021, zgodnie z analizą zadań uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin, łączny koszt inwestycji w analizowanym obszarze interwencji wyniósł 12 315 543,05 zł, natomiast w 2022 roku 16 974 741,76 zł. Środki przeznaczone na realizację inwestycji pochodziły głównie z budżetu gmin oraz z funduszy (Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program Operacyjny Pomoc Techniczna).

Tabela 52. Zadania związane z ochroną przyrody realizowane przez gminy w latach 2021-2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Pielęgnacja i bieżące utrzymywanie istniejących terenów zieleni, form ochrony przyrody, drzewostanów i kompleksów leśnych.	Gminy, Zarząd Zieleni Miejskiej	10 515 445,60	11 591 364,86	Budżet Gminy, Budżet Miast, WFOŚiGW,
Zwiększenie udziału zieleni na terenie Gmin	Gminy, Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Ropczycach	657 497,45	798 842,00	Budżet Gminy, WFOŚiGW, Budżet Województwa
Rewitalizacja parków oraz tworzenie nowych miejsc zielonych	Gminy, Centrum Innowacji Miejskich Urban Lab w Rzeszowie, Zarząd Zieleni Miejskiej	1 142 600,00	4 584 534,90	Budżet Gminy, Budżet Miast, Program Operacyjny Pomoc Techniczna

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

Zadania zrealizowane przez powiaty

W roku 2021, zgodnie z analizą zadań uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów, łączny koszt inwestycji w analizowanym obszarze interwencji wyniósł 700 949,91 zł, natomiast w 2022 roku 761 158,90 zł. Środki przeznaczone na realizację inwestycji pochodziły głównie z budżetu powiatów.

Tabela 53. Zadania związane z ochroną przyrody realizowane przez powiaty w latach 2021-2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Rozwój i ochrona zasobów leśnych	Powiaty	625 959,10	567 418,16	Budżet Powiatu
Pielęgnacja zieleni urządzonej i wprowadzanie nowych nasadzeń	Powiaty	681 72,74	112 576,70	Budżet Powiatu
Edukacja ekologiczna	Powiaty	6 818,07	81 164,04	Budżet Powiatu

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów

Zadania zrealizowane przez instytucje

W roku 2021, zgodnie z analizą zadań uzyskanych w ramach ankietyzacji instytucji występujących na terenie województwa podkarpackiego, łączny koszt inwestycji w analizowanym obszarze interwencji wyniósł 58 540 355,36 zł, natomiast w 2022 roku 72 635 322,19 zł. Instytucje realizowały zadania dotyczące m.in. monitoringu zwierząt oraz zieleni, edukowania społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody czy zapobiegania pożarom lasów.

Tabela 54. Zadania związane z ochroną przyrody realizowane przez instytucje w latach 2021-2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk w ekosystemach nieleśnych Bieszczadzkiego Parku Narodowego w latach 2019-2023	Bieszczadzki Park Narodowy	169 708,36	198 409,02	POIŚ, Środki własne BdPN
Monitoring zasobów przyrodniczych obszarów chronionych. Monitoring fauny i flory w BdPN	Bieszczadzki Park Narodowy	348 400,00	479 300,00	Środki własne BdPN
Inwentaryzacja miejsc występowania gatunków inwazyjnych i działania ograniczające ich występowanie; Monitoring i zwalczanie barszczu Sosnowskiego i innych gatunków inwazyjnych w BdPN	Bieszczadzki Park Narodowy	11 675,16	3 538,14	POIŚ, Środki własne BdPN
Ochrona i przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w szczególności zagrożonych, w tym m.in. działania związane z ochroną obszarów wodno-błotnych. Ochrona ekosystemów nieleśnych w BdPN	Bieszczadzki Park Narodowy	273 573,49	273 273,88	Środki własne BdPN
Prowadzenie ekstensywnej gospodarki pasterskiej na terenach cennych przyrodniczo. Prowadzenie stadniny zachowawczej i wypas koni huculskich w Wołosatym i Tarnawie Niżnej	Bieszczadzki Park Narodowy	200000,00	200000,00	Środki własne BdPN
Działania o charakterze edukacyjnym, informacyjnym, promującym ochronę różnorodności biologicznej. Edukacja przyrodnicza w BdPN	Bieszczadzki Park Narodowy	1 829 138,63	1 971 888,22	Środki własne BdPN Interreg, WFOŚiGW

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Działania w zakresie utrzymania, budowy, rozbudowy, przebudowy infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo. Zachowanie bioróżnorodności Połoniny Wetlińskiej poprzez ochronę zagrożonych gatunków przed negatywnym oddziaływaniem turystyki”, nr RPPK.04.05.00-18-0001/18	Bieszczadzki Park Narodowy	1 424 340,00	1 180 185,00	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Środki własne BdPN
Działania w zakresie utrzymania, budowy, rozbudowy, przebudowy infrastruktury mającej na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo. Budowa i konserwacja infrastruktury na szlakach, utrzymanie szlaków i ścieżek edukacyjnych oraz zabezpieczenie otoczenia przyrodniczego szlaków pieszych w BdPN	Bieszczadzki Park Narodowy	1 352 764,14	1 713 721,29	Fundusz leśny, Środki własne BdPN
Budowa, rozbudowa, przebudowa i wyposażenie ośrodków dydaktycznych i infrastruktury służącej edukacji ekologicznej. Modernizacja Muzeum BdPN w Ustrzykach Dolnych	Bieszczadzki Park Narodowy	3 446 376,16	6 052 123,37	NFOŚiGW, Środki własne BdPN
Ochrona różnorodności ekologicznej ekosystemów leśnych. Ochrona ekosystemów leśnych w BdPN	Bieszczadzki Park Narodowy	420 635,83	521 297,85	Fundusz leśny, Środki własne BdPN
Wypas pasterski	Magurski Park Narodowy	15 100,00	-	Środki własne MPN
Wypas pasterski	Magurski Park Narodowy	-	27 900,00	Środki własne MPN
Ochrona ekosystemów leśnych Umowa Nr EZ.0290.1.10.2021 (Działania ochronne powiązane z gospodarką leśną)	Magurski Park Narodowy	2 589 448,65	-	Fundusz leśny, Środki własne i dotacja celowa

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Ochrona ekosystemów leśnych Umowa Nr EZ.0290.1.9.2022 (Działania ochronne powiązane z gospodarką leśną)	Magurski Park Narodowy	-	3 360 867,23	Fundusz leśny, Środki własne i dotacja celowa
Działania o charakterze edukacyjnym, informacyjnym, promującym ochronę różnorodności biologicznej (Realizacja corocznego Programu Edukacyjnego MPN)	Magurski Park Narodowy	169 706,31	47 231,40	Środki własne / budżet Państwa
Edukacja terenowa w Magurskim Parku Narodowym (9475/2022/EE/R/D)	Magurski Park Narodowy	-	8 255,92	WFOŚiGW + środki własne
Wydawnictwa wspierające działania edukacyjne Magurskiego Parku Narodowego (9473/2022/EE/R/D)	Magurski Park Narodowy	-	12 561,60	WFOŚiGW + środki własne
Wydawnictwa wspierające działania edukacyjne Magurskiego Parku Narodowego (9769/2021/EE/R/D)	Magurski Park Narodowy	21 448,05	-	WFOŚiGW + środki własne
Konferencja naukowa w Magurskim Parku Narodowym (umowa dotacji 681/2019/Wn-50/EE-se/D)	Magurski Park Narodowy	48 621,93	-	NFOŚiGW + środki własne
Realizacja programu edukacyjnego dla społeczności lokalnej Magurskiego Parku Narodowego "Przybliżyć naturę" (Projekt POIS.02.04.00-00-0101/16)	Magurski Park Narodowy	137 573,38	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
„Zintegrowane podejście do ochrony ekosystemów przed inwazyjnymi roślinami obcymi w południowej Polsce – IAS/EcoSystemCARE” MFEOG.07.02.02-50-0032/21-00	Magurski Park Narodowy	74 954,07	234 084,20	Projekt finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Umowa Nr EZ.0290.1.10.2021 zawarta pomiędzy Skarbem Państwa-Państwowym Gospodarstwem Leśnym, Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych a Magurskim Parkiem Narodowym na udzielenie dofinansowania ze środków funduszu leśnego – działania z zakresu zagospodarowania turystycznego.	Magurski Park Narodowy	106 801,03	-	Fundusz leśny
Umowa Nr EZ.0290.1.9.2022 zawarta pomiędzy Skarbem Państwa-Państwowym Gospodarstwem Leśnym, Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych a Magurskim Parkiem Narodowym na udzielenie dofinansowania ze środków funduszu leśnego – działania z zakresu zagospodarowania turystycznego.	Magurski Park Narodowy	-	584 769,17	Fundusz leśny
Budowa platformy obserwacyjno-widokowej na górze Wysokie	Magurski Park Narodowy	-	89 815,00	Środki własne
Opracowanie dokumentacji na potrzeby planów ochrony dla pięciu Parków Krajobrazowych: Pogórza Przemyskiego, Gór Słonnych, Południoworoztoczańskiego, Puszczy Solskiej oraz Lasów Janowskich(2018 – 2021 rok) Projekt realizowany w ramach osi Priorytetowej IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, Działanie 4.5 Różnorodność biologiczna, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014- 2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	116 2350,00	-	Dofinansowanie (Fundusze Europejskie) Wkład własny (Województwo Podkarpackie)

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Odnowienie infrastruktury ścieżki przyrodniczo dydaktycznej „Za Niwą” w Horyńcu – Zdroju	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	12 499,26	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Czynna ochrona popielicy w parkach krajobrazowych administrowanych przez Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	10 019,00	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Wydruk mapy przyrodniczo-turystycznej dla Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	11 970,00	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Czynna ochrona nietoperzy w parkach krajobrazowych administrowanych przez Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	10 334,00	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Wydruk publikacji pt. Przyroda Parków Krajobrazowych Podkarpacia, TOM II – Płazy i gady	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	19 350,00	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Wydruk publikacji pt. Porosty w Parkach Krajobrazowych Podkarpacia	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	13 890,00	-	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Wydruk przewodnika pn. Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Za Niwą” w Horyńcu-Zdroju	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	-	5 297,61	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Wydruk publikacji pt. Owady w Parkach Krajobrazowych Podkarpacia	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	-	2 4810,00	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Wydruk publikacji pt. Przyroda Parków Krajobrazowych Podkarpacia, TOM III - Ptaki	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	-	28 884,00	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Doposażenie pracowni edukacyjnej Zespołu Parków Krajobrazowych w Przemyślu	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	-	18 663,00	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Wydruk mapy przyrodniczo-turystycznej dla Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	-	13 230,00	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Czynna ochrona owadów zapylających w parkach krajobrazowych administrowanych przez Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	-	9 925,00	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Wydruk II tomu „Poezja pięciu parków”, zbiór najlepszych wierszy pokonkursowych	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	-	23 950,00	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
Wydruk przyrodniczego kalendarza ściennego na lata 2023-2024	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	-	14 970,00	WFOŚiGW w Rzeszowie, Wkład własny (Województwo Podkarpackie)
„Monitoring przejść dla zwierząt zlokalizowanych w ciągu autostrady A-4 na odcinku węzeł Tarnów Północ (Krzyż) – gr. woj. małopolskiego i podkarpackiego (Stara Jastrząbka) w km 502+796,97 – 516+580”	GDDKiA	30 719,00	24 600,00	Krajowy Fundusz Drogowy
Monitoring przejść dla dużych i średnich zwierząt pod kątem wykorzystywania ich przez poszczególne gatunki zwierząt na odcinku autostrady A4 - Rzeszów „węzeł Wschodni” – Jarosław „węzeł Wierzbna” od km 581+263,44 – 622+463,44,	GDDKiA	13 653,00	-	Krajowy Fundusz Drogowy
Monitoring wykorzystania przejść dla małych zwierząt w ciągu autostrady A4 na odcinku Rzeszów „węzeł Wschodni” – Jarosław „węzeł Wierzbna” od km 581+263,44 do km622+463,44	GDDKiA	30 719,25	-	Krajowy Fundusz Drogowy
Monitoring wykorzystania przejść dla dużych, średnich i małych zwierząt pod kątem wykorzystywania ich przez poszczególne gatunki zwierząt na odcinku drogi ekspresowej S19 Sokołów Małopolski Północ (bez węzła) - Stobierna od km 449+096,52 do km 461+593,03	GDDKiA	29 828,00	38 438,00	Krajowy Fundusz Drogowy

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Monitoring wykorzystania przejść dla dużych, średnich i małych zwierząt pod kątem wykorzystywania ich przez poszczególne gatunki zwierząt na odcinku drogi ekspresowej S19 od węzła Świlcza do węzła Rzeszów Południe (Kielanówka) od km 5+093,00 do km 11+402,31	GDDKiA	22 755,00	30 135,00	Krajowy Fundusz Drogowy
Monitoring nasadzeni zieleni wykonanej w ramach realizacji autostrady A4 Tarnów – Dębica odc. węzeł Tarnów Północ (Krzyż) – gr. Woj. podkarpackiego i małopolskiego (Stara Jastrząbka) w km 502+796,97 – 516+580	GDDKiA	8 000,00	8 000,00	Krajowy Fundusz Drogowy
„Monitoring przejść dla małych i średnich zwierząt w latach 2020 - 2023 pod kątem wykorzystywania ich przez poszczególne gatunki zwierząt na obwodnicy Sanoka w ciągu drogi krajowej nr 28 Zator - Medyka”	GDDKiA	32 287,50	32 287,50	Krajowy Fundusz Drogowy
Odnowienia, pielęgnowanie lasu, zakładanie upraw pochodnych, cięcia sanitarne-selekcyjne, pozyskiwanie nasion, utrzymywanie drzewostanów nasiennych, uznawanie odnowień naturalnych, czyszczenia, odchwaszczanie i trzebieże, melioracje	Nadleśnictwa	32 169 880,52	40 758 399,37	Środki własne
Ochrona różnorodności ekologicznej ekosystemów leśnych	RDLP w Krośnie	601 614,00	399 276,00	PGL LP
Ochrona drzewostanów przed zwierzyną i szkodnikami oraz usuwania szkód leśnych	Nadleśnictwa	7 524 436,38	10 172 116,43	Środki własne, Fundusz Leśny
Budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów i turystycznych	Nadleśnictwa	437 850,07	237 138,05	Środki własne, środki unijne

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021–2022

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji zadania [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów	Nadleśnictwa	1 032 782,64	1 415 129,19	Środki własne
Edukacja leśna społeczeństwa	Nadleśnictwa pod nadzorem RDLP w Krośnie	2 502 600,00	2 368 300,00	Środki Własne, Środki zewnętrzne
Przeprowadzenie monitoringu porealizacyjnego przejścia dla zwierząt (wiaduktu nad istniejącą linią kolejową) w ciągu 5 lat - dla inwestycji pn.: „Budowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin – Przeworsk – Grabownica Starzeńska na odcinku od węzła A4 „Przeworsk” do DK 94 (Gwizdaj)”	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	17 220,00	14 145,00	Budżet Województwa
Przeprowadzenie monitoringu porealizacyjnego przejścia dla zwierząt dla zadania Budowa obwodnicy m. Dynów w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin - Przeworsk - Grabownica Starzeńska wraz z budową i przebudową niezbędnej infrastruktury, budowli i urządzeń budowlanych	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	38 406,75	38 406,75	Budżet Województwa
Działania o charakterze edukacyjnym, informacyjnym, promującym ochronę różnorodności biologicznej.	RDOŚ w Rzeszowie	166 925,80	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, RDOŚ w Rzeszowie

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji instytucji

Zadania zrealizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego

W roku 2021 łączny koszt inwestycji realizowanym w analizowanym obszarze interwencji przez Samorząd województwa podkarpackiego wyniósł 458 000 zł, natomiast w 2022 roku 27 000 zł. Realizowane były zadania dotyczące kampanii informacyjno- edukacyjnych oraz sporządzono dokument dotyczącego analizy problemu ochrony bioróżnorodności w kontekście unieszkodliwiania ścieków komunalnych.

Tabela 55. Zadania związane z ochroną przyrody realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w latach 2021-2022.

Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Koszty realizacji [zł]		Źródło finansowania
		2021	2022	
Sporządzenie dokumentu „Analiza problemu ochrony bioróżnorodności w kontekście unieszkodliwiania ścieków komunalnych oraz konieczności zapewnienia ludności wody właściwej jakości na terenie województwa podkarpackiego, w szczególności na obszarach cennych przyrodniczo”	UMWP Departament Ochrony Środowiska	430 500,00	-	Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego 2014-2020, Oś priorytetowa IV, Działanie 4,5 Różnorodność biologiczna.
„Krajobraz - doświadczamy w pełni - kampania informacyjno-edukacyjną w telewizji publicznej		-	20 000,00	Budżet Województwa
„Podkarpacki krajobraz doświadczam w pełni” – zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Ekoskop w ramach dotacji dla organizacji NGO		-	7 000,00	Budżet Województwa
„Otwarte Krajobrazy Podkarpacia” - kampania informacyjno-edukacyjną w telewizji publicznej		19 000,00	-	Budżet Województwa
„Otwarte Krajobrazy Podkarpacia” – zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Ekoskop w ramach dotacji dla organizacji NGO		5 000,00	-	Budżet Województwa
Dofinansowanie zadania realizowanego przez Podkarpackie Towarzystwo Przyrodników Wolne Rzeki w ramach dotacji dla organizacji NGO: Opracowanie i wydanie publikacja pod tytułem: „Dolina Rzeki Smarkatej – Perła Puszczy Sandomierskiej”.		3 500,00	-	Budżet Województwa

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji

3.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Do zagrożeń takich zaliczyć należy albo klęski o charakterze naturalnym jak: powodzie, huragany, trzęsienia ziemi, albo katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi jak: uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, katastrofy komunikacyjne itp., zwane poważnymi awariami. Najważniejsza w przeciwdziałaniu powstania zagrożeń jest prewencja, czyli ograniczenie do minimum prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy lub awarii.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z WIOŚ w Rzeszowie w latach 2021 – 2022 do Inspektoratu nie wpłynęły żadne zgłoszenia o wystąpieniu na terenie województwa podkarpackiego zdarzeń o znamionach poważnych awarii lub poważnych awarii przemysłowych, w rozumieniu art. 3 ppkt 23 i 24 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska.

Niemniej jednak na terenie województwa zlokalizowane jest 16 zakładów o dużym ryzyku poważnej awarii (ZDR), 21 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR). W porównaniu z rokiem bazowym, zmieniła się liczba zakładów dużego ryzyka – wzrosła o 4. Liczba zakładów zwiększonego ryzyka spadła natomiast o 1 – z 22 na 21 zakładów. Dodatkowo na terenie województwa znajduje się 35 zakładów będącymi potencjalnymi sprawcami poważnej awarii (PSPA).

W województwie podkarpackim w 2021 roku funkcjonowało 339 jednostek OSP, co stanowiło 7,2% wszystkich OSP na terenie kraju. Województwo zajęło tym samym 7 miejsce w rankingu województw¹³.

Zadania zrealizowane przez gminy

W ramach obszaru interwencji zrealizowane zostały zadania związane głównie z doposażeniem jednostek OSP, zakupem aut strażackich oraz budową i remontami budynków. Łącznie na realizację zadań przeznaczono 12045988,69 zł w 2021 roku oraz 19702469,50 zł w 2022 roku. Największy udział poniesionych przez gminy wydatków stanowiły koszty związane z zakupem oraz dofinansowaniami do doposażenia jednostek OSP, wynosił on 63% w 2021 roku oraz 55,9 % w 2022 roku. Głównymi źródłami finansowania były:

- Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych;
- Budżety Gmin;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Dotacje Ministerstwa Sprawiedliwości;

¹³ Biuletyn roczny PSP za rok 2021

- Rządowy Fundusz Polski Ład;
- Samorządowy Program Pożyczkowy z Europejskiego Funduszy Rozwoju Wsi Polskiej;
- Środki OSP;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Środki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego;
- Środki Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie;
- Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy;
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- Budżety Starostw;
- Fundusz Składowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników;
- Fundusz Sprawiedliwości;
- Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Funduszu Sprawiedliwości.

W ramach doposażenia wymieniono następujące elementy umundurowania oraz sprzęty:

- Hełmy;
- Ubrania koszarowe i specjalne;
- Agregaty prądotwórcze;
- Przyczepy, przyczepki ratownicze;
- Sprzęt hydrauliczny;
- Motopompy;
- Sprzęt ratownictwa medycznego;
- Podkrzesywarka spalinowa;
- Sprzęt pożarniczy;
- Poduszki pneumatyczne;
- Amortyzator bezpieczeństwa z linką i zatrzaśnikami;
- Hydronetki;
- Wentylatory oddymiające;
- Pompa szlamowa.

W ramach budowy i remontów budynków wskazano natomiast garaże OSP, domy Strażaka, Centra Zarządzania Kryzysowego oraz budynki administracyjne. Zakupione auta to między innymi samochody ratowniczo-gaśnicze, auta strażackie i auta specjalne.

Tabela 56. Zadania zrealizowane przez gminy w latach 2021-2022

Rodzaj zadania	Budowa i remonty budynków	Zakup aut	Zakup doposażenia, dofinansowania do zakupu wyposażenia	Systemy alarmowania, szkolenia i inne
Koszty realizacji w 2021 r. [zł]	74 283,92	1 597 900,00	7 595 457,12	442 895,06
Koszty realizacji w 2022 r. [zł]	3 776 506,03	4 422 254,00	11 009 553,10	494 156,37

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji gmin

Zadania zrealizowane przez powiaty

W ramach obszaru interwencji, w ramach ankietyzacji pozyskano dane dotyczące zadań zrealizowanych na terenie powiatów województwa podkarpackiego w latach 2021-2022. Część zadań związana była z doposażeniem jednostek Straży Pożarnej oraz dofinansowaniami. W 2021 roku przeznaczono na te zadania 291 444,00 zł, natomiast w 2022 roku 142 000,00 zł. Realizowane były również zadania związane z usprawnieniem oraz wprowadzeniem systemów ostrzegania ratownictwa przeciwpowodziowego. W przypadku kosztów, widoczna jest znaczna dysproporcja między rokiem 2021 oraz 2022 – w 2021 roku przeznaczono 344 006,40 zł, natomiast w 2022 roku 6 140,20 zł, co stanowiło 0,02% kwoty przeznaczonej na realizację tych zadań w 2021 roku.

Tabela 57. Zadania zrealizowane przez powiaty w latach 2021-2022

Rodzaj zadania	Doposażenie jednostek Straży Pożarnej w sprzęt, dofinansowania	Systemy ostrzegania
Koszty realizacji w 2021 r. [zł]	291 444,00	344 006,40
Koszty realizacji w 2022 r. [zł]	142 000,00	6 140,20

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych w ramach ankietyzacji powiatów

Zadania zrealizowane przez instytucje

W ramach ankietyzacji instytucji nie uzyskano informacji o zadaniach realizowanych w latach 2021-2022, właściwych dla obszaru interwencji „zagrożenie poważnymi awariami”. Nie mniej jednak należy zauważyć, że często zadania te, zarówno w przypadku instytucji, jak i gmin oraz powiatów są pomijane. Jest to spowodowane najpewniej nieintuicyjną dla wielu ankietowanych nazwą obszaru interwencji.

3.11. Monitoring

W ramach obszaru interwencji na terenie województwa, stale prowadzone są badania monitoringowe. Część wyników badań monitoringowych prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska opisana została we wcześniejszych rozdziałach.

PMŚ z mocy ustawy koordynowany jest przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ). Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ, opracowywanych przez GIOŚ i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu oraz wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez GIOŚ. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020 – 2025 obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych. Badania stanu środowiska w ramach PMŚ realizowane są w oparciu o 7 podsystemów:

- podsystem monitoringu jakości powietrza,
- podsystem monitoringu jakości wód,
- podsystem monitoringu jakości gleby i ziemi,
- podsystem monitoringu przyrody,
- podsystem monitoringu hałasu,
- podsystem monitoringu pól elektromagnetycznych,
- podsystem monitoringu promieniowania jonizującego.

Programy pomiarowo-badawcze na obszarze województwa podkarpackiego w ramach czterech podsystemów: monitoringu jakości powietrza, monitoringu jakości wód, monitoringu hałasu i monitoringu promieniowania elektromagnetycznego – realizowane są na poziomie krajowym i wojewódzkim. Badania i pomiary w trzech pozostałych podsystemach prowadzone są tylko na poziomie krajowym.

W ramach obszaru interwencji realizowano szereg zadań monitoringowych. Zadania te jednak wpisywały się zarówno w monitoring środowiska, jak i w wyżej opisane obszary interwencji i zgodnie z klasyfikacją zadań przez gminy, powiaty i instytucje, w ramach ankietyzacji, zostały one uwzględnione w wybranych przez te jednostki obszarach. Wykonywano między innymi badania monitoringowe gleb, wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także monitoring składowisk odpadów. Ze względu na charakter zadań, klasyfikację oraz wpisywanie się zadań również do innych obszarów interwencji nie jest możliwe oszacowanie kosztów poniesionych jedynie w ramach monitoringu środowiska.

Poniżej przedstawione zostały zadania realizowane na obszarze województwa podkarpackiego przez GIOŚ w trybie ciągłym.

Tabela 58. Zadania zrealizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach monitoringu środowiska

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Jednostka realizująca zadanie	Termin realizacji zadania	Koszty realizacji zadania	Źródło finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Monitoring i ocena jakości powietrza w strefach: podkarpackiej i miasto Rzeszów, zgodnie z Programem państwowego monitoringu środowiska.	GIOŚ	Zadanie ciągłe	Monitoring jakości powietrza w ramach PMŚ obejmuje wykonanie badań na stacjach pomiarowych rozlokowanych na terenie całego kraju. Nie jest możliwe określenie kosztu realizacji zadania na terenie województwa	Dotacja NFOŚiGW
Zagrożenie hałasem	Monitoring hałasu na terenach nieobjętych opracowaniem map akustycznych	GIOŚ	Zadanie ciągłe	Monitoring hałasu w ramach PMŚ obejmuje wykonanie badań punktach pomiarowych rozlokowanych na terenie całego kraju. Nie jest możliwe określenie kosztu realizacji zadania na terenie województwa	Dotacja NFOŚiGW
Gospodarka wodno-ściekowa	Realizacja monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ	Zadanie ciągłe	Monitoring wód w ramach PMŚ obejmuje wykonanie badań w jednolitych częściach wód na terenie całego kraju. Nie jest możliwe określenie kosztu realizacji zadania na terenie województwa.	Dotacja NFOŚiGW
Gleby	Monitoring i kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb, bieżąca likwidacja przekroczeń standardów ich jakości oraz działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na ich powierzchni.	GIOŚ	Monitoring gleb ornych w Polsce w ramach PMŚ realizowany jest w 5- letnich odstępach czasowych. Ostatnie badania prowadzone były w 2020 r	-	Monitoring – Dotacja NFOŚiGW

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie

4. Wnioski i rekomendacje dotyczące aktualizacji Programu Ochrony Środowiska

Program ochrony środowiska jest narzędziem służącym do prowadzenia polityki ochrony środowiska na poziomie jednostek samorządowych. Dokument stanowi przeniesienie istotnych zagadnień określonych w polityce ochrony środowiska państwa na niższe poziomy administracji, z jednoczesnym uwzględnieniem lokalnej specyfiki i uwarunkowań. Podstawowym założeniem programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach jest dążenie do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz efektywnego zarządzania środowiskiem.

Niniejszy raport przedstawia analizę stanu środowiska na terenie Województwa Podkarpackiego oraz stopień realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 r.

Podstawą opracowania raportu były dane uzyskane z Urzędu Marszałkowskiego, dane pozyskane w wyniku ankietyzacji gmin, powiatów oraz instytucji i przedsiębiorstw działających na terenie województwa. Ponadto wykorzystano informacje uzyskane od instytucji posiadających bazy danych zagregowane do poziomu gminy, powiatu oraz województwa m.in. Generalnej Inspekcji Ochrony Środowiska, Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

Realizację głównych założeń i celów wraz ze stopniem ich zaawansowania określa się poprzez porównanie osiągniętych wartości wskaźnikowych do ich wartości bazowych ujętych w Programie Ochrony Środowiska. Na tej podstawie możliwe staje się określenie zmian zachodzących w środowisku wraz z określeniem jego stanu i podjęcie działań służących jego poprawie.

W obszarze interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” dokonano porównania klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń strefy Miasta Rzeszów i Strefy podkarpackiej pochodzących z Raportów dotyczących rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim za lata 2019, 2021, 2022. Zaobserwowano poprawę jakości powietrza w zakresie stężenia pyłów PM_{10} , $PM_{2,5}$ oraz stężenia benzo(a)pirenu. Zmniejszyła się także powierzchnia województwa znajdująca się w strefach przekroczeń średniorocznych norm zanieczyszczeń. Jedynie w przypadku pyłu PM_{10} powierzchnia ta zwiększyła się. Stwierdzono wzrost długości sieci ciepłej i sieci gazowej. Odnotowano zwiększoną liczbę wymienionych bądź zmodernizowanych kotłów grzewczych. W zakresie emisji komunikacyjnej liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską zmniejszyła się. Z kolei wzrosła długość ścieżek rowerowych, powstały 2 nowe parkingi w systemie „parkuj i jedź”. Odnotowano poprawę stanu inwentarzowego taboru komunikacji miejskiej. W zakresie emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zaobserwowano jej spadek.

W zakresie ochrony przed hałasem obserwuje się przekroczenia hałasu komunikacyjnego (drogowego) oraz przemysłowego. W ramach minimalizacji hałasu komunikacyjnego zaleca się dalsze czynności związane z poprawą stanu dróg oraz budowę nowych dróg, w celu odciążenia dróg o znacznym natężeniu pojazdów generujących hałas. W zakresie hałasu przemysłowego zaleca się dalsze kontrole podmiotów w ramach przestrzegania dopuszczalnych poziomów dźwięku oraz nakładanie stosownych kar finansowych.

W odniesieniu do ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym kontynuowano sieć monitoringu pól mogących emitować szkodliwe promieniowanie. W latach 2021, 2022 wykonano pomiary pól elektromagnetycznych w 128 punktach na terenie województwa, 74 z nich znajdowały się na obszarze miast, a pozostałe 54 punkty położone były na obszarze gmin wiejskich. W żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego.

Analizując wskaźniki oraz dane dotyczące wód powierzchniowych należy zauważyć, że wody nie są w zadowalającym stanie, nie mniej jednak gminy, powiaty oraz jednostki i instytucje stale dążą do poprawy stanu wód poprzez realizację różnorodnych zadań, ukierunkowanych na zachowanie odpowiednich norm w zakresie gospodarowania wodami i poprawę ich jakości. W przypadku wód podziemnych zauważa się stałe utrzymywanie dobrego stanu oraz jakości wód. Regularnie prowadzone są badania wód podziemnych oraz wykonywany jest szereg zadań i zabiegów ukierunkowanych na utrzymanie dobrego stanu. W województwie podkarpackim duży nacisk kładzie się również na zwiększenie retencji wodnej oraz poprawę stanu infrastruktury przeciwpowodziowej oraz jej stałą rozbudowę, w tym zwiększanie długości obwałowań przeciwpowodziowych oraz powierzchni zbiorników retencyjnych. Zaleca się dalszą realizację zadań z zakresu gospodarowania wodami, a także kontrole podmiotów w zakresie użytkowania wód powierzchniowych oraz podziemnych.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej odnotowano wzrost długości zarówno sieci kanalizacyjnej jak i wodociągowej. Zwiększył się procent ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków oraz z sieci sanitarnej i wodociągowej. Zaobserwowano zmniejszenie udziału przemysłu w zużyciu wody, a ilość nieoczyszczonych ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzanych do wód lub do ziemi zmniejszyła się.

W województwie podkarpackim istotną kwestię w ochronie gleb stanowią regularnie wykonywane badania jakości oraz chemizmu gleb. Należy również zauważyć, że duży nacisk kładzie się na rekultywację oraz właściwe użytkowanie gruntów. Co więcej, w ostatnich latach znacznie zwiększyła się liczba gmin posiadających opracowane mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi, co stanowi pozytywny trend w zakresie ochrony gleb, oraz jednocześnie w zakresie ochrony ludności i ich mienia. Należy zwrócić uwagę na znaczny wzrost zbilansowanych zasobów surowców na terenie województwa, a także łącznej liczby udokumentowanych złóż. Świadczy to między innymi o odpowiednim rozpoznaniu oraz gospodarowaniu zasobami. Zaleca się dalsze realizowanie zadań z zakresu gleb oraz zasobów geologicznych, aby utrzymywać pozytywne trendy zmian –

poprawę jakości gleb, ich odpowiednie użytkowanie, a także zrównoważone wydobycie oraz postępowanie z zasobami geologicznymi.

W obszarze interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” w 2021 roku odnotowano wzrost masy odpadów komunalnych zebranych i odebranych ogółem oraz wzrost masy odpadów komunalnych poddanych procesom odzysku. Natomiast w roku 2022 wartości te uległy zmniejszeniu, jednak należy mieć na uwadze fakt, iż od 1.01.2022r. zmieniła się definicja odpadu komunalnego, z którego zostały wyłączone odpady budowlane i spowodowało to spadek masy zarówno odbieranych jak i zbieranych odpadów komunalnych oraz spadek odpadów poddawanych procesom odzysku.

W zakresie ochrony przyrody zwiększyła się liczba ustanowionych planów ochrony i planów zadań ochronnych Natura 2000. Ponadto ustanowiono jeden plan ochrony dla rezerwatu przyrody. Udział obszarów prawnie chronionych oraz udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej nie zmienił się. Zwiększyła się powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem w miastach województwa, zwiększyła się lesistość, powierzchnia lasów ochronnych, powierzchnia lasów i powierzchnia odnowień oraz zalesień. Negatywnym aspektem jest jednak wzrost powierzchni pożarów lasów w analizowanych latach.

Szczególnie istotne dla województwa jest rozpoznanie oraz monitorowanie zakładów mogących stanowić zagrożenie dla środowiska oraz ludności – zakładów o dużym oraz zwiększonym ryzyku potencjalnej awarii, a także zakładów będących potencjalnymi sprawcami poważnej awarii. Należy zauważyć, że liczba zakładów zwiększonego ryzyka spadła o 1, jednak liczba zakładów dużego ryzyka wzrosła o 4 zakłady – mimo tego, w latach objętych opracowaniem, do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie nie wpłynęły żadne zgłoszenia o wystąpieniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii lub poważnej awarii przemysłowej. Może to świadczyć o efektywności kontrolowania podmiotów w zakresie przestrzegania zarówno norm związanych z korzystaniem ze środowiska, jak i z przestrzeganiem zasad bezpieczeństwa oraz odpowiednich zabezpieczeniach. Dodatkowo, w województwie podkarpackim funkcjonuje 339 jednostek ochotniczej straży pożarnej i stale realizowane są zadania w zakresie wyposażenia jednostek oraz udoskonalania systemów ostrzegania i alarmowania ludności.

Monitoring środowiska w województwie podkarpackim, realizowany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, stanowi niezwykle istotne narzędzie śledzenia zmian w środowisku, a także pozwalające prognozowanie zachodzących zmian. Zadania realizowane w ramach monitoringu stanowią zatem podstawę do oceny jakości środowiska oraz istotne narzędzie w zarządzaniu środowiskiem.

Tabela 59. Zestawienie wskaźników realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2030-2023 z perspektywą do 2027 r.

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019)	Wartość docelowa	Osiągnięta wartość	Tendencja
Liczba stref zaliczonych do klasy C w zakresie zanieczyszczeń ocenianych w kryterium ochrony zdrowia: – pył PM10 – pył PM2,5 – benzo(a)piren	1 (pył PM10)	0	0	Spadek
	1 (pył PM2,5)	0	0	Spadek
	2 (benzo(a)piren)	0	1	Spadek
Powierzchnia województwa objęta przekroczeniami średniorocznych norm zanieczyszczeń problemowych [%] – pył PM10 – pył PM2,5 – benzo(a)piren	0,2 (pył PM10)	0	3,0	Wzrost
	0,1 (pył PM2,5)	0	0	Spadek
	13,5 (benzo(a)piren)	0	0	Spadek
Wartość wskaźnika średniego narażenia na pył PM2,5 na terenie miasta Rzeszów [µg/m3],	21	18	16	Spadek
Długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej [km]	673,6	≥ 673,6	681,9	Wzrost
Długość czynnej sieci gazowej ogółem [km]	20 375,9	≥ 20 375,9	2 1364,6	Wzrost
Liczba wymienionych/ zmodernizowanych kotłów [szt.],	2 030	≥ 2 030 / wzrost	2 1981	Wzrost
E-sprawozdawczość Programów ochrony powietrza				
Program „Czyste Powietrze”				

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019)	Wartość docelowa	Osiągnięta wartość	Tendencja
Centralna ewidencja emisyjności budynków „CEEB” (ilość złożonych deklaracji)	Brak danych bazowych dla wskaźnika	Wzrost	58 147 314	Wzrost
Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską [mln osób]	72,8	72,8	44,8	Spadek
Długość ścieżek rowerowych [km]	644,5	> 644,5	745,9	Wzrost
Liczba parkingów w systemie „parkuj i jedź”	18	Wzrost	20	Wzrost
Stan inwentarzowy taboru komunikacji miejskiej [szt.]	488	Wzrost	501	Wzrost
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska [tys. Mg]	1,19	Spadek	0,899	Spadek
Liczba osób w warunkach przekroczenia poziomu LN>55dB [szt.]	50 441	Spadek	b.d.	-
Liczba punktów pomiarowych objętych badaniami poziomu pól elektromagnetycznych oraz liczba punktów pomiarowych, w których przekroczone zostały wartości dopuszczalne [szt.]	45	Wg PMŚ	128	Wzrost
	0		0	Bez zmian
Długość obwałowań przeciwpowodziowych [km]	643,7	≥ 643,7	649,547	Wzrost
Pojemność suchych zbiorników [dam ³]	5 700	Wzrost	5 690	Spadek
Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe [km]	7,7	Bieżący monitoring	31,825	Wzrost

¹⁴ Stan na dzień 28.06.2023r. wynikający z braku możliwości pozyskania danych za rok 2021, 2022

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019)	Wartość docelowa	Osiągnięta wartość	Tendencja
Pojemność obiektów małej retencji wodnej [dam ³]	5 041,2	Wzrost	5 165,1	Wzrost
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%]	75,6	Wzrost	78,2	Wzrost
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	17 720,6	Wzrost	19 538,9	Wzrost
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]	71,1	Wzrost	72,4	Wzrost
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	57,2	≤ 57,2	41,5	Spadek
Nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi – razem [hm ³]	0,8	≤ 0,8	0,6	Spadek
Udział JCWP o stanie dobrym [%]	0,1	Wzrost	-	-
Udział JCWPd o stanie dobrym [%]	93,3	100	93,6	Wzrost
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]	81,2	≥ 81,2	81,4	Wzrost
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [hm ³]	240,8	≤ 240,8	219,0	Spadek
Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	15 679,9	≥ 15 679,9	16 280,1	Wzrost
Liczba udokumentowanych złóż [szt.]	1 152	≥ 1 152	1 194	Wzrost
Zasoby surowców o istotnym znaczeniu gospodarczym w skali regionu:	28 685,28	≥ 28 685,28	32 473,88	Wzrost
– gaz ziemny [mln m ³]	828,78	≥ 828,78	762,63	Spadek
– ropa naftowa [mln m ³]	96,93	≥ 96,93	97,68	Wzrost
– wody lecznicze [mln m ³ /h]				
– piaski i żwiry [mln Mg],	1 319 279,0	≥ 1 319 279,0	1 337 958	Wzrost

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019)	Wartość docelowa	Osiągnięta wartość	Tendencja
Powierzchnia użytków rolnych wymagających wapnowania (w stopniu koniecznym i potrzebnym) [%]	61	≤ 61	65	Wzrost
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej [ha]	571 379,0	≥ 571 379,0	b.d.	-
Liczba producentów ekologicznych	1 093	1 250	943	Spadek
Liczba przetwórní ekologicznych	47	50	48	Wzrost
Udział powierzchni użytków rolnych ekologicznych w użytkach rolnych ogółem [%]	2,06	2,52	1,96	Spadek
Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku [ha]	95,0	Bieżący monitoring	97	Wzrost
Liczba gmin posiadających opracowane Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi [szt.]	78	Wszystkie gminy województwa objęte projektem	106	Wzrost
Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych ogółem [Mg]	532 866,58*	598 759,00	526 096,2391	Spadek
Ogólna masa odpadów komunalnych poddanych procesom odzysku [Mg]	518 503,14*	588 971,30	513 795,4653	Spadek
Opracowany audyt krajobrazowy	0	1	0	Bez zmian
Liczba ustanowionych planów ochrony parków krajobrazowych	5	10	4	Spadek
Liczba ustanowionych planów ochrony i planów zadań ochronnych Natura 2000	28	47	32	Wzrost

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019)	Wartość docelowa	Osiągnięta wartość	Tendencja
Liczba ustanowionych planów ochrony rezerwatów przyrody	0	10	1	Wzrost
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%]	44,9	≥ 44,9	44,9	Bez zmian
Liczba ważniejszych zwierząt chronionych w województwie podkarpackim [szt.]	17 153	≥ 17 153	14 553	Spadek
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w miastach województwa podkarpackiego [ha]	2 985,89	≥ 2 985,89	3 010,73	Wzrost
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	0,2	≥ 0,2	0,2	Bez zmian
Lesistość [%]	38,2	38,3	38,3	Wzrost
Powierzchnia lasów [ha]	682 552,95	≥ 682 552,95	68 2752	Wzrost
Odnowienia i zalesienia [ha/rok]	2 855,96	Bieżący monitoring	3 766,50	Wzrost
Powierzchnia lasów ochronnych [ha]	8 964,17	≥ 8 964,17	8 979,35	Wzrost
Powierzchnia pożarów lasów [ha]	122,1	Bieżący monitoring	377,26	Wzrost
Liczba zakładów dużego (ZDR) i zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej [szt.]	ZDR-12	Bieżący monitoring	16	Wzrost
	ZZR-22		21	Spadek

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2019)	Wartość docelowa	Osiągnięta wartość	Tendencja
Liczba przypadków wystąpienia poważnej awarii przemysłowej [szt.]	0	0	0	Bez zmian

*Dane z 2018 roku

- pozytywna tendencja zmian

- negatywna tendencja zmian

- brak możliwości analizy (brak danych, brak możliwości odniesienia się do wskaźnika)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych oraz przetworzonych danych

Po przeanalizowaniu danych pozyskanych z różnych jednostek oraz danych statystycznych i monitoringowych, stwierdzono, że w województwie podkarpackim prowadzony jest szereg działań inwestycyjnych, koordynacyjnych i kontrolnych skutkujących realnymi efektami ekologicznymi i sukcesywną poprawą stanu lokalnego środowiska.

Przy aktualizacji Programu ochrony środowiska należy zwrócić uwagę na konieczność dostosowania dokumentu do przepisów wynikających z aktualnie obowiązującego prawa krajowego oraz na jego zgodność z celami innych dokumentów strategicznych szczebla krajowego.

Zaleca się, aby cele i zadania przyjęte w następnej aktualizacji Programu były mierzalne, realne do osiągnięcia i były łatwe do oceny. Z kolei przyjęte w Programie wskaźniki powinny odzwierciedlać zmiany zachodzące w środowisku w sposób miarodajny oraz być powszechnie dostępne w publikacjach urzędów statystycznych i organów zobowiązanych do udostępnienia informacji o środowisku. Zaleca się przeprowadzenie ponownej weryfikacji listy mierników realizacji poszczególnych celów i zadań.

Wśród zadań Programu ochrony środowiska, które wymagają większego zaangażowania lub kontynuacji w kolejnych latach należy wymienić w szczególności:

- dalszą termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz sukcesywną wymianę kotłów węglowych na urządzenia wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii (gaz, olej, biomasę), a także dalsze wsparcie działań mających na celu pozyskanie energii ze źródeł odnawialnych. Należy także dążyć do dalszej rozbudowy sieci gazowej i ciepłowniczej;
- kontynuacja edukacji ekologicznej, uwzględniającej sektory problemowe (tj. problem niskiej emisji czy potrzeba selektywnej zbiórki odpadów) opartej m.in. na systemie stosownych szkoleń, konkursów, warsztatów i imprez proekologicznych;
- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych;

- prowadzenie działań mających na celu poprawę stanu jakości wód powierzchniowych;
- dalsze rozpoznanie terenów zagrożonych hałasem np. przy współpracy z Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska, m.in. w celu wykorzystania tej wiedzy podczas sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego.

5. Streszczenie

Niniejsze streszczenie odzwierciedla układ (rozdziały) Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego za lata 2021-2022.

Wstęp

Celem wykonania Raportu jest ocena realizacji zadań proekologicznych wykonanych w latach 2021-2022, które wykonane zostały w latach obowiązywania „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 r.” Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 t.j. z późn. zm.) ocenę realizacji Programu, sporządza się w formie raportu co dwa lata i przedstawia się Sejmikowi Województwa. Niniejszy raport obejmuje okres realizacji zadań proekologicznych od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2022 roku.

Charakterystyka Województwa Podkarpackiego

W niniejszym rozdziale przedstawiona została charakterystyka województwa podkarpackiego, a w szczególności położenie województwa wraz z przedstawieniem podziału administracyjnego i powierzchni poszczególnych powiatów. Zawarto także informacje o liczbie mieszkańców i gęstości zaludnienia na terenie województwa. Ponadto opisano klimat panujący na analizowanym obszarze.

Ocena realizacji poszczególnych celów i zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego.

Program ochrony środowiska jest dokumentem wyznaczającym kierunki działań, mających na celu poprawę stanu środowiska, a także ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka. W Programie zawarte są między innymi ogólne wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, określające efektywność działań proekologicznych.

Upowszechnianie informacji o stanie środowiska

Powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem ma szczególne znaczenie dla możliwości upowszechniania informacji o stanie środowiska i realizacji Programu. W niniejszym rozdziale przedstawione zostały główne źródła dostępu do informacji ekologicznej w Polsce.

Ochrona klimatu i jakości powietrza

Na mocy ustawy *Prawo Ochrony Środowiska* wykonuje się roczną ocenę jakości powietrza. Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z klas. Klasyfikacja wiąże się z określonymi wymogami, co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeśli spełnia ona przyjęte standardy). Podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy stanowią wyniki oceny uzyskane na obszarze o najwyższych poziomach stężeń danego zanieczyszczenia w strefie.

W niniejszym rozdziale przedstawiono klasyfikację stref województwa, a także zawarto informacje o liczbie złożonych deklaracji do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, liczbie wymienionych lub zmodernizowanych kotłów, udziale powierzchni obszarów objętych przekroczeniami, wartościach wskaźnika średniego narażenia na pył $PM_{2,5}$ na terenie miasta Rzeszowa. Ponadto scharakteryzowano sieć gazową oraz ciepłą z terenu województwa podkarpackiego. Przedstawiono sposoby ograniczające emisję komunikacyjną oraz zestawiono emisję z zakładów objętych sprawozdawczością. Przedstawione zostały również zadania proekologiczne zrealizowane przez gminy, powiaty oraz instytucje w ramach ochrony klimatu i jakości powietrza w latach 2021-2022.

Ochrona przed hałasem

Hałas jest uważany za jeden z czynników zanieczyszczających środowisko, a w związku z rozwojem komunikacji, przemysłu i postępującą urbanizacją stanowi on dużą uciążliwość dla człowieka. Hałas środowiskowy dzieli się zgodnie ze źródłem powstawania na hałas komunikacyjny oraz przemysłowy.

Oceny stanu akustycznego środowiska oraz obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dla terenów:

- miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, głównych dróg, głównych linii kolejowych, głównych lotnisk – na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem w szczególności danych demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu,
- innych niż powyżej – na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N lub innych metod oceny poziomu hałasu.

W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki badań monitoringowych hałasu komunikacyjnego oraz przemysłowego na terenie województwa podkarpackiego w 2021 oraz 2022 roku. Przedstawione zostały również zadania proekologiczne zrealizowane przez gminy, powiaty oraz instytucje w ramach ochrony przed hałasem.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Do źródeł niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, które ma negatywny wpływ na środowisko, można zaliczyć linie przesyłowe energii elektrycznej, stacje elektroenergetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, stacje telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, a także niektóre urządzenia przemysłowe. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska realizowany jest także monitoring pól elektromagnetycznych. W rozdziale opisane zostały wyniki pomiarów, przeprowadzonych na terenie województwa podkarpackiego w latach 2021-2022. Przedstawione zostały także zadania realizowane w ramach ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym zrealizowane w latach objętych opracowaniem.

Gospodarowanie wodami

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym.

Badania monitoringowe wód powierzchniowych oraz podziemnych wykonywane są głównie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki badań monitoringowych jednolitych części wód województwa podkarpackiego. Badania przeprowadzone zostały w ramach cyklu planistycznego 2016-2021 i obejmowały 278 jednolitych części wód powierzchniowych oraz 15 jednolitych części wód podziemnych.

W rozdziale uwzględnione zostało także zagadnienie ochrony przeciwpowodziowej oraz zestawienie infrastruktury przeciwpowodziowej. Przedstawiono również szereg zadań z zakresu gospodarowania wodami zrealizowanych przez gminy, powiaty oraz instytucje w latach 2021-2022.

Gospodarka wodno-ściekowa

W rozdziale scharakteryzowano sieć wodociągową oraz kanalizacyjną województwa podkarpackiego oraz opisano tendencje zmian w infrastrukturze. Przedstawione zostały zadania związane z gospodarką-wodnościekową zrealizowane w latach objętych opracowaniem przez gminy, powiaty oraz instytucje.

Gleby i zasoby geologiczne

Niniejszy rozdział poświęcony został analizie gleb oraz zasobów geologicznych w województwie podkarpackim. Opisane zostało ukształtowanie powierzchni oraz budowa geologiczna, od których zależne są gleby. W rozdziale uwzględniono charakterystykę gruntów, analizę jakości gleb, w tym wyniki badań gleb – monitoringu chemizmu gleb ornych Polski w punktach pomiarowych zlokalizowanych w województwie podkarpackim oraz szczegółowe badania gleb udostępnione przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Rzeszowie.

W rozdziale dokonano analizy występowania najbardziej zasobów surowców – gazu ziemnego, ropy naftowej, wód leczniczych oraz piasków i żwirów, występujących na terenie województwa podkarpackiego. Przedstawiono również zadania proekologiczne realizowane w ramach obszaru interwencji przez gminy, powiaty oraz instytucje.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W rozdziale scharakteryzowano gospodarkę odpadami na terenie województwa podkarpackiego, z uwzględnieniem analizy zebranych oraz odebranych odpadów. Przedstawione zostały także zadania z zakresu gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawania odpadów, zrealizowane przez gminy, powiaty oraz instytucje województwa podkarpackiego w latach 2021-2022.

Zasoby przyrodnicze

Zasoby przyrodnicze to wszystkie elementy środowiska przyrodniczego, które człowiek może wykorzystać dla swoich potrzeb. Obszary, na których znajdują się komponenty rzadkie podlegają specjalnej ochronie. Zgodnie z art. 6. ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 t.j. z późn. zm.) wyróżniono następujące formy ochrony przyrody: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W niniejszym rozdziale przedstawiono m.in. udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem, liczbę ważniejszych zwierząt chronionych, powierzchnię parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w miastach województwa, powierzchnię lasów, powierzchnię odnowień i zalesień, a także powierzchnię pożarów lasów. Przedstawione zostały także zadania realizowane w ramach obszaru interwencji zasoby przyrodnicze zrealizowane w latach objętych opracowaniem.

Zagrożenia poważnymi awariami

Nadzwyczajne zagrożenia są szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku i charakteryzują się nagłym przebiegiem. Są to między innymi klęski, takie jak powódzie, huragany, trzęsienia ziemi lub katastrofy i wypadki związane z działalnością człowieka.

W niniejszym rozdziale uwzględniono występowanie zakładów o dużym oraz zwiększonym ryzyku poważnej awarii oraz zakładów będących potencjalnymi sprawcami poważnej awarii w województwie podkarpackim. Uwzględniono również informację o liczbie funkcjonujących jednostek ochotniczej straży pożarnej oraz szereg zadań zrealizowanych w ramach obszaru interwencji. Przedstawione zadania zrealizowane zostały w latach 2021- 2022 i powiązane były głównie z jednostkami straży pożarnej, w tym ochotniczej straży pożarnej.

Monitoring

Na terenie województwa stale prowadzone są zadania monitoringowe, prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i część wyników została przedstawiona we wcześniejszych rozdziałach opracowania. Państwowy Monitoring Środowiska realizowany jest na terenie województwa w ramach 4 podsystemów: monitoringu jakości powietrza, monitoringu hałasu, monitoringu promieniowania elektromagnetycznego oraz monitoringu jakości wód. W rozdziale przedstawiono zadania realizowane w trybie ciągłym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie województwa podkarpackiego.

Wnioski i rekomendacje dotyczące aktualizacji Programu Ochrony Środowiska

Program ochrony środowiska jest narzędziem służącym do prowadzenia polityki ochrony środowiska na poziomie jednostek samorządowych. Podstawowym założeniem programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach jest dążenie do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz efektywnego zarządzania środowiskiem.

Niniejszy raport przedstawia analizę stanu środowiska na terenie Województwa Podkarpackiego oraz stopień realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 r.

W rozdziale wymieniono jednostki, które przyczyniły się do przygotowania opracowania, poprzez udostępnienie danych oraz informacji. Przedstawiono również postęp w realizacji założeń Programu poprzez analizę wskaźników – wartości w roku bazowym wraz z postępem w osiągnięciu wartości docelowej.

Na podstawie analizy wskaźników oraz innych przedstawionych w poszczególnych rozdziałach opracowania, sformułowano wnioski oraz rekomendacje dotyczące aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.